AGATHA CHRISTIE

VRAŽDY PODLE ABECEDY

PŘEDMLUVA

V tomto svém vyprávění jsem upustil od zásady, jíž se jindy řídím: nelíčím pouze ty události a scény, jimž jsem byl sám osobně přítomen. Některé kapitoly jsou proto psány ve třetí osobě.

Chtěl bych však ujistit čtenáře těchto řádků, že ručím za věrohodnost všeho, co se v nich odehrává. Využívám-li jisté básnické licence při popisování myšlenek a pocitů různých osob, činím tak v přesvědčení, že je zachycuji v podstatě věrně. Nadto jim „dal svou aprobaci" sám přítel Hercule Poirot.

Kdyby se někomu zdálo, že se příliš podrobně zabývám vedlejšími osobními vztahy, které vyvolala v život tato zapeklitá série zločinů, připomněl bych, že lidské city není radno přehlížet. Hercule Poirot mě kdysi velmi dramaticky poučil o tom, že druhotným produktem zločinu může být i láska.

Co se tajemných vražd podle abecedy týká, chtěl bych jen konstatovat, že Poirot přímo geniálně vyřešil problém, který se zcela lišil od všech ostatních, před nimiž kdy stanul.

Kapitán Arthur Hastings,
nositel řádu Britského impéria

Čtenář, který se s pozoruhodným Monsieur Poirotem seznamuje poprvé, jistě brzy prokoukne, že jeden z jeho lišáckých triků spočívá v záměrném zdůrazňování všeho, čím se tento pán liší od svého anglického prostředí. Přispívá k tomu i jeho nadnesený, pompézní, galicizovaný způsob vyjadřování.

Poznámka překladatelky

1. KAPITOLA

Dopis

V červnu roku 1935 jsem přijel ze svého jihoamerického ranče asi na šest měsíců do vlasti. Prožívali jsme v těch dálavách právě těžké časy. Jako celému světu ani nám se nevyhnula hospodářská krize. Potřeboval jsem si v Anglii zařídit různé věci a měl jsem dojem, že bych to nejlépe obstaral osobně. Ranč si zatím vzala na starost moje paní.
Nemusím snad ani říkat, že jedna z prvních cest po přistání v Anglii vedla k mému starému příteli Herculu Poirotovi.
Zjistil jsem, že se přestěhoval do jednoho z nejmodernějších experimentálních činžáků v Londýně. Obvinil jsem ho (a on to připustil), že si zvolil právě tento dům pro jeho přísné geometrické vzezření a pravidelné tvary.
„Zajisté, příteli, dům jest nanejvýš příjemně symetrický, vám se to tak nejeví?“
Odpověděl jsem, že podle mého mínění všeho moc škodí a hranatosti jakbysmet, a ve vzpomínce na jeden žert z dřívějška jsem se zeptal, jestli se už podařilo přimět slepice, aby v takovýchto supermoderních drůbežárnách snášely čtverhranná vejce.
Poirot se srdečně zasmál.
„Ach, vy jste na to nezapomněl? Běda, vědci ještě nedokázali přemluvit slepice, aby se konformovaly vkusu modernímu, a tak stále tvrdošíjně snášejí vejce rozměrů a barev různých!“
Hleděl jsem oddaně na svého přítele. Vypadal skvěle vůbec se nezměnil od té doby, kdy jsme se viděli naposledy.
„Vy ale dobře vypadáte, Poirote,“ pravil jsem. „Jak to děláte, že nestárnete? Kdyby to nebylo nemožné, skutečně bych řekl, že máte méně šedivých vlasů, než když jsme se posledně loučili.“
Poirot zazářil.
„A proč by to bylo nemožné? Je to perfektně pravdivé.“
„Chcete říct, že vám šedivé vlasy tmavnou, místo aby vám tmavé vlasy šedivěly?“
„Přesně tak!“
„Ale to je z vědeckého hlediska nemožné!“
„Naprosto ne.“
„Zvláštní. Mně to připadá proti přírodě.“
„Můj drahý Hastingsi, vy máte jako vždy krásnou a bezelstnou duši. Toto ve vás léta nemění. Vy postřehnete nějaký fakt a vzápětí odhalíte jeho pravou podstatu, aniž si uvědomujete, že jste tak učinil.“
Hleděl jsem na něj zcela nechápavě.
Beze slova odešel do ložnice, vrátil se s nějakou lahvičkou a podal mi ji.
Vzal jsem ji, ale nic mi to neříkalo. Stálo na ní:
Revivit. – Vrací vašim vlasům původní odstín.
Revivit NENÍ barvivo. V pěti provedeních: pro světlý, rusý, tiziánový, kaštanový a černý vlas.
„Poirote!“ zvolal jsem. „Vždyť vy si barvíte vlasy!“
„Aha, už jste pochopil.“
„Tak proto se mi zdálo, že máte černější vlasy, než když jsem byl posledně v Anglii!“
„Přesně tak.“
„I propána,“ řekl jsem, když jsem se z toho trochu vzpamatoval, „jen abych při příští návštěvě nezjistil, že máte umělé kníry, nebo snad k tomu už došlo?“

Poirot sebou cukl, na své kníry odjakživa nedal dopustit. Byl na ně nevýslovně hrdý. Ťal jsem do živého.
„Nikoli, nikoli, *mon ami.* Dobrý bůh nedopustí, aby ten den nadešel. Umělé kníry! *Quel horreur!“*
Energicky se za ně zatahal, aby mi dokázal, že jsou naprosto pravé.
„Hm, jsou ještě krásně husté,“ řekl jsem.
„*N'est ce pas?* Nikdy v celém Londýně já neviděl kníry, které by se vyrovnaly těm mým.“
Naštěstí, pomyslel jsem si v duchu. Ale za živý svět bych to byl neřekl nahlas, abych nezranil přítelovy city. Namísto toho jsem se zeptal, zda dosud příležitostně provozuje své povolání.
„Vím,“ řekl jsem, „že jste vlastně už před lety odešel na odpočinek –“
„*C'est vrai.* Pěstovat dýně! Avšak hned se stane vražda a já pošlu dýně ke všem čertům. Celou tu dobu – já vím velice dobře, co řeknete – jsem jako ta primadona, která vystoupí v neodvolatelně posledním představení. A ono poslední představení se opakuje znovu a znovu!“
Zasmál jsem se.
„Opravdu, je to tak. Pokaždé říkám: tentokrát je to naposledy. Ale kdež, objeví se něco jiného. A já se vám přiznám, příteli, že odpočívat nemiluji. Zůstanou-li šedé závity mozkové bez cviku, rezivějí.“
„Chápu,“ řekl jsem. „Procvičujete je tedy s mírou.“
„Přesně tak. Vybírám si a volím. Pro Hercula Poirota dnes toliko elitní zločiny.“
„A vyskytuje se dost případů, které odpovídají vašim elitním požadavkům?“
„*Pas mal.* Nedávno jsem jen o vlas unikl.“
„Neúspěchu?“
„Ó nikoli, to nikoli.“ Poirot se zatvářil pobouřeně. „Avšak já, Hercule Poirot, jsem mohl být nebožtíkem.“ Hvízdl jsem.
„Troufalý vrah!“
„Ani ne tak troufalý jako nesystematický,“ řekl Poirot. „Přesně tak – nesystematický. Avšak nemluvme o tom. Víte, Hastingsi, z mnoha důvodů vás beru za svého maskota.“
„Opravdu? A v jakém smyslu?“
Poirot se vyhnul přímé odpovědi. Pokračoval:
„Jakmile jste mě zpravil o svém příjezdu, řekl jsem si: Něco se naskytne. Jako v dřívějších časech vydáme se spolu po stopě. Nesmí to však být ordinérní případ. Něco –“ zagestikuloval vzrušeně – „něco *recherché* – delikátní – *fine...*“ Vychutnával všechnu šťávu posledního nepřeložitelného slova.
„Na mou věru, Poirote,“ podotkl jsem, „jeden by měl dojem, že objednáváte večeři v Ritzu.“
„Zatímco zločin není možno dát si naservírovat? To je pravda.“ Povzdechl si. „Avšak já věřím ve štěstí – v osud, chcete-li. Jest vám souzeno, abyste stál po mé straně a zabránil mi učinit neodpustitelnou chybu.“
„Čemu říkáte neodpustitelná chyba?“
„Přehlédnutí zřejmých věcí.“
Zamyslel jsem se nad tím, ale nebylo mi jasné, nač naráží.
„Nu, a už se ten výběrový zločin naskytl?“ zeptal jsem se po chvíli s úsměvem.
„*Pas encore.* Aspoň – tedy –“
Odmlčel se. Svraštil čelo, jako by o něčem usilovně přemítal. Vztáhl ruku a mechanicky urovnal pár věciček, které jsem z roztržitosti odstrčil.
„Nejsem si tím jist,“ řekl zvolna.
Pronesl to takovým zvláštním tónem, že jsem se na něho překvapeně zahleděl.
Na čele se mu stále ještě krabatily vrásky.

Pak energicky pohodil hlavou a přešel k psacímu stolu u okna. Nemusím zajisté zdůrazňovat, že jeho obsah byl pečlivě urovnán a uspořádán, takže okamžitě vytáhl potřebný dokument. Přistoupil ke mně s otevřeným dopisem v ruce. Nejprve jej pročetl sám a potom mi ho podal.
„Řekněte mi, *mon ami,*“ pravil, „co si myslíte o tomhle?“
Se zájmem jsem od něho list vzal.
Na silném dopisním papíře vyťukal kdosi psacím strojem:

Panu Herculovi Poirotovi.
Tak Vy si představujete, že dokážete rozluštit každou záhadu, nad kterou naší ubohé, neschopné britské kriminálce zůstává rozum stát, co? Ted' se ukáže, jak jste chytrý, Vy chytráku. Možná že se Vám tenhle oříšek nepodaří rozlousknout. Dejte si pozor na Andover 21. t. m.

S úctou

ABC

Podíval jsem se na obálku. I adresa byla psána strojem.
„Poštovní razítko je z obvodu WC 1,“ řekl Poirot, když jsem si začal prohlížet poštovní známku. „Co o tom tedy soudíte?“
Pokrčil jsem rameny a vrátil jsem mu dopis. „Asi nějaký blázen.“
„A to je vše, co mi k tomu řeknete?“
„A vám se nezdá, že to psal blázen?“
„Ano, můj příteli, zdá.“
Pronesl to velmi pochmurně. Zvědavě jsem se na něho zadíval.
„Vy to berete hrozně vážně, Poirote.“
„Ono je třeba brát blázny vážně, *mon ami.* Blázni, ti mohou být velice nebezpeční.“
„Ano, ovšem, to je pravda... Nedíval jsem se na to z téhle stránky... Chtěl jsem říct, že to nejspíš bude stupidní recese. Že to nejspíš napsal nějaký rozparáděný idiot, zkárovaný pod obraz.“
„*Comment?* Cože jest pod obrazem?“
„Ale nic – to je jen takové rčení. Prostě chlapík, který se namazal. Dal si pár panáků navíc.“
„*Merci,* Hastingsi, výraz 'namazat se', s tím jsem obeznámen. Jak říkáte, možná že o nic jiného nejde...“ „Ale vy máte dojem, že ano?“ zeptal jsem se udiven neklidem v jeho hlase.
Poirot pokrčil pochybovačně rameny a neodpověděl.
„Co jste v té věci udělal?“ vyzvídal jsem.
„Co lze udělat? Ukázal jsem ten list Jappovi. Ten byl stejného názoru jako vy. Blbá recese – to byl výraz, jehož použil. Ve Scotland Yardu, oni dostávají taková psaní každý den. Já jsem jich už také dostal bůhví kolik...“
„Jenže tenhle berete vážně?“ Poirot si dal s odpovědí na čas.
„V tomto dopise jest něco, Hastingsi, co se mi nelíbí...“
Jeho tón na mě mimovolně zapůsobil. „Myslíte, že – co vlastně?“
Pokrčil rameny, vzal dopis a uložil ho opět do psacího stolu.
„Jestli si doopravdy myslíte, že je to míněno vážně, nemůžete něco udělat?“ zeptal jsem se.
„Jako vždy muž činu. Na místní policii ten dopis viděli, avšak nepřikládají mu význam. Nejsou na něm otisky prstů. Nic nesvědčí o tom, že jde o místního pisatele.“
„Vás tedy zneklidňuje jen instinkt?“
„Žádný instinkt, Hastingsi. Instinkt je slovo nepravé. Moje *znalosti* – moje *zkušenosti* – mi napovídají, že s tím dopisem cosi není v pořádku...“
Zagestikuloval, protože mu chyběla slova, a pak opět pokrčil rameny.
„Možná, že dělám horu z mraveniště. V každém případě nelze dělat nic jiného než čekat.“
„Nu, 21. je pátek. Jestli dojde v oblasti Andoveru k senzační loupeži, pak –“

„Ach, jaká úleva by to pro mne byla –“
„*Úleva?*“ podivil jsem se. Zdálo se mi, že si nezvolil právě nejvhodnější slovo.
„Loupež může přinést *vzrušení,* ale sotva *úlevu,*“ odporoval jsem.
Poirot zavrtěl energicky hlavou.
„Jste na omylu, příteli. Nerozumíte, jak to myslím. Loupež by pro mne byla úlevou, neboť by zahnala z mé mysli strach z něčeho jiného.“
„A z čeho?“
„Z vraždy,“ řekl Hercule Poirot.

2. KAPITOLA

(Nikoli z osobních vzpomínek kapitána Hastingse)

Pan Alexander Bonaparte Cust se zvedl ze židle a zamžoural krátkozrakýma očima po ubohém pokojíku. Bolelo ho v zádech, jak nepohodlně seděl, a když se teď protahoval, byl by náhodný pozorovatel zjistil, že je to ve skutečnosti dost vysoký člověk. Většinou ale nevzbuzoval takový dojem, protože chodil shrbeně a krátkozrace mžoural.
Přešel k obnošenému svrchníku, vytáhl z kapsy balíček laciných cigaret a sirky, zapálil si a pak se vrátil ke stolu, kde předtím seděl. Vzal jízdní řád, něco si v něm prohlížel a pak procházel seznam na stroji psaných jmen. Zaškrtl perem první jméno na seznamu.
Byl čtvrtek, 20. června.

3. KAPITOLA

Andover

Poirotovo znepokojení nad anonymním dopisem, který dostal, na mne v první chvíli udělalo dojem, ale přiznám se, že jsem ještě před 21. červnem pustil celou záležitost z hlavy, a připomněl mi ji teprve vrchní inspektor Japp ze Scotland Yardu, jenž přišel mého přítele navštívit. Znali jsme se s vrchním inspektorem už řadu let a on mě srdečně vítal.
„I co to vidím!“ zahlaholil. „Kapitán Hastings se vrátil z džunglí a přifařených oblastí! To je jako za starých zlatých časů, když vás tu vidím s monsieur Poirotem. Vypadáte báječně. Jenom vám někdo chodí na vlasy. Inu, co se dá dělat, není nám dvacet. Já na tom nejsem o nic líp.“
Trochu jsem sebou trhl. Měl jsem dojem, že si kartáčuji vlasy přes prořídlá místa, na něž narážel Japp, tak šikovně, že si jich nikdo nevšimne. Japp ovšem, co mi paměť sahala, nikdy nevynikal taktem, naladil jsem tedy přívětivý úsměv a souhlasil jsem s ním, že nikdo bohužel nemládne.
„Až tuhle na monsieur Poirota,“ hlaholil Japp. „Ten je na mou duši živá reklama na Sorelu. Na tváři mu raší porost bujněji než kdy dřív. Však taky stanul na stará kolena ve světle ramp. Má prsty v kdejakém proslulém případu. Zločiny ve vlaku, v oblacích, vraždy mezi smetánkou – hned je tu, hned onde, prostě všude. V životě nebyl tak slavný, jako co odešel do penze.“
„Už jsem vyprávěl Hastingsovi, že jsem jako ta primadona, která koná vždy poslední představení,“ pravil Poirot s úsměvem.
„Nedivil bych se, kdybyste jednou vyšetřoval vlastní smrt,“ rozchechtal se srdečně Japp. „To je přece nápad! Stálo by za to, sepsat to do detektivky!“
„Toho už se bude muset ujmout Hastings,“ zamrkal na mne Poirot.
„Ha, ha! To by byla švanda, viďte?“ smál se Japp.
Mně nepřipadal jeho nápad vůbec vtipný a každé žertování na toto téma považuji za beztaktní. Poirot má už, chudák stará, svoje léta a připomínání blížícího se konce mu sotva může být příjemné.
Snad jsem dal najevo tyto pocity, protože Japp změnil námět rozhovoru.
„Slyšel jste už o anonymním dopise monsieur Poirota?“ zeptal se.
„Onehdy jsem jej Hastingsovi ukázal,“ pravil přítel.
„Ovšem,“ zvolal jsem. „Dočista jsem to pustil z hlavy. Počkat! Které datum to tam uváděl?“
„21. června,“ řekl Japp. „Proto jsem se u vás taky stavil. Včera bylo 21. a jen tak ze zvědavosti jsem večer zavolal do Andoveru. Byla to přece jen bouda. Nic se nedělo. Jedna rozbitá výkladní skříň – kluk házel kamením – a pár mazavků rušilo veřejný pořádek. Takže projednou náš belgický přítel špicoval uši zbytečně.“
„Polehčilo se mi, to přiznávám,“ odvětil Poirot.
„Ale že jste měl nahnáno, viďte,“ řekl Japp přátelsky. „Člověče drahá, my dostáváme den co den takových dopisů na tucty. Někomu začne strašit ve věži, nemá zrovna nic lepšího na práci, a tak si sedne a napíše nám. Ani tím nic zlého nemyslí. Udělá to z hecu.“
„Bylo vskutku pošetilé, že jsem bral tuto věc tak vážně,“ pravil Poirot. „Jest to koňské hnízdo, do něhož bych byl píchal.“
„Pletete si kobyly a vosy,“ řekl Japp.
„Pardon?“

„Jen jste trošku poplet přísloví. No, musím už běžet. Mám co dělat v sousední ulici. Kupovaly se tam kradené šperky. Chtěl jsem se tu jenom zastavit, abyste měli klid. Bylo by škoda namáhat šedé mozkové závity zbytečně.“
Japp se tomu srdečně zasmál a odešel.
„Mění se málo náš milý Japp, eh?“ podotkl Poirot.
„Vypadá mnohem starší,“ řekl jsem. „Šediví jako starý jezevec,“ dodal jsem pomstychtivě.
Poirot si odkašlal a pravil:
„Víte, Hastingsi, existuje takový malý trik – můj kadeřník je muž velké vynalézavosti – připevní se to k pokožce a přes to se kartáčují vlastní vlasy – není to paruka, chápejte, leč –“
„Poirote,“ zařval jsem, „jednou provždy si zapište za uši, že mě nezajímá váš prokletý kadeřník ani jeho pitomé triky. Vám se snad moje temeno nezdá?“
„Ale kdepak – kdepak!“
„*Pleš* mi přece nehrozí.“
„Ovšemže nikoli! Ovšemže nikoli!“
„U nás bývají v létě veliká vedra a to má přirozeně vliv i na vlasy. Vezmu si s sebou nějaký dobrý přípravek proti vypadávání.“
„Précisément.“
„A vůbec – co je Jappovi do toho? Ten se odjakživa vyznačuje velkou beztaktností. Navíc nemá vůbec smysl pro humor. Je z těch lidí, co se smíchy div nepotrhají, když si někdo sedá a ucuknou mu židli.“
„Tomu by se smála velká spousta lidí.“
„Ale vždyť to vůbec není k smíchu.“
„Z pohledu onoho sedajícího zajisté nikoliv.“
„Tak vidíte,“ řekl jsem a špatná nálada ze mne pomalu vyprchávala. (Přiznávám, že narážky na vypadávání vlasů dost dobře nesnáším.) „To je škoda, že z toho anonymního dopisu nic nebylo.“
„Vskutku, já byl v omylu. Ten dopis, on měl odér jako shnilá ryba. Byla to ode mne imbecilnost. Běda, stárnu a stávám se podezíravý jako slepý hlídací pes, který určí, i když nikde nic není.“
„Máme-li spolupracovat, musíme se poohlédnout po jiném ’výběrovém’ zločinu,“ zasmál jsem se.
„Vy si vzpomínáte, jak jsme o tom onoho dne mluvili? Kdybyste si objednával zločin, jako se objednává *diner*, co byste si vybral?“
Přizpůsobil jsem se mu.
„Počkat. Prostudujme jídelní lístek. Loupež? Zpronevěra? Ne, to se mi nezdá. Trochu moc vegetariánské. Musí to být vražda, chladnokrevná vražda – ovšem s oblohou.“
„Přirozeně. Naše *hors d'ceuvre.*“
„Kdo bude obětí, muž či žena? Jsem pro muže. Nějaká osobnost. Americký milionář. Předseda vlády. Tiskový magnát. Kde by se zločin tak mohl odehrát? Což takhle v knihovně jeho sídla? To by mělo atmosféru. Pokud jde o vražedný nástroj, mohla by to být nějaká neobvykle tvarovaná dýka – nebo tupý předmět – mramorová soška nějakého bůžka –“
Poirot si povzdychl.
„Také by samozřejmě stál za úvahu jed,“ řekl jsem, „ale to chce moc technických podrobností. Nebo třeskne nocí výstřel z revolveru. Pak budeme potřebovat nějakou krásku, nebo raději dvě –“
„Kaštanové vlasy s rudozlatým nádechem,“ zamumlal přítel.
„Vy si hned ze všeho děláte legraci. Jedna z těch krásek upadne v podezření, ovšem neprávem a navíc dojde k nedorozumění mezi ní a jejím mládencem. Musí se tu ovšem vyskytovat i jiné podezřelé osoby – zralá žena – bruneta, nebezpečný typ – a nějaký přítel nebo sok zavražděného nenápadný tajemník – outsider – výřečný, dobrosrdečný venkovský

strejc – nějaký ten propuštěný sluha nebo hajný – trouba detektiv asi jako Japp – a to by bylo tak všechno.“
„Takto si představujete elitní zločin?“
„Vám by se zřejmě to takhle nezamlouvalo, že?“
Poirot na mne hleděl smutným pohledem.
„Udělal jste velice pěkné *résumé* téměř všech románů policejních, které byly kdy napsány.“
„A co byste si tedy objednal vy?“
„Zločin nejvíce jednoduchý. Zločin bez komplikací. Zločin z klidného rodinného života. Zcela bez vášní, velice *intime.*“
„Jak může být zločin *intimní?*“
„Předpokládejme,“ šeptal Poirot, „že čtyři lidé zasednout k partii bridže, a pátý, který přebývá, se uvelebí v křesle u krbu. Na konci večera je tento muž nalezen mrtev. Jeden z těch čtyř k němu přišel ve chvíli, kdy vypadl ze hry, zabil ho a ostatní tři, soustředění na karty v ruce, nic nezpozorovali. Ach, to by byl zločin pro vás! Kdo z těch čtyř je vrah?“
„Hm,“ řekl jsem, „v tom nevidím vůbec nic vzrušujícího.“
Poirot mi věnoval káravý pohled.
„Ne, protože v tom nejsou neobvykle tvarované dýky, ani vyděrači, ani smaragd, který je odcizeným okem nějakého bůžka, ani exotický jed nezanechávající stop. Vy máte melodramatickou duši, Hastingsi. Vy byste si přál nikoli jednu, leč sérii vražd.“
„Připouštím,“ řekl jsem, „že v detektivce druhá vražda přináší oživení. Jestliže dojde k vraždě v první kapitole a vy pak musíte sledovat alibi všech postav až na poslední stránku, začnete se obvykle nudit.“
Zazvonil telefon a Poirot k němu vstal.
„'Allo,“ řekl. „'Allo. Ano, Hercule Poirot u telefonu.“ Chvíli naslouchal a já jsem viděl, jak jeho obličej dostává docela jiný výraz. On sám pronášel jen krátké a nesouvislé útržky vět.
„Mais oui...“
„Ano, ovšem...“
„Ach ano, pojedeme...“
„Přirozeně...“
„Může to být, jak říkáte...“
„Ano, vezmu ho s sebou. *A tout á l'heure* tedy...“ Položil sluchátko a přešel ke mně.
„To telefonoval Japp, Hastingsi.“
„Ano?“
„Vrátil se právě do úřadu a byla tam zpráva z Andoveru...“
„Z Andoveru?“ zvolal jsem vzrušeně. Poirot řekl pomalu:
„Jistá stará paní jménem Ascherová, majitelka trafiky, byla nalezena zavražděna.“
Cítil jsem, jak můj zájem chladne. Vzplál při vyslovení jména Andover, ale tohle přišlo jako sprcha. Očekával jsem něco fantastického – mimořádného! Vražda staré trafikantky mi připadala ubohá a nezáživná.
Poirot pokračoval stejně pomalým, vážným tónem:
„Na policii v Andoveru si myslí, že mohou zatknout viníka –“
Znovu jsem pocítil záchvěv zklamání.
„Je známo, že ta žena žila v neshodě se svým manželem. On pije a je to vůbec krajně nesympatické individuum. Více než jednou jí vyhrožoval, že učiní konec jejím dnům. Leč vzhledem k okolnostem,“ pokračoval Poirot, „by tamní policie přesto ještě jednou ráda viděla anonymní dopis, který jsem dostal. Řekl jsem, že vy i já okamžitě jedeme do Andoveru.“
Trochu jsem ožil. I když to byl zřejmě nezajímavý zločin, přece jen to zločin byl, a já už jsem dávno neměl co dělat se zločiny a zločinci.
Sotva jsem vnímal Poirotova další slova. Až později se mi se vší naléhavostí připomněla.
„Toto je začátek,“ řekl Hercule Poirot.

4. KAPITOLA

Paní Ascherová

V Andoveru nás očekával inspektor Glen, vysoký světlovlasý chlapík s příjemným úsměvem. Domnívám se, že bych měl pro stručnost krátce shrnout holá fakta tohoto případu.
Zločin objevil policejní strážník Dover v jednu hodinu po půlnoci 22. června. Zkoušel na obchůzce dveře obchodů a shledal, že není zamčeno, vstoupil tedy a zprvu měl dojem, že je krámek prázdný. Pak však posvítil baterkou za pult a zahlédl zhroucené tělo staré paní. Na místo činu se dostavil policejní lékař a zkonstatoval, že smrt byla způsobena těžkou ranou do týla – pravděpodobně ve chvíli, kdy se žena obrátila a sahala pro balíček cigaret na polici za pultem. Smrt nastala asi sedm až devět hodin předtím.
„Ale podařilo se nám určit tu dobu ještě přesněji," vykládal inspektor. „Přihlásil se svědek, který vešel do trafiky a koupil si tam tabák v 17.30, a jiný svědek tam vstoupil a v krámě nikdo nebyl, jak se domníval, v 18.05. Tím se nám to omezilo na dobu mezi 17.30 a 18.05. Dosud jsme nenašli žádného svědka, který by byl viděl toho chlapa Aschera kolem krámu, ale uplynula samosebou ještě krátká doba. V devět večer byl v hospodě U tří korun zkárovaný, jak zákon káže. Až ho najdeme, zadržíme ho pro podezření z vraždy."
„On se netěší příliš dobré pověsti, viďte, inspektore?" tázal se Poirot.
„Lump je to."
„Jeho žena s ním nežila?"
„Ne, rozešli se už před několika lety. Ascher je Němec, kdysi dělal číšníka, ale pak začal pít a nikde už ho nechtěli vzít. Paní Ascherová nějakou dobu sloužila. Naposled byla jako kuchařka a hospodyně u jedné staré dámy, nějaké slečny Roseové. Dávala manželovi část mzdy, aby měl být z čeho živ, ale on se opíjel, chodil za ní a vyvolával scény v rodinách, kde posluhovala. Proto přijala místo u slečny Roseové ve vile 'Na špejcharu'. To je tři míle za Andoverem na samotě. Tam už se za ní tak lehko nedostal. Když slečna Roseová zemřela, odkázala paní Ascherové trochu peněz, a ta si za ně zařídila trafiku – docela malou, jen laciné cigarety a pár novin, znáte to. Taktak se držela nad vodou. Ascher k ní tu a tam přišel, nadával jí a ona mu vždycky něco dala, aby se ho zbavila. Vyplácela mu pravidelně patnáct šilinků týdně."
„Zdalipak měli děti?" zeptal se Poirot.
„Ne. Ona měla neteř. Slouží v jedné rodině u Overtonu. Velice slušné a spořádané děvče."
„A vy říkáte, že ten chlap Ascher často své ženě vyhrožoval?"
„To je pravda. Když se napil, vyváděl jako blázen, proklínal ji a řval, že jí jednu mázne, až nevstane. Měla s ním soužení, chudák stará."
„Jaký věk ta ubohá paní měla?"
„Táhla jí šedesátka a byla to poctivá a přičinlivá ženská."
Poirot se otázal důrazným hlasem:
„Podle vašeho mínění, inspektore, je ten chlap Ascher pachatelem?"
Inspektor si opatrně odkašlal.
„Aby se to dalo tvrdit s jistotou, na to je ještě trochu brzy, pane Poirote, ale zajímalo by mě, co mi Franz Ascher řekne o tom, jak strávil včerejší večer. Jestli uspokojivě prokáže, kde byl a co dělal, je všechno v pořádku, jestli ne –"
Významně se odmlčel.
„Z obchodu nebylo odcizeno nic?"
„Ne. Peníze byly v pořádku v pokladně. Nic nenasvědčuje tomu, že by šlo o loupež."

„Vy se domníváte, že ten chlap Ascher přišel do obchodu opilý, vyvolal hádku se ženou a nakonec ji srazil k zemi?“
„Zdá se to dost pravděpodobné, ale přiznávám, pane Poirote, že bych se rád znovu podíval na ten podivný dopis, který jste dostal. Zajímalo by mě, jestli to mohl napsat Ascher.“
Poirot mu podal dopis a inspektor jej zamračeně pročítal.
„Tohle na Aschera nevypadá,“ prohlásil posléze. „Pochybuji, že by Ascher užil takového výrazu jako ’naše britská kriminálka’ – to by svědčilo o mimořádné prohnanosti a já nevěřím, že by měl tolik důvtipu. Ten člověk je ruina – dočista vyřízený. Třesou se mu ruce, nedokázal by takhle úpravně psát na stroji. Je to kvalitní dopisní papír. Zvláštní, že se v tom dopise mluví o 21. t. m. Může to být ovšem taky náhoda.“
„To je možné – ano.“
„Ale já takové náhody nemám rád. Zdá se mi to až moc nápadná náhoda.“
Chvíli mlčel a vraštil čelo.
„A B C. Kdo by, k sakru, mohl být A B C? Podíváme se za Mary Drowerovou (to je ta neteř), jestli by nám něco nepověděla. Je to divné. Nebýt toho dopisu, vsadil bych poslední prachy na Franze Aschera.“
„Víte něco o minulosti paní Ascherové?“
„Pochází z Hampshiru. Jako mladá holka odešla sloužit do Londýna – tam si taky namluvila Aschera a vzala si ho. Za války to museli mít těžké. Utekla od něho vlastně už v dvaadvacátém roce. To žili ještě v Londýně. Ona se odstěhovala sem, aby se ho zbavila, ale on se nějak dopátral, kde je, přijel za ní a tahal z ní peníze –“
Do místnosti vstoupil strážník. „Ano, Briggsi, co je?“
„Je tu ten Ascher, pane inspektore. Předvedli jsme ho.“
„Výborně. Sem s ním! Kdepak byl?“
„Schovával se v nákladním voze na slepé koleji.“
„I to se podívejme! Tak ho přiveďte.“
Franz Ascher byl opravdu ubohý a odporný představitel druhu homo sapiens. Chvilku bědoval a podlézavě se doprošoval, chvilku nadával. Těkal uhýbavě kalným pohledem z jednoho na druhého.
„Co po mně chcete? Nic jsem neproved. To je neslýchaná drzost, tahat mě sem! Svině prokletý, co si to dovolujete?“ Zničehonic obrátil. „Ne, ne, já to tak nemyslel – přece byste neubližovali takovému chudákovi starému – přece byste ho netrápili. Chudák starý Franz, nikdo ho nepolituje. Chudák starý Franz.“
Ascher se rozplakal.
„Tak dost, Aschere,“ řekl inspektor. „Vzpamatujte se přece. Nikdo vás z ničeho neviní – prozatím. Nemusíte vypovídat, jestli si nepřejete. Na druhou stranu ovšem, jestli je vám to jedno, že vaše žena byla zavražděna –“
Ascher ho přerušil hysterickým výkřikem.
„Já ji nezabil! Já ji nezabil! To je lež. Prokletý sviňáci anglický – spřáhli jste se proti mně. Nikdy bych ji nezabil.“
„Dost často jste jí tím vyhrožoval, Aschere.“
„Ne, ne. Vy tomu nerozumíte. To jsem si jen dělal legraci – dělal jsem si z Alice legraci. Ona to nebrala vážně.“
„Divná legrace! Řekl byste nám, jak jste strávil včerejší večer, Aschere?“
„Ano, ano – řeknu vám všechno. K Alici jsem ani nepách. Byl jsem s kamarádama, s dobrejma kamarádama. Seděl jsem u Sedmi hvězd – a pak u Červenýho psa –“
Chrlil to ze sebe, až slova klopýtala jedno přes druhé.
„Dick Willows, ten byl se mnou – a starej Curdie a George – a Platt a ještě jiní chlapi. Říkám vám, že jsem k Alici ani nepách. Ach Gott, přece bych vám nelhal.“
Zakončil svou výpověď zoufalým výkřikem. Inspektor pokynul svému podřízenému.

„Odveďte ho. Zadržen pro podezření z vraždy.“ Odporného, roztřeseného dědka se zlolajnou, drzou hubou odvedli.
„Nevím, co si o tom myslet,“ řekl inspektor. „Nebýt toho dopisu, vsadil bych krk, že to udělal.“
„Co ti lidé, jichž se dovolává?“
„Vyhlášené firmy – ani jeden z nich by pro křivou přísahu daleko nešel. Nepochybuji o tom, že s nimi skutečně strávil větší část večera. Hodně záleží na tom, jestli ho někdo zahlédl u trafiky mezi půl šestou a šestou.“
Poirot zamyšleně přikyvoval.
„Vy jste si jist, že z obchodu nebylo ničeho odcizeno?“ Inspektor pokrčil rameny.
„To je těžké. Mohla zmizet krabička cigaret nebo i pár krabiček, ale kvůli tomu se přece nevraždí.“
„A ono nebylo nic – jak to říci – do obchodu vneseno? Nebylo tam nic divného, nepřiměřeného?“
„Byl tam jízdní řád.“
„Jízdní řád?“
„Ano. Ležel rozevřený na pultě, hřbetem nahoru. Jako by někdo hledal spojení z Andoveru. Buď stará paní sama nebo nějaký zákazník.“
„Ona takové věci prodávala?“ Inspektor zavrtěl hlavou.
„Prodávala jen tabulky s místní dopravou, za penny. Tohle byl objemný jízdní řád, jaké prodávají u Smithe nebo ve velkých papírnictvích.“
Poirotovi se zablesklo v očích. Naklonil se kupředu. „Jízdní řád, říkáte. Bradshawův – *anebo A B C?*“ Teď se zablesklo v očích i inspektorovi.
„Kristepane,“ řekl. „*Byl to A B C.*“

5. KAPITOLA

Mary Drowerová

Myslím, že mě celý případ začal vlastně zajímat až od té první zmínky o Abecedním jízdním řádu. Do té chvíle mě příliš nevzrušoval. Ubohá stará paní zavražděná v zastrčené trafice, to je všední zločin z novinové soudničky, jakému se nepřikládá zvláštní důležitost. Usoudil jsem v duchu, že anonymní dopis s datem 21. je náhodná shoda. Byl jsem si celkem jist, že paní Ascherová se stala obětí toho opilého surovce, svého manžela. Ale zmínka o jízdním řádu (známém všeobecně pod zkratkou A B C, protože v něm jsou uvedeny všechny železniční stanice podle abecedy) ve mně vyvolala záchvěv vzrušení. Tohle přece – tohle přece nemůže být další náhoda!
Všední zločin se jevil v novém světle.
Kdo je ten tajemný pachatel, který zavraždil paní Ascherovou a zanechal na místě činu Abecední jízdní řád? Opustili jsme policejní stanici a odebrali se nejprve do márnice, podívat se na tělesné pozůstatky zavražděné. Zmocnil se mě podivný pocit, když jsem spatřil vrásčitou starou tvář a řídké šediny, sčesané ze skrání dozadu. Vypadala tak klidně, tak neuvěřitelně vzdálená jakémukoli násilí!
„Neměla ani čas si uvědomit, že ji někdo něčím praštil," podotkl seržant. „Říkal to doktor Kerr. A já jsem rád, že to tak bylo. Chudinka stará, byla to hodná ženská."
„Musela být kdysi krásná," pravil Poirot.
„Myslíte?" zašeptal jsem nevěřícně.
„Ale ano, podívejte se na linii brady, na kosti, na tvar hlavy."
Povzdechl si, přikryl ji a vyšli jsme z márnice.
Dále jsme měli na programu krátký rozhovor s policejním lékařem.
Doktor Kerr dělal dojem šikovného chlapíka středních let. Hovořil rázně a energicky.
„Vražedná zbraň nebyla nalezena," oznámil nám. „Těžko říct, co to bylo. Masivní hůl, palice, nějaký pytlík s pískem – cokoli z toho by v tomto případě odpovídalo."
„Vyžadovala rána tohoto typu velké síly?"
Lékař pohlédl bystře na Poirota.
„Zřejmě vás zajímá, jestli to dokázal roztřesený sedmdesátiletý stařec? Ale ano – byla-li zbraň dostatečně těžká na konci, mohl i slabý člověk dosáhnout žádaného výsledku."
„Pak tedy může být pachatelem žena právě tak jako muž?"
To lékaře poněkud překvapilo.
„Žena, říkáte? Hm, musím se přiznat, že mi ani nenapadlo přisuzovat zločin tohoto typu ženě. Vyloučit se to ovšem nedá – možné to je. Mně se jenom zdá psychologicky málo pravděpodobné, že by tento zločin spáchala žena."
Poirot mu rázně přitakal.
„Přesně tak, přesně tak. Na povrchu se to zdá vysoce nepravděpodobné. Leč jest třeba brát v úvahu všechny možnosti. Mrtvá ležela – jak?"
Lékař nám podrobně vylíčil polohu oběti. Podle jeho názoru stála zády k pultu (a tedy k vrahovi) ve chvíli, kdy ji udeřil. Sesula se za pult, takže si jí další náhodný zákazník nemusel všimnout.
Poděkovali jsme doktoru Kerrovi a odcházeli. Přitom mi Poirot řekl:
„Dávejte pozor, Hastingsi: máme další bod pro Ascherovu nevinu. Kdyby se on byl hádal se svou ženou a vyhrožoval jí, stála by k němu za pultem *čelem.* Místo toho byla otočena k vrahovi zády – patrně sahala pro tabák nebo cigarety *zákazníkovi.*"
Mráz mi přeběhl po zádech. „Strašné."

Poirot vážně přitakal.
„*Pauvre femme,*“ povzdechl si. Pak pohlédl na hodinky.
„Overton není, jak se domnívám, mnoho mil odtud. Zajedeme tam a uděláme interview s neteří nebožky.“
„Nechcete se dřív podívat do trafiky, kde byl zločin spáchán?“
„Já bych rád udělal to později. Jest pro to důvod.“ Nevysvětlil to blíže a za několik minut už jsme uháněli po londýnské silnici směrem na Overton. Podle adresy, kterou nám dal inspektor, jsme našli větší vilu asi míli za vesnicí. Na zazvonění nám přišlo otevřít hezké černovlasé děvče s očima zarudlýma od pláče.
Poirot řekl soucitně:
„Ach, nemýlím-li se, jste slečna Mary Drowerová, panská v tomto domě.“
„Ano, pane, to jsem já. Já jsem Mary, prosím.“
„Pak tedy bych si přál několik minut s vámi pohovořit, nebude-li vaše paní protestovat. Jest to o paní Ascherové, vaší tetě.“
„Milostpaní není doma, pane. Jistě by mi dovolila, abych vás uvedla dál.“
Otevřela dveře do malého salónku. Vstoupili jsme, Poirot se usadil do židle u okna a pozorně se zadíval děvčeti do tváře.
„Zajisté už jste byla informována o smrti vaší paní tety.“ Děvče přikývlo a slzy mu opět zaplavily oči.
„Dnes ráno sem přijeli páni z policie. Je to strašné! Chudinka tetička! Tolika se v životě nadřela. A nakonec tohle – taková hrůza!“
„Z policie vás nežádali, abyste se vrátila do Andoveru?“
„Říkali, že se musím dostavit k předběžnému soudnímu vyšetřování – to bude v pondělí, pane. Ale nemám tam kam jít – za živý svět bych nebyla v bytě nad trafikou – a hospodyně je pryč, tak jsem tu nechtěla nechat naši milostpaní samotnou – aspoň dokud to nebude potřeba.“
„Vy jste měla tetičku ráda, viďte, Mary,“ řekl Poirot laskavě.
„Moc ráda, pane. Tetička na mě byla odjakživa moc hodná. Přijela jsem za ní do Londýna, když mi bylo jedenáct – to mi umřela maminka. V šestnácti jsem šla sloužit, ale chodila jsem obyčejně k tetičce, když jsem měla volno. Zažila velké trápení s tím Němcem. Říkala mu,ten můj čert stará. Poráde ji soužil. Loudil a tahal z ní peníze, dareba jeden!“
Dívka to říkala s důrazným rozhořčením.
„Vaše teta nikdy nepomyslela na to, že by se toho obtěžování mohla zprostit právní cestou?“
„Byl to přece její manžel, pane, to se nenechalo nic dělat.“
Řekla to prostě, ale s konečnou platností.
„Povězte mi, Mary, on jí vyhrožoval, pravda?“
„To ano, pane, říkával jí hrozné věci. Jako že jí utrhne hlavu a tak. Klel a taky jí nadával – německy i anglicky. A přitom tetička říkávala, že to byl hoch jako jedle, když si ho brala. To je hrozné, když tak vidíte, co se z člověka může stát.“
„Ano, máte pravdu, a proto se domnívám, Mary, že jste vlastně ani nebyla překvapená, když jste se dověděla, co se stalo, jelikož jste předtím slyšela to vyhrožování.“
„I ba ne, to jsem byla překvapená. Víte, pane, mě vůbec nenapadlo, že by to myslel vážně. Připadalo mi, že jen tak ošklivě mluví a nic víc. A tetička se ho vůbec nebála. Vždyť jsem to sama zažila, že od ní odcházel jako spráskaný pes. *On se bál jí*, jestli chcete co vědět.“
„A přesto mu dávala peníze?“
„Byl to přece její manžel, víte.“
„Ano, to jste už říkala.“ Na okamžik se odmlčel. Potom nadhodil: „A co když ji přece jenom nezabil *on?*“
Udiveně na něho pohlédla.

„Ano, tak se ptám. Co když ji zabil někdo jiný... Nenapadá vás, kdo by ten někdo jiný mohl být?“
Pohlédla na něho ještě udiveněji.
„To bych namouduši nevěděla. Nezdá se to ale pravděpodobné, či ano?“
„Neexistuje nikdo, koho se vaše teta bála?“ Mary zavrtěla hlavou.
„Tetička se lidí nebála. Byla řečná a dovedla se každému postavit.“
„Nezmínila se někdy před vámi o tom, že ji někdo nemá rád?“
„Ne, pane, to ne.“
„Dostávala někdy anonymní dopisy?“
„Jaké dopisy že to měly být, pane?“
„Dopisy, které nebyly podepsané, nebo byly podepsané jen nějakou značkou, třeba A B C.“
Upřeně ji pozoroval, ale ona z toho zřejmě vůbec nebyla moudrá. Zavrtěla udiveně hlavou.
„Měla vaše tetička ještě jiné příbuzné krom vás?“
„Teď už ne, pane. Ona byla z deseti dětí, ale jen tři vyrostly. Strýček Tom padl ve válce, strýček Harry odjel do Jižní Ameriky a už o něm nikdá nikdo neslyšel, a maminka, ta umřela, takže jsem tu jenom já.“
„Měla vaše teta nějaké úspory? Ukládala si něco?“
„Měla nějaký ten groš ve spořitelně – říkávala vždycky, že je toho akorát na pěkný funus. Jinak žila z ruky do huby – s tím starým čertem a tak.“
Poirot zamyšleně přikyvoval. Pak řekl – možná víc sobě než jí:
„V této chvíli se kráčí ve tmách – není směru – zdali se rozjasní –“ Vstal. „Kdybych vás někdy potřeboval, Mary, napíši vám sem.“
„Já se vlastně chystám dát výpovědi Mně se na venkově nelíbí. Představovala jsem si, že je tetička ráda, když mě má blízko, a proto jsem tu zůstávala. Ale teď –“ a slzy jí znovu vstoupily do očí – „už nemám, co bych tu pohledávala, a tak se vrátím do Londýna. Člověku je tam veselejc.“
„Přál bych si, abyste mi sdělila svou adresu, až odjedete. Zde jest moje navštívenka.“
Podal jí vizitku. Pohlédla na ni a udiveně svraštila čelo. „Vy ale – to teda nejste od policie, pane?“
„Jsem soukromý detektiv.“
Stála tam a hleděla na něho několik okamžiků mlčky. Konečně řekla:
„Tak ono se jako něco děje, pane?“
„Ano, děvčátko moje, ono se něco děje. Možná že byste mi později mohla pomoci.“
„Já bych – udělám, co budu moct, pane. Nebylo to *správné*, že tetička takhle přišla o život.“
Zvláštním způsobem to vyjádřila – ale velmi dojemně. Za pár vteřin už jsme ujížděli zpátky do Andoveru.

6. KAPITOLA

Dějiště zločinu

Tragédie se udála v postranní uličce, ústící do hlavní třídy. Trafika paní Ascherové byla asi uprostřed po pravé straně.
Když jsme tam zahýbali, podíval se Poirot na hodinky a já jsem pochopil, proč si chtěl obhlédnout místo zločinu až teď. Bylo právě půl šesté. Hodlal získat co nejpřesnější představu o včerejší atmosféře.
Měl-li však opravdu takový záměr, dožil se zklamání. V této chvíli se ulička vůbec nepodobala uličce z včerejška. Rodinné domky chudších vrstev se tu střídaly s menšími krámky. Usoudil jsem, že je tu asi za obvyklých okolností dost živo, že tu chodí hodně prostých lidí a že si tu hrají houfy dětí na chodníku i v jízdní dráze.
Teď tu však stál hlouček zvědavců a všichni zírali na jediný domek nebo obchůdek. Nebylo těžké uhádnout, který to je. Viděli jsme, jak obyčejní občané pozorují se soustředěným zájmem místo, kde jejich spoluobčanka sešla se světa násilnou smrtí.
Když jsme přišli blíže, ukázalo se, že jsme se nemýlili. Před ubohým krámkem se staženými roletami stál už utrmácený mladý policista a automaticky vyzýval lidi, aby „se rozešli“. S pomocí dalšího kolegy se mu občas povedlo někoho odehnat – pár lidí si vzdychlo, něco zabručelo a pak se odebrali za svými obvyklými záležitostmi, ale téměř vzápětí se tu objevili další zvědavci a zaujali jejich místa, aby se dosyta vynadívali na dějiště zločinu.
Poirot se zastavil kousek stranou od nejhustšího davu. Z místa, kde jsme stáli, jsme docela zřetelně viděli nápis nad dveřmi. Poirot si jej tiše přeříkal:
„A. Ascherová. *Oui, cest peut-étre lá.“* Odmlčel se.
„Pojďte, Hastingsi, půjdeme vstoupit.“
Protlačili jsme se zástupem a oslovili mladého policistu. Poirot vytáhl ověření, které mu dal inspektor. Strážník přikývl, odemkl dveře a ustoupil nám z cesty. Prošli jsme kolem něho a vstoupili dovnitř, což diváci sledovali s vřelým zájmem.
Jelikož byly stažené rolety, vládla uvnitř úplná tma. Strážník našel vypínač a rozsvítil. Byla tam jen slabá žárovka, která ozářila vnitřek matným světlem.
Rozhlédl jsem se.
Ubohý krámek. Pár rozházených laciných časopisů, včerejší noviny – a na všem jednodenní prach. Za pultem poličky až ke stropu a v nich vyrovnaný tabák a krabičky cigaret. Měla tam také pár skleněných dóz s lesněnkami a větrovými bonbóny. Obyčejná trafika, jakých jsou na tisíce.
Strážník nám rozvláčným hampshirským nářečím vysvětloval celou *mise en scéne.*
„Svalila se za pult a tam zůstala ležet. Pan doktor říkal, že si ani nestačila uvědomit, co se děje. Zřejmě se natahovala někam na polici.“
„Jestlipak držela něco v ruce?“
„Ne, pane, ale vedle ní se válela krabička playersek.“ Poirot přikývl. Přelétl očima malý prostor.
„A jízdní řád byl – kde?“
„Tuhle, pane.“ Strážník ukázal na pult. „Byl otevřen na Andoveru a ležel hřbetem nahoru. Jako by někdo hledal spojení na Londýn. Jestli jo, tak to třeba ani nebyl Andoverák. Ale jízdní řád mohl samosebou patřit někomu jinému, kdo s tím nemá vůbec nic společného a jenom ho tu zapomněl.“
„Co otisky?“ zajímal jsem se. Policista zavrtěl hlavou.
„Hned jsme všechno prohlídli, pane. Nenašlo se nic.“

„Ani na pultě?“ zeptal se Poirot.
„Tam jich bylo milión, pane. Jedny přes druhé, všechny dohromady.“
„I Ascherovy mezi nimi?“
„To se ještě neví, pane.“
Poirot přikývla pak se zeptal, zdali zesnulá bydlela nad krámkem.
„Ano, jen projděte tuhle zadními dveřmi. Nezlobte se, že vás tam nepovedu, ale já mám rozkaz zůstat tady –“
Poirot prošel oněmi dveřmi a já za ním. Za krámkem byla mikroskopická předsíňka, zařízená jako kuchyně bylo tam úzkostlivě čisto, ale nábytku a věcí poskrovnu, takže to dělalo ubohý dojem. Na římse jsem spatřil nějaké fotografie. Přistoupil jsem k nim, abych si je prohlédl, a Poirot se ke mně připojil.
Stály tam celkem tři fotografie. První byl laciný portrét toho děvčete, které jsme navštívili odpoledne, Mary Drowerové. Měla na sobě očividně sváteční šaty a usmívala se tím rozpačitým, strnulým úsměvem, který tak často hyzdí portréty od fotografa, že máme raději momentky.
Druhá fotografie byla náročnější – umělecky zamžený obraz starší bělovlasé dámy. Kolem krku se jí tyčila vysoká kožešina. Usoudil jsem, že tohle bude asi ta slečna Roseová, která odkázala paní Ascherové menší částku, a umožnila jí tak zřídit si trafiku.
Třetí fotografie byla velmi stará, teď už vybledlá a zažloutlá. Zobrazovala do sebe zavěšenou mladou dvojici ve staromódních šatech. Mladý muž měl květinu v knoflíkové dírce a celá jeho póza vyjadřovala slavnostní ráz oné dávno minulé chvíle.
„Pravděpodobně svatební fotografie,“ řekl Poirot. „Pohleďte, Hastingsi, nepravil jsem vám, že to bývala krásná žena?“
Měl pravdu. Ani staromódní účes, ani podivné šaty neubíraly děvčeti z obrázku na půvabu a nemohly skrýt jeho čisté rysy a vznosné držení těla. Prohlédl jsem si pozorněji druhou postavu. Bylo téměř nemožné rozpoznat v tom šikovném mládenci, který tu stál zpříma jako voják, toho ucouraného Aschera.
Vzpomněl jsem si na roztřeseného starého opilce a uštvanou, udřenou tvář mrtvé ženy a zachvěl jsem se nad nemilosrdností času...
Z chodby vedly schody k dvěma místnostem nahoře. Jedna byla prázdná a nezařízená, v druhé zřejmě paní Ascherová spávala. Policie ložnici prohledala a pak všechno zanechali, jak to našli. Pár starých vysloužilých pokrývek na posteli – hromádka pečlivě vyspraveného prádla v zásuvce – kuchařské recepty v druhé – brožovaný román nazvaný *Zelená oáza* – pár nových punčoch, dojemných svou lacinou lesklou novotou – několik porcelánových tretek – velice otlučený pastýř z míšeňského porcelánu – černý kabát do deště – a vlněná vesta na věšáku – to bylo veškeré pozemské jmění Alice Ascherové.
Jestli tam měla nějaké osobní doklady, odnesla je policie.
„*Pauvre femme,*“ zašeptal Poirot. „Pojďte, Hastingsi, tady už pro nás nic není.“
Když jsme se znovu ocitli na ulici, zaváhal chvilku a pak přešel na druhý chodník. Přímo proti trafice paní Ascherové bylo zelinářství – takový ten obchod, který má víc zboží na chodníku přede dveřmi než uvnitř.
Poirot mi pošeptal stručné instrukce. Poté vešel sám do obchodu. Vyčkal jsem chvíli a pak jsem ho následoval. Sjednával právě koupi salátu. Já jsem si poručil půl kila jahod.
Poirot se živě bavil s tělnatou paní, která ho obsluhovala.
„Právě proti vám, není-liž pravda, se stala ta vražda. Jaká to aféra! Jakou senzaci vám to muselo způsobit!“ Tělnatá žena měla zřejmě po krk řečí o vraždě. Jistě je slyšela po celičký den. Podotkla:
„Tolik lidí tu stojí a kouká, a všichni by udělali líp, kdyby šli po svých. Ráda bych věděla, co je tam k vidění.“
„Včera večer to muselo být docela jiné,“ řekl Poirot.

„Snad jste dokonce viděla, jak do trafiky vstoupil vrah vysoký světlovlasý muž s plnovousem, není-liž pravda? Slyšel jsem, že je to Rus.“
„Jakže?“ Žena se zájmem vzhlédla. „Říkáte, že to udělal Rus?“
„Vyrozuměl jsem, že ho policie zatkla.“
„I to se podívejme!“ Žena byla najednou hovorná a plná zájmu. „Tak on to byl cizinec.“
„*Mais oui.* Napadlo mě, že jste si ho možná včera večer všimla.“
„Víte, my nemáme moc času na nějaké všímání. K večeru máme největší kvap, to tudy chodí spousta lidí z práce. Vysoký, světlovlasý a s plnovousem – ne, nemůžu říct, že bych tady někoho takového viděla.“
Na tuto narážku jsem se vložil do rozhovoru.
„Promiňte, pane,“ řekl jsem Poirotovi, „obávám se, že jste nebyl zcela přesně informován. Mně bylo řečeno, že vrah je pomenší *brunet.*“
Následovala živá diskuse, které se zúčastnila tělnatá žena, její vytáhlý, hubený manžel a mutující učedník. Dohromady si vzpomněli aspoň na čtyři pomenší brunety a učedník s přeskakujícím hlasem viděl vysokého blonďáka, „jenže bíbra neměl,“ dodal lítostivě.
Nakonec jsme s nákupy opustili podnik, aniž jsme jim zjevili pravý stav věcí.
„Nač taková komedie, Poirote?“ zeptal jsem se trochu vyčítavě.
„*Parbleu,* já potřebuji znát, jaká je pravděpodobnost, že by si všimli cizího člověka vcházejícího do protějšího obchodu.“
„A to jste se nemohl prostě zeptat a obejít se bez toho předíva lží?“
„Nikoli, *mon ami,* kdybych se byl ’prostě zeptal’, jak jste to vyjádřil, zůstaly by všechny mé otázky bez odpovědi. Vy sám jste Angličan, ale zřejmě si neuvědomujete, jakým způsobem Angličan reaguje na přímou otázku. Ta u všech vašich krajanů bez výjimky vzbudí podezření a přirozený následek toho je uzavřenost. Kdybych se byl oněch lidí vyptával přímo, byli by se uzavřeli jako ústřice. Uděláním prohlášení (poněkud nečekaného a absurdního) a vaším popřením se jazyky okamžitě uvolnily. Víme také, že v dotyčné době ’mají kvalt’ – to značí, že je každý zaneprázdněn svými povinnostmi a že ulicí prochází větší počet lidí. Náš vrah si zvolil svůj čas dobře, Hastingsi.“
Odmlčel se a pak dodal s hlubokou výčitkou:
„Jak to přijde, že nemáte ani trochu rozumu, Hastingsi? Řeknu vám: ’Udělejte nákup *quelconque* -’ a vy si zvolíte zrovna jahody! Už se začínají prosakovat ze svého pytlíku a ohrožovat váš hezký oblek.“
S obavami jsem zjistil, že je tomu skutečně tak.
Honem jsem daroval jahody nějakému chlapečkovi,
který je přijal s velkým překvapením a mírnou nedůvěrou. Poirot mu ještě přidal salát, čímž byl údiv dítěte dovršen.
Nato se jal dál rozvádět poučení z toho plynoucí.
„U laciného zelináře – *nikoli* jahody. Jahody nejsou-li čerstvě natrhány, pravidelně vylučují šťávu. Banán nějaká jablka – třeba i kapustu – ale *jahody!*“
„Řekl jsem si o první, co mě napadlo,“ vysvětloval jsem na omluvu.
„To je nedůstojné vaší fantazie,“ opáčil Poirot.
Zastavil se na chodníku. Stavení s obchůdkem vpravo od trafiky paní Ascherové bylo prázdné. Ve výloze visela cedule „K pronajmutí“. Z druhé strany stál domek s poněkud zašedlými mušelínovými záclonkami.
K tomuto domku Poirot zamířil, a jelikož tam nenašel zvonek, zabouřil párkrát za sebou klepadlem na dveře.
Po delší chvíli otevřelo strašně špinavé děcko, jehož nos zřetelně vypovídal, že mu už dlouho nikdo nevěnoval pozornost.
„Dobrý večer,“ pozdravil Poirot. „Je maminka doma?“
„Co?“ řeklo dítě.

Koukalo po nás s nelibostí a vážným podezřením.
„Zavolej maminku," požádal Poirot.
Trvalo snad dvanáct vteřin, než to dítě pochopilo, pak se otočilo, křiklo nahoru na schody: „Mami, je tu ňákej pán!" načež vyhledalo útočiště kdesi v hloubi šedého interiéru.
Přes zábradlí se naklonila ženská jako jenerál a jala se sestupovat ze schodů.
„Zbůhdarma mařítе čas –" začala, ale Poirot ji přerušil. Smekl a velkolepě se jí uklonil.
„Dobrý večer, madame. Jsem z redakce *Evening Flickeru.* Rád bych vás přemluvil, abyste přijala honorář pěti liber za článek o vaší zesnulé sousedce paní Ascherové."
Nevrlá slova odumřela ženě na rtech, sestoupila po schodech, uhladila si vlasy a popotáhla sukni.
„Pojďte dál, prosím – sem vlevo. Posaďte se, pánové." Malý pokojík byl nacpán k prasknutí masivním pseudostylovým nábytkem, ale podařilo se nám vmáčknout dovnitř a usadit se na nepohodlné tvrdé pohovce.
„Musíte mi prominout," začala žena. „Je mi to líto, že jsem na vás před chvilkou tak vyjela, ale nedovedete si představit, co se člověka za celý den navotravujou – cesťáci chodějí nabízet tohle a vonohle – vysavače, punčochy, pytlíčky s levandulí a takové hlouposti – a jeden každý je tak vemlouvavý a zdvořilý. Znají člověka dokonce podle jména. To je samé paní Fowlerová sem, paní Fowlerová tam."
Poirot se toho jména obratně chytil a povídá: „Doufám tedy, paní Fowlerová, že nám vyhovíte."
„Jo – to na mou duši nevím." Pět liber se lákavě vznášelo paní Fowlerové před očima. „Paní Ascherovou jsem samozřejmě znala, ale něco psát –"
Poirot ji honem upokojil. Nebude s tím mít žádnou práci, vylíčí mu fakta a on sepíše článek za ni.
Takto povzbuzena ponořila se paní Fowlerová ochotně do vzpomínek, dohadů a zvěstí.
Paní Ascherová si nepotrpěla kamaráčofty. Sotva na člověka pořádně promluvila, ale co chcete – měla svoje trápení, chudinka stará. To není žádné tajemství. Franz Ascher patřil za mříže už dávno. Ne že by se ho paní Ascherová bála – ta pro slůvko daleko nešla, když ji rozzlobil. Byla to ženská metr, ale co se dá dělat, tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne. Ona, paní Fowlerová, jí často říkala: „Ten váš chlap vás jednoho krásnýho dne přivede do hrobu. Dejte na má slova." A taky že na její slova došlo. A ona, paní Fowlerová, bydlí tuhle vedle, a přitom vůbec nic neslyšela.
Než se nadechla, podařilo se Poirotovi vsunout otázku. „Nedostávala paní Ascherová nějaké divné dopisy – dopisy, které nebyly řádně podepsané – nebo třeba jen nějakou značkou, například ABC?"
Paní Fowlerová s politováním odpověděla záporně. „Vím, co myslíte – říká se tomu anonymní dopisy a bývají tam taková slova, že bych spíš hanbou umřela, než je z huby vypustila. Hm, to na mou duši nevím, jestli se Franz Ascher dal na takové psaní. Cože? Jízdní řád? A B C? Ne, ten jsem u ní nikdá neviděla. A kdyby jí ho byl někdo poslal, musela jsem se o tom doslechnout. Já zůstala celá štajf, když jsem se o tom dozvěděla. Přišla s tím naše Edie. ‚Maminko,' povídá, vedle ti je fůra policajtů.' Mě z toho div neranila mrtvice. ‚No jo,' povídám, když jsem to slyšela, ona zkrátka neměla v tom baráku zůstávat sama. Měla s ní zůstávat ta neteř. Když se chlap napije, vyvádí jako zvíře, a ten její lump dělal podle mého ještě hůř než zvíře. Já jí to říkala, povídám, já jí to mockrát říkala, a teď došlo na moje slova. Ten vás přivede do hrobu, to jsem jí říkávala. A taky že ji do hrobu přived. Jak se chlap dá na pití, tak se nezná, a tahle vražda to dokazuje.
Zakončila hlubokým povzdechem.
„Nikdo ale neviděl vejít toho Aschera do obchodu, pokud vím," řekl Poirot.
Paní Fowlerová ohrnula rty.
„Přirozeně, že se moc neukazoval," pravila.

Jak by se byl Ascher dostal do trafiky, aniž se ukázal, to se nenamáhala vysvětlit.
Uznala, že domek nemá zadní vchod a že lidé v okolí Aschera od vidění dobře znají.
„Nechtěl se kvůli tomu octnout na šibenici, a tak se dobře schoval.“
Poirot udržoval rozhovor ještě chviličku v proudu, ale když už bylo jasné, že paní Fowlerová vylíčila všechno, co ví, a to nikoli jednou, ale opakovaně, vyplatil jí slíbenou částku a ukončil interview.
„Za mnoho peněz málo muziky, Poirote,“ odvážil jsem se poznamenat, když jsme se zase ocitli na ulici.
„Doposud ano.“
„Myslíte, že toho ví víc, než řekla?“
„Drahý příteli, my jsme ve zvláštní situaci, neboť *nevíme, jaké otázky se tázat.* Jsme jako děti hrající ve tmě *cache cache.* Napřahujeme ruce a tápeme. Paní Fowlerová nám pověděla všechno, co se domnívá, že ví, a pro dobrou váhu přihodila několik dohadů. V budoucnosti však může být její svědectví užitečné. Pro tuto budoucnost jsem investoval částku pěti liber.“
Nepochopil jsem zcela, jak to myslí, ale v té chvíli jsme se střetli s inspektorem Glenem.

7. KAPITOLA

Pan Partridge a pan Riddell

Inspektor Glen se tvářil dost zachmuřeně. Sdělil nám, že strávil celé odpoledne sestavováním seznamu osob, jež někdo viděl vejít do trafiky nebo odtamtud vycházet.
„A nikdo nikoho neviděl?“ zeptal se Poirot.
„Ale viděl, což o to! Svědkové postřehli tři vysoké muže podezřele se rozhlížející – čtyři pomenší chlapíky s černými kníry – dva plnovousy – tři tlouštíky – samé neznámé lidi a všichni prý se divně koukali, vezmeme-li výpovědi za bernou minci. Divím se, že tu lidi neviděli gang maskovaných lupičů s revolvery, když už tak dávali pozor!“ Poirot se s pochopením usmál.
„Tvrdí někdo, že spatřil toho chlapa Aschera?“
„Ne, nikdo. To také mluví pro něho. Zrovna jsem říkal policejnímu prezidentovi, že tohle pokládám za věc Scotland Yardu. Nemyslím, že by to byl místní zločin.“
Poirot řekl vážně:
„Já s vámi souhlasím.“
Inspektor prohlásil:
„Víte, monsieur Poirot, tohle je divná záležitost – divná záležitost... Mně se to nechce líbit...“
Před odjezdem do Londýna jsme ještě zašli za dvěma muži. První z nich byl pan James Partridge. Pan Partridge byl poslední člověk, který viděl paní Ascherovou naživu. Nakupoval u ní v půl šesté.
Pan Partridge byl pomenší človíček, povoláním bankovní úředník. Na nose mu seděl cvikr, byl vyzáblý jako lunt a mluvil s puntičkářskou přesností. Bydlel v malém domku, tak čistém a úpravném, jako byl on sám.
„Pan – ehm – Poirot,“ řekl, když si prohlédl vizitku, kterou mu přítel podal. „Posílá vás inspektor Glen? Čím vám mohu sloužit, pane Poirote?“
„Vyrozuměl jsem, pane Partridgi, že vy jste byl poslední člověk, který viděl paní Ascherovou naživu.“
Pan Partridge sevřel špičky prstů a podíval se na Poirota, jako by to byl nekrytý šek.
„To je velmi sporné, pane Poirote,“ pravil. „Celá řada lidí mohla přijít do trafiky za účelem nákupu ještě po mně.“
„Je-li tomu tak, pak o tom nepřišli vypovídat.“ Pan Partridge si odkašlal.
„Někteří lidé si neuvědomují, co jest jejich občanskou povinností, pane Poirote.“
Zíral na nás cvikrem jako sova.
„Máte absolutně pravdu,“ zahučel Poirot. „Vy sám, jak jsem vyrozuměl, jste se dostavil na policii z vlastní iniciativy?“
„Samozřejmě. Jakmile jsem se doslechl o té otřesné události, usoudil jsem, že by moje výpověď mohla být užitečná, a z toho důvodu jsem se přihlásil.“
„Názor velice hodný chvály,“ prohlásil Poirot slavnostně. „Snad byste byl tak laskav a opakoval svou výpověď mně.“
„S radostí. Vracel jsem se sem do svého domova a přesně v půl šesté –“
„Pardon, jak se to stalo, že jste si tak přesně uvědomil, kolik jest hodin?“
Toto přerušení pana Partridge zřejmě trochu rozzlobilo. „Hodiny na kostelní věži odbily půl. Podíval jsem se na své hodinky a zjistil jsem, že se o jednu minutu zpožďují. Hned nato jsem vstoupil do obchodu paní Ascherové.“
„Měl jste ve zvyku tam nakupovat?“

„Nakupoval jsem tam dost často. Když se vracím domů, mám to při cestě. Měl jsem ve zvyku zakoupit tam jednou či dvakrát týdně balíček tabáku John Cotton speciál.“
„Vy jste nějakým způsobem znal paní Ascherovou? Její poměry, její minulost?“
„Vůbec ne. V životě jsem s ní nepromluvil než o nákupu a tu a tam o počasí.“
„Věděl jste, že má za manžela opilce, který jí často vyhrožoval násilím?“
„Nikoli, nevěděl jsem o ní vůbec nic.“
„Vy jste ji však znal od vidění. Včera večer, připadalo vám něco v jejím zjevu neobvyklé? Nezdála se vám nějak rozčilená nebo polekaná?“
Pan Partridge uvažoval.
„Nevšiml jsem si, že by vypadala jinak než obvykle.“
Poirot vstal.
„Děkuji vám, pane Partridgi, že jste odpověděl na tyto otázky. Nemáte tu náhodou Abecední jízdní řád? Chtěl bych se podívat, jak mi jedou vlaky nazpět do Londýna.“
„Na poličce hned za vámi,“ řekl pan Partridge.
Na zmíněné poličce ležel A B C, Bradshawův jízdní řád, Burzovní ročenka, Kellyho adresář, Seznam slavných lidí a místní adresář.
Poirot vzal A B C, předstíral, že hledá spojení, potom panu Partridgeovi poděkoval a rozloučili jsme se.
Druhá návštěva nás zavedla k panu Albertu Riddellovi a měla dočista jiný průběh. Pan Albert Riddell byl stavební dělník u dráhy a do našeho rozhovoru břinčely talíře a nádobí v rukou jeho zřejmě nervózní ženy a štěkal Riddellovic pes. Pan Riddell se nám věnoval s neskrývanou nechutí.
Byl to statný, nemotorný obr se širokým obličejem a malýma podezíravýma očkama. Právě pojídal masový nákyp a splachoval jej mimořádně černým čajem. Zíral na nás hněvivě přes okraj šálku.
„A to mám zase vykládat, co už jsem jim jednou vykládal?“ zlobil se. „Co je mi vlastně po tom? Krucisakra, už jsem to jednou řek na policii a teď abych si zase sednul a šeptal to do ouška ňákejm pitomejm cizincům.“
Poirot na mne rychle vrhl pobavený pohled a pak pravil: „Vpravdě s vámi cítím, leč co dělat? Jedná se přece o vraždu, není-liž pravda? Člověk musí být velmi, velmi opatrný.“
„Pověz radši tomu pánovi, co chce vědět, Berte,“ řekla žena nervózně.
„Drž hubu, krucisakra!“ zařval obr.
„Vy jste, pokud je mi známo, nepřišel na policii sám dobrovolně,“ vpravil do toho Poirot šikovně.
„Co bych tam taky, hergot, lez? Mně do toho nic není.“
„Názory na to mohou se různit,“ řekl Poirot neurčitě. „Stala se vražda – policie chce vědět, kdo byl v obchodě – já sám se domnívám, že by bývalo – jak bych to řekl vypadalo přirozeněji, kdybyste se byl přihlásil sám.“
„Měl jsem moc práce. Neříkám, že bych tam časem nezašel –“
„Leč bylo to tak, že policii bylo dáno vaše jméno jako jméno člověka, který vešel do obchodu paní Ascherové, a oni museli přijít za vámi. Uspokojila je vaše výpověď?“
„Co by je neuspokojila?“ opáčil Bert sveřepě.
Poirot pouze pokrčil rameny.
„Co tím chcete říct, pane? Žádnej proti mně nic nemá. Celý město ví, že bábu vodpravil ten lump, její muž.“
„On tam ten večer nebyl a vy ano.“
„Tak vy mi to chcete přišít? No, to se vám jen tak nepovede. Proč bych to dělal? Myslíte, že jsem jí chtěl čmajznout paklíček toho jejího proklatýho tabáku? Myslíte si, že jsem vraždící maniak nebo jak se tomu říká? Myslíte, že bych –“
Vstal výhrůžně ze židle. Jeho žena začala ječet:

„Berte, Berte – neříkej takový věci! Berte – co si pánové pomyslejí –“
„Uklidněte se, monsieur,“ řekl Poirot. „Nechci nic než popis vaší návštěvy. Že to odmítáte, zdá se mi – jak bych to nazval – poněkud podivné.“
„Kdo říká, že něco odmítám?“ Pan Riddell sklesl zase do křesla. „Mně je to fuk.“
„Bylo tedy přesně šest, když jste vešel do obchodu?“
„Jo – vlastně pár minut po šestý. Chtěl jsem paklík tabáku Gold Flake. Vopřel jsem se do dveří –“
„Ony byly tedy zavřené?
„Jo. Myslel jsem, že už má možná zavříno. Ale neměla. Vešel jsem, ale nikde nikdo. Čekal jsem chvilku a bubnoval prstama na pult. Žádnej nepřišel, tak jsem zase vodešel. To je všecko a můžete si to strčit za klobouk.“
„Vy jste si nevšiml, že za pultem leží tělo?“
„Ne, a vy byste si toho byl taky nevšimnul – leda snad, kdybyste ji byl hledal.“
„Ležel tam někde jízdní řád?“
„Jo, ležel – hřbetem nahoru. Napadlo mi, jestli snad babka nemusela narychlo někam odjet vlakem a nezapomněla zamknout krám.“
„Možná že jste vzal jízdní řád do ruky a položil jej někam jinam?“
„Ani jsem se toho krámu zatracenýho nedotk. Neudělal jsem nic, než co vám povídám.“
„A neviděl jste někoho odcházet, než jste tam vešel.“
„Nic takovýho jsem neviděl. Rád bych věděl jen jedno: proč na mě šijete takovou boudu?“
Poirot vstal.
„Nikdo na vás nic nešije – dosud ne. *Bon soir, monsieur.*“
Chlapík zůstal koukat s pusou dokořán a já jsem vyšel za Poirotem.
Na ulici se podíval na hodinky.
„Budeme-li velice spěchati, *mon ami*, možná že se nám podaří chytit vlak v 19.20. Vydejme se rychle na cestu.“

8. KAPITOLA

Druhý dopis

„Tak co?“ zeptal jsem se dychtivě.
Usadili jsme se v kupé první třídy a měli jsme je pro sebe. Vlak – byl to rychlík – právě opouštěl Andover.
„Zločin,“ pravil Poirot, „byl spáchán mužem střední postavy, má rudé vlasy, šilhá na levé oko, lehce napadá na pravou nohu a má bradavici pod pravou lopatkou.“
„Poirote!“ zvolal jsem.
Na chvilku mě dočista zmátl. Pak mě šibalský záblesk v přítelových očích poučil.
„I vy jeden,“ řekl jsem tentokrát vyčítavě.
„*Mon ami,* co chcete? Vy upřete na mne psovsky oddaný pohled a čekáte ode mne prohlášení á la Sherlock Holmes! Leč ve skutečnosti – *já nevím, ani jak vrah vypadá, ani kde bydlí, ani jak ho dopadnout.*“
„Kdyby jen byl zanechal nějakou stopu,“ zahučel jsem.
„Ano, stopu – jest to vždycky stopa, která vás přitahuje. Žel bohu, že nekouřil cigaretu a nerozsypal popel a pak do něj nešlápl botou, která má cvočky v extrovním vzorku. Ne, nebyl tak laskav. Aspoň že máte *jízdní řád.* Ten A B C, to jest vaše stopa.“
„Domníváte se tedy, že ho tam zapomněl?“
„Ovšemže nikoli. Nechal jej tam schválně. Otisky prstů nám to pověděly.“
„Vždyť na něm žádné nebyly.“
„To je to, co chci říct. Co bylo včera? Teplý červnový večer. V takový večer, prochází se někdo *v rukavicích?* Takový člověk by jistě vzbudil pozornost. Jelikož nejsou otisky prstů na A B C, musely být pečlivě setřeny. Nevinný muž by zanechal otisky prstů – viník nikoli. Náš vrah jej tedy zanechal na místě za jistým účelem – leč přesto jest to stopa. A B C byl někým koupen – někdo ho měl při sobě to dává určité možnosti.“
„Myslíte, že se z toho dá něco zjistit?“
„Upřímně řečeno, Hastingsi, nezakládám na tom své naděje. Tento muž, tento neznámý X, se holedbá svými schopnostmi. Není pravděpodobné, že by si klestil cestu tak, abychom ji mohli lehce sledovat.“
„Takže nám A B C není vlastně nic platný.“
„Nikoli tak, jak vy myslíte.“
„A nějak jinak?“
Poirot hned neodpověděl. Až po chvíli pravil pomalu:
„Odpověď na to zní ano. My jsme zde konfrontováni neznámou osobou. On je v temnotách a chce v temnotách zůstat. Jest však v povaze věcí, *že i proti své vůli na sebe vrhá světlo.* Z jednoho pohledu o něm nevíme nic – z druhého o něm už víme dost. Já vidím matně postavu, která dostává rysy – muž, který úhledně píše na stroji – který kupuje kvalitní dopisní papír – který má velkou potřebu vyjádřit svou osobnost. Vidím ho jako dítě snad ignorované a pomíjené – vidím ho vyrůstat s pocitem inferiority v duši – zápolí proti pocitu nespravedlnosti... Vidím sílit ten vnitřní impuls – prosadit se – soustředit na sebe pozornost – a události, okolnosti – bortí jej – vrší na něj snad více pokoření. A vnitřně je přiložena sirka k doutnáku od dynamitu...“
„To přece jsou všechno jen domněnky,“ odporoval jsem mu, „prakticky nám budou sotva co platné.“

„Vy preferujete konec sirky, popel cigarety, cvočky na botách. Vždycky jste je preferoval. Ale můžeme si aspoň sami klást praktické otázky. Proč A B C? Proč paní Ascherová? Proč Andover?“
„Minulost té ženy je opravdu jako na dlani,“ uvažoval jsem. „Rozhovory s těmi dvěma nám nepomohly. Nedozvěděli jsme se nic, co bychom byli už nevěděli.“
„Abych řekl pravdu, já jsem v tom směru mnoho neočekával. Leč nemohli jsme pominout dva možné kandidáty na vraha.“
„Přece se nedomníváte –“
„Existuje aspoň jistá možnost, že vrah bydlí v Andoveru nebo okolí. Jest to možná odpověď na naši otázku: ’Proč Andover?’ Nu, a existují dva muži, o nichž se ví, že byli v obchodě v době kritické. Kterýkoli z nich může býti vrahem. A neexistuje dosud nic, co by dokazovalo, že jeden nebo druhý vrahem *není.*“
„Možná ten vazoun rabijácká, ten Riddell,“ připustil jsem.
„Och, Riddella jsem ochoten zprostit podezření rovnou. Byl nervózní, nadával, zřejmě měl strach –“
„Ale to přece jasně svědčí –“
„ – o povaze diametrálně odlišné od té, která je evidentní z dopisu A B C. Ješitnost a sebedůvěra, to jsou vlastnosti, které musíme hledat.“
„Nějakého vejtahu?“
„Snad. Existují i lidé, kteří pod nervózním a rozpačitým chováním skrývají mnoho domýšlivosti a sebesatisfakce.“
„Přece nepředpokládáte, že ten človíček Partridge –“
„On je spíše *le type*. Nelze říci více než to. On jedná, jak by jednal pisatel onoho dopisu – jde okamžitě na policii tlačí se do popředí – dělá mu potěšení jeho pozice.“
„Myslíte opravdu – ?“
„Nikoli, Hastingsi, já osobně se domnívám, že vrah nepochází z Andoveru, leč nesmíme zanedbat žádnou cestu v pátrání. A třebaže já stále říkám ‚on‘, nelze vyloučit, že se jedná o ženu.“
„To snad ne!“
„Způsob útoku je způsobem muže, souhlasím. Leč anonymní dopisy jsou psány spíše ženami než muži, to musíme mít na mysli.“
Chvíli jsem mlčel a pak jsem se zeptal: „A co budeme dělat dál?“
„Můj energický Hastingsi,“ usmál se na mne Poirot.
„Ne, ale doopravdy, co budeme dělat?“
„Nic.“
„Nic?“
Muselo v tom být jasně slyšet mé zklamání.
„Jsem já kouzelník? Jsem já čaroděj? Co byste chtěl, abych dělal?“
Uvažoval jsem o tom a viděl jsem, že není lehké na to odpovědět. Přesto jsem však byl přesvědčen, že by se něco dělat mělo a že bychom neměli skládat ruce v klín.
Řekl jsem:
„Je tu ten jízdní řád – dopisní papír a obálka –“
„Přirozeně se v tom směru všechno dělá. Policie má k dispozici prostředky pro tento typ pátrání. Je-li v onom směru něco k objevení, neobávejte se, oni to objeví.“
S tím jsem byl nucen se spokojit.
V následujících dnech jevil Poirot zvláštní neochotu rozprávět o tomto případu. Kdykoli jsem se pokusil zavést na to řeč, umlčel mě netrpělivým mávnutím ruky.
V duchu jsem si říkal, že jsem bohužel asi uhádl, co ho k tomu vede. Vraždou paní Ascherové utrpěl Poirot porážku. A B C mu hodil rukavici – a A B C vyhrál. Přítel, zvyklý na nepřetržitou řadu úspěchů, těžko nesl nezdar a proto o celé věci nechce hovořit. Snad to

svědčí o tom, že ani tento veliký muž se neubrání malichernosti, ale i nejrozvážnějšímu člověku na světě se může zatočit hlava z úspěchů. V Poirotově případě se k tomu hromadily předpoklady dlouhá léta. Není divu, že se to nakonec začne projevovat.
Chápal jsem přítele, respektoval jsem jeho pocity a o případu jsem se už nezmínil. Přečetl jsem si v novinách zprávu o soudním šetření. Byla velmi stručná, o dopise A B C se nezmiňovala a konstatovala, že pachatel nebo pachatelé vraždy jsou neznámí. Reportéři věnovali tomuto zločinu minimální pozornost. Vražda staré ženy v zastrčené uličce brzy ustoupila v novinách zajímavějším námětům.
Po pravdě řečeno, sám jsem na celou záležitost pozapomněl, částečně jistě také proto, že jsem nemohl přenést přes srdce, aby Poirot byl nějak viněn z neúspěchu, až 22. července můj zájem náhle opět ožil.
Neviděl jsem se s Poirotem několik dní, protože jsem byl na neděli v Yorkshiru. Vrátil jsem se v pondělí odpoledne a dopis přišel večerní poštou v šest hodin. Vzpomínám si, jak Poirot najednou zasykl, když roztrhl obálku.
„Už je to tady," řekl.
Koukal jsem na něho nechápavě. „Co je tady?"
„Druhá kapitola záležitosti s A B C."
Pořád jsem mu ještě nerozuměl. Opravdu mi to už vypadlo z hlavy.
„Čtěte!" vybídl mě Poirot a podal mi dopis.
Byl to právě tak jako předtím dopis na kvalitním papíru.

MILÝ PANE POIROTE,
tak co? Jedna nula pro mne, viďte? V Andoveru šlo všechno jako na drátkách, že?
Jenže to jsme teprve začali špásovat. Dovolte, abych vás upozornil na přímořský Bexhill. Dne 25. t.m.

Vám oddaný ABC

„Kristepane!" zvolal jsem. „Znamená to snad, Poirote, že ta stvůra chce spáchat ještě jeden zločin?"
„Ovšemže, Hastingsi. Co jiného se dalo čekat? Vy jste se domníval, že to v Andoveru je záležitost izolovaná? Nevzpomínáte si, jak jsem řekl: ‚Toto je začátek'?"
„Vždyť je to strašné!"
„Ano, jest to strašné."
„Máme co dělat s maniakálním vrahem!"
„Ano. Jeho klid na mne dělal hlubší dojem než jakékoli květnaté prohlášení. Vrátil jsem mu dopis a zachvěl jsem se.
Druhý den dopoledne jsme strávili na konferenci příslušných odborníků. Shromáždili se tam policejní prezident ze Sussexu, zplnomocněný komisař z kriminální policie, inspektor Glen z Andoveru, superintendent Carter ze sussexské kriminálky, Japp a mladší inspektor jménem Crome a doktor Thompson, známý psychiatr. Tento dopis měl poštovní razítko z Hampsteadu, ale podle Poirotova názoru nebyla tato skutečnost příliš důležitá.
Probírali jsme záležitost ze všech stran. Doktor Thompson byl příjemný pán středních let, neblýskal se svou učeností a mluvil prostě, bez odborných výrazů.
„Není tedy pochyby o tom," říkal zplnomocněný komisař, „že styl obou dopisů je stejný. Psala je jedna osoba."
„A můžeme s velkou pravděpodobností předpokládat, že tato osoba spáchala zločin v Andoveru."
„Správně. Teď jsme byli jasně varováni, že k druhému zločinu má dojít 25. – to jest pozítří – v Bexhillu. Jaká opatření můžeme učinit?"
Sussexský policejní prezident se zadíval na svého podřízeného, superintendenta Cartera.

„Co vy na to, Cartere?“
Ten chmurně potřásl hlavou.
„To je těžké, pane prezidente. Nemáme ani tušení, kdo se má stát obětí. Když to řeknu na rovinu – jaká opatření vlastně *můžeme* učinit?“
„Já mám ideu,“ zahučel Poirot. Všechny obličeje se obrátily k němu.
„Domnívám se, že možná jméno budoucí oběti začíná písmenem B.“
„To už by něco bylo,“ řekl superintendent nedůvěřivě. „Abecední komplex,“ poznamenal dr. Thompson zamyšleně.
„Já to říkám jako jednu z možností. Měl jsem tu myšlenku, když jsem viděl jméno Ascherová zřetelně napsáno nad obchodem té nešťastné paní, která byla zavražděna minulý měsíc. Když jsem dostal dopis označují Bexhill, napadlo mě jako možnost, že jak oběť, tak místo zločinu může být vybíráno podle abecedního systému.“
„Možné by to bylo,“ pravil lékař. „Na druhou stranu to ale může být náhoda, že se ta paní jmenovala Ascherová a obětí bude tentokrát zase starší majitelka obchodu, bez ohledu na jméno. Nezapomeňte, že jde o šílence. Dosud nám vůbec nenaznačil, jaké má pohnutky.“
„Copak šílenci mívají nějaké pohnutky, pane doktore?“ zeptal se skepticky superintendent.
„Samozřejmě, člověče! Typickým znakem akutní mánie je přísná logika. Takový chlap mu utkvělou představu, že ho bůh pověřil úkolem zabíjet třeba faráře – nebo lékaře nebo staré trafikantky – má pro to vždycky pádný důvod. Nesmíte brát ten abecední komplex příliš vážně. Že si vybral Bexhill po Andoveru, to *může* být pouhá náhoda.“
„Máme možnost udělat aspoň něco, Cartere: sledovat lidi od B, obzvláště trafiky a novinové stánky, kde je pouze jedna osoba. Zřejmě se víc udělat nedá. A pochopitelně se budeme snažit, seč to půjde, kontrolovat všechny cizí lidi,“ Superintendent zaúpěl:
„Vždyť skončila škola a dovolené jsou v plném proudu! Tenhle týden se tam nahrne moře lidí!“
„Jsme povinni udělat, co je v našich silách,“ řekl policejní prezident ostře.
Inspektor Glen přispěl se svou troškou do mlýna. „Posvítím si na všechny, kdo měli nějaký vztah k vraždě Ascherové. Na ty dva svědky, Partridge a Riddella, a samosebou na samotného Aschera. Kdyby se ukázalo, že chtějí zmizet z Andoveru, budou sledováni.“
Po několika dalších návrzích se rozhovor stočil jinam a účastníci konference se rozešli.
„Poslyšte, Poirote,“ povídám, když jsme kráčeli po nábřeží, „přece by se snad dalo tomuhle zločinu zabránit!“ Prudce se ke mně obrátil.
„Když existují miliónové davy rozumných bytosti oproti jednomu šílenci? Obávám se Hastingsi, velice se obávám. Vzpomeňte si, jak dlouho nerušeně řádil Jack Rozparovač.“
„Ale to je strašné!“ řekl jsem.
„Šílenství, Hastingsi, je strašné... *Mám obavy... Mám vážné obavy…*“

9. KAPITOLA

Vražda v Bexhillu

Jasně si vzpomínám, jak jsem se ráno onoho 25. července probudil. Jistě bylo už půl osmé. Poirot stál u mé postele a jemně mi cloumal ramenem. Stačilo jen pohlédnout na jeho obličej a v ten okamžik jsem se probral ze zamžené rozespalosti k plnému vědomí.
„Co se děje?“ zeptal jsem se a posadil jsem se.
Odpověděl prostými dvěma slovy, ale zračilo se v nich mocné citové rozpoložení.“

„Stalo se.“

„Cože?“ zvolal jsem. „Jak to – 25. je přece *až dnes!“*
„Stalo se to včera v noci – přesněji řečeno dnes v ranních hodinách.“
Vyskočil jsem z postele, a než jsem se rychle upravil, seznámil mě krátce s tím, co se právě telefonicky dověděl. „Na pláži v Bexhillu byla nalezena mrtvá mladá dívka.“
Byla identifikována jako Elizabeth Barnardová, číšnice z jedné tamní kavárny, žila se svými rodiči v nedávno postaveném malém bungalovu. Podle lékařské zprávy zemřela mezi půl dvanáctou večer a jednou hodinou po půlnoci.“
„A je to jisté, že jde o ten *náš* zločin?“ vyptával jsem se, zatímco jsem si spěšně mydlil obličej.
„Abecední jízdní řád, otevřený na stránce, kde je spojení z Bexhillu, byl nalezen přímo pod tělem.“
„To je příšerné!“
„Faites attention, Hastingsi. Nechci, aby se další tragédie odehrála v mém apartmá.“
Kajícně jsem si utíral krev z brady.
„Jakým způsobem hodláme rozvinout útok?“ zeptal jsem se.
„Za okamžik pro nás přijede vůz. Přinesu vám sem šálek kávy, aby se odjezd nezpozdil.“
Za dvacet minut jsme v rychlém policejním voze přejížděli Temži a směřovali na výpadovku z Londýna.
Jel s námi inspektor Crome, který se také onehdy zúčastnil konference a byl oficiálně pověřen vyšetřováním případu.
Crome je docela jiný typ policejního úředníka než Japp. Je mnohem mladší, zamlklý a povýšený. Ač je vzdělaný a sečtělý, chová se – aspoň na mne to tak působí – trochu příliš samolibě. Vysloužil si nedávno ostruhy, protože rozluštil tajemství série vražd na dětech a pečlivě vystopoval zločince, až ho dostal do Broadmooru.
Má zřejmě předpoklady k tomu, aby mu byl svěřen tento případ, ale mně se zdálo, že on sám je si této skutečnosti trochu příliš vědom. K Poirotovi se chová malinko shovívavě. Projevuje mu povinnou úctu mladšího člověka k staršímu – poněkud rozpačitým způsobem, jako školáček.
„Prohovořil jsem to podrobně s doktorem Thompsonem,“ prohlásil. „On se velmi zajímá o takové série, o tyhle ‚řetězové' zločiny. Projevuje se to prý při určitém typu duševních poruch. Jako laik nemůže člověk pochopitelně docenit všechny detaily, které líčí lékař.“ Odkašlal si.
„Ale můj poslední případ – nevím, jestli jste o tom četli – šlo o Mabel Homerovou, tu školačku z Muswell Hillu – byl úplně mimořádný. Tomu chlapovi, tomu Capperovi, se nedalo vůbec nic dokázat – a přitom to byl jeho třetí zločin! Dělal tak normální dojem jako vy nebo já. Jenže teď existují různé zkoušky – slovní chytáky, víte – něco docela nového, to

za vašich časů ještě nebylo. Jakmile dostanete jednou chlapa k tomu, aby se podřekl, tak ho máte. On ví, že vy to víte, a sesype se. Poví na sebe, i co neví.“
„To se někdy stávalo i za mých časů,“ řekl Poirot. Inspektor Crome se na něho zadíval a zamumlal zdvořile:
„Opravdu?“
Když jsme míjeli nádraží v New Crossu, pravil Crome:
„Chcete-li se zeptat na něco, týkající se tohoto případu, prosím, jsem vám k dispozici.“
„Vy patrně nemáte popis té mrtvé dívky?“
„Bylo jí třiadvacet let, pracovala jako číšnice v kavárně U rezavé kočky –“
„*Pas ca.* Já jsem jen uvažoval – jestli byla hezká?“
„To vám bohužel nemohu sloužit,“ řekl inspektor Crome trochu s nevolí. Jeho hlas jako by vyjadřoval: „No ne, ti cizinci! Všichni jsou stejní...“
Poirotovi se šibalsky zablýsklo v očích.
„Vám se to nezdá důležité? A přece, *pour une femme,* jest to důležitosti prvořadé. Často to rozhoduje o jejím osudu!“
Inspektor Crome zakončil rozhovor charakteristickým způsobem. „Opravdu?“ zeptal se zdvořile.
Znovu zavládlo mlčení.
Až když jsme se blížili k Sevenoaksu, začal zase Poirot. „Náhodou jste nebyl informován, jak a čím bylo děvče uškrceno?“
Inspektor Crome odvětil krátce:
„Vrah ji uškrtil jejím vlastním páskem – byl to takový nějaký pevný pletený pásek, jak jsem vyrozuměl.“
Poirot otevřel doširoka oči.
„A hleďme!“ pravil. „Konečně informace, která něco znamená. To nám už říká mnohé, že?“
„Ještě jsem tu věc neviděl,“ odpověděl inspektor Crome chladně.
Opatrnost toho chlapa a jeho nedostatek představivosti ve mně vzbuzovaly netrpělivost.
„Ukazuje to vraha v pravém světle,“ řekl jsem. „Její vlastní pásek! Taková zvrhlost a surovost!“
Poirot na mne vrhl pohled, který jsem si nedovedl dost dobře vysvětlit. Dělalo to na mne dojem, jako by se v něm odráželo dobromyslné zoufalství. Pomyslel jsem si, že mi snad chce naznačit, abych se před inspektorem příliš nerozpovídal.
Zmlkl jsem tedy.
V Bexhillu nás uvítal superintendent Carter. Přivedl s sebou příjemného, zřejmě inteligentního mladého inspektora jménem Kelsey. Ten dostal za úkol pomáhat Cromovi při vyšetřování tohoto případu.
„Jistě si budete přát projít si to sám, Crome,“ řekl superintendent. „Proto bych vás jenom upozornil na několik důležitých bodů a můžete se do toho rovnou pustit.“
„Děkuji vám, superintendente,“ pravil Crome.
„Zpravili jsme už rodiče,“ pokračoval vrchní policejní inspektor. „Byla to pro ně pochopitelně strašná rána. Nechal jsem je teď, aby se trochu vzpamatovali, než se s nimi bude mluvit, takže můžete začít u nich.“
„Jsou ještě jiní členové rodiny – ano?“ zeptal se Poirot.
„Zavražděná měla ještě sestru – stenotypistku v Londýně. Už jsme jí poslali zprávu. A mládence – jak jsem vyrozuměl, měla být vlastně včera večer s ním.“
„Dalo se něco zjistit z Abecedního jízdního řádu?“ zeptal se Crome.
„Tady je.“ Superintendent ukázal na stůl. „Otisky prstů veškeré žádné. Otevřený na Bexhillu. Řekl bych, že je to úplně nový výtisk – rozhodně nebyl příliš používán. Nebyl koupen nikde tady v okolí. Prošel jsem všechna možná papírnictví a stánky.“
„Kdo objevil vraždu, superintendente?“

„Jeden z těch plukovníků na penzi, co mívají ve zvyku chodit časně ráno na čerstvý vzduch. Plukovník Jerome. Šel vyvenčit psa kolem šesté hodiny. Procházel se po nábřeží směrem na Cooden a pak sešel na pláž. Pes něco ucítil a odběhl. Plukovník ho volal. Pes nepřiběhl. Plukovník se koukl a měl dojem, že našel něco divného. Přišel až na místo a podíval se. Zachoval se podle předpisů. Ani se jí nedotkl a okamžitě nám zatelefonoval.“
„Smrt tedy nastala včera kolem půlnoci?“
„Mezi půlnocí a jednou ráno – to víme s jistotou. Ten špásující maniak drží slovo. Jestli řekl 25., tak to bylo 25., třebas o tom rozhodovalo jen pár minut.“
Crome přikývl.
„Ano, to je typické pro takovou mentalitu. Nic jiného jste nezjistili? Nikdo neviděl nic, co by pro nás mělo význam?“
„Zatím ne. Kdo viděl děvče v bílém a s pánem, přijde nám o tom co nevidět vykládat, a protože se podle mého odhadu procházelo včera večer takových čtyři sta nebo pět set děvčat v bílém s mládencem, mám z toho strašnou radost.“
„Nu, nejlépe uděláme, když se do toho dáme,“ řekl Crome. „Tak nejdřív kavárna a její rodiče. Zajdu tam i tam. Kelsey by mohl jít s sebou.“
„A pan Poirot?“ zeptal se superintendent.
„Já vás doprovodím,“ uklonil se Poirot lehce Cromovi. Crome z toho zřejmě neměl zvláštní radost. Kelsey, který ještě Poirota nikdy neviděl, se zeširoka usmál.
Stávalo se to naneštěstí pravidelně, že lidé, kteří viděli mého přítele prvně, jevili tendenci nebrat ho vůbec vážně.
„A co ten pásek, jak ji s ním uškrtil?“ zeptal se Crome. „Tuhle pan Poirot je toho názoru, že je to důležitá stopa. Mám dojem, že by jej rád viděl.“
„*Du tout,*“ ohradil se Poirot rychle. „Vy jste mi špatně porozuměl.“
„Z toho si nic nevyberete,“ řekl Carter. „Nebyl to kožený pásek – na tom by byl mohl zanechat otisky prstů. Byl to pevný pásek, spletený z hedvábných šňůrek – pro ten účel ideální.“
Zachvěl jsem se.
„Měli bychom už jít,“ vybídl nás Crome. A s tím jsme vyrazili.
Nejprve jsme zamířili k Rezavé kočce. Byla to čajovna obvyklého letoviskového typu. Malé stolky uvnitř pokrývaly oranžové kostkované ubrusy a na vysoce nepohodlných proutěných křesílkách ležely oranžové polštáře. Byla to restaurace toho druhu, kde se podává ranní káva, dále čaj na pět různých způsobů (devonshirský, domácí, ovocný, carltonský a ruský) a v poledne nějaký ten předkrm pro ženy, které mají strach o linii, jako míchaná vajíčka, humrový salát nebo makaróny se sýrem.
Právě se začínala roznášet ranní káva. Paní ředitelka s námi spěšně zakormidlovala dozadu do své svatyně, kde vládl značný nepořádek.
„Račte být slečna – ehm – Merrionová?“
Slečna Merrionová vznešeně zablekotala vysokým, rozrušeným hlasem:
„To jsem vskutku já. Příšerná událost! Prostě příšerná. Nechci ani *pomyslet,* jak to poškodí náš podnik!“
Slečna Merrionová byla vyzáblá čtyřicátnice s načepýřenými rudými vlasy. (Sama vlastně připomínala překvapující měrou rezavou kočku.) Žmoulala nervózně krajkové fiží, které bylo součástí jejího pracovního oděvu.
„Čeká vás konjunktura,“ povzbudil ji inspektor Kelsey. „Uvidíte! Nepostačíte čaje ani roznášet!“
„Nechutné,“ řekla slečna Merrionová. „Vpravdě nechutné. Člověk ztrácí víru v lidi.“
Ale přesto se hned koukala veseleji.
„Co nám můžete povědět o mrtvé dívce, slečno Merrionová?“
„Nic,“ prohlásila slečna Merrionová s konečnou platností. „Vůbec nic.“

„Jak dlouho tu byla zaměstnána?“
„Letos druhý rok.“
„Byla jste s ní spokojená?“
„Pracovala dobře, byla hbitá a ochotná.“
„Ona byla hezká, ano?“ vyptával se Poirot.
Nato ho slečna Merrionová obdařila pohledem, který zřetelně říkal: „Bože, ti cizinci!“
„Byla to slušná dívka a chodila vždycky jako ze škatulky,“ prohlásila škrobeně.
„Kdy jí včera skončila pracovní doba?“ zeptal se Crome.
„V osm večer. V osm zavíráme. Nepodáváme večeře, protože o ně není zájem. Na míchaná vajíčka a čaj chodí lidé tak do sedmi –“ Poirot se zachvěl – „a někdy ještě později, ale už v půl sedmé začíná ruch slábnout.“
„Nezmínila se vám o tom, jak hodlá strávit večer?“
„Nikoli, nezmínila,“ prohlásila slečna Merrionová rezolutně. „Nevládly mezi námi vztahy natolik důvěrné.“
„Nikdo sem pro ni nepřišel nebo podobně?“
„Ne.“
„Vypadala jako obvykle? Nezdála se vám vzrušená nebo smutná?“
„O tom skutečně nemám povědomost,“ řekla slečna Merrionová vznešeně.
„Kolik číšnic zaměstnáváte?“
„Dvě pravidelně, a po dvacátém červenci až do konce srpna si beru ještě dvě na výpomoc.“
„Ale Elizabeth Barnardová nebyla na výpomoc, že?“
„Slečna Barnardová patřila k stálému personálu.“
„A co ta druhá?“
„Slečna Highleyová? To je velice slušné děvče.“
„Byly se slečnou Barnardovou přítelkyně?“
„O tom skutečně nemám povědomost.“
„Měli bychom si s ní také promluvit.“
„Teď hned?“
„Budete-li tak laskavá.“
„Pošlu vám ji sem,“ řekla slečna Merrionová a vstala. „Prosila bych vás, abyste ji propustili, co nejdříve bude možno. Máme v této době nejvíce práce s ranními kávami.“
Slečna Merrionová se odplížila z místnosti jako rezavá kočka.
„Ohromně nóbl,“ poznamenal inspektor Kelsey. Napodobil její afektované: *„O tom skutečně nemám povědomost.*“
Do místnosti vpadla bez dechu baculatá tmavovláska s růžovými tvářemi a černýma očima, které jí rozčilením div nevypadly z důlků.
„Posílá mě slečna Merrionová,“ oznámila udýchaně.
„Slečna Highleyová?“
„Ano, to jsem já.“
„Znala jste Elizabeth Barnardovou?“
„Ano, jistěže jsem znala Betty. Není to *příšerné?* Je to prostě příšerné. Nemůžu tomu pořád ani věřit. Říkám děvčatům už od rána, že tomu prostě *nemůžu* uvěřit. ‚Víte, děvčata,‘ povídám, ‚to snad ani *není možné.* Betty! Jako Betty Barnardová, vždyť tu s námi doteďka byla, a ona je *zavražděná!* Já tomu prostě nemůžu věřit,‘ povídám. Pětkrát nebo šestkrát jsem se štípla, jestli se mi to nezdá. Betty a zavražděná... To je tak – víte, jak to myslím prostě se mi to nezdá *možné.*“
„Znala jste ji blíž?“ zeptal se Crome.
„No, ona tu byla déle než já. Já jsem nastoupila až letos v březnu. Ona tu byla už loni. Byla spíš taková tichá, jestli víte, jak to myslím. Nebyla moc od legrace a nenasmála se tolik.

Nemyslím, že by jako byla docela *tichá* – ráda se pobavila a tak – jenže nechtěla – no, byla tichá a nebyla tichá, jestli víte, jak to myslím.“
Inspektor Crome s ní měl nadlidskou trpělivost, to se musí uznat. Baculatá slečna Highleyová by byla svými svědeckými výpověďmi dohnala každého na pokraj šílenství. Všechno do omrzení opakovala a znovu vysvětlovala jinými slovy. A zisk ze všech těch řečí byl pranepatrný.
Nebyla důvěrnou přítelkyní mrtvé dívky. Dělalo to dojem, jako by se Elizabeth Barnardová byla považovala za něco lepšího než slečna Highleyová. Byla milá k děvčatům v pracovní době, ale jinak se s nimi příliš nestýkala. Elizabeth Barnardová měla „přítele“, který pracuje v realitní kanceláři u nádraží. Firma Court & Brunskill. Ne, není to ani pan Court, ani pan Brunskill. Je tam jenom zaměstnán jako úředník. Neví, jak se jmenuje. Ale zná ho dobře od vidění. Fešák, velký fešák, a vždycky bezvadně oblečený. Slečna Highleyová ho Betty zřejmě v hloubi duše trošku záviděla.
Souhrnem jsme se dověděli asi toto: Elizabeth Barnardová neřekla nikomu v restauraci, jak hodlá strávit večer, ale slečna Highleyová se domnívala, že má schůzku se svým ‚přítelem’. Měla na sobě nové šaty, moc roztomilé a s takovým tím výstřihem, co se teď hodně nosí. Promluvili jsme si ještě s ostatními děvčaty, ale nedověděli jsme se nic nového. Betty Barnardová se nesvěřila nikomu, co má za lubem, a během večera ji nikdo v Bexhillu nepotkal.

10. KAPITOLA

Barnardovi

Rodiče Betty Barnardové bydleli v malinkém bungalovu, v sídlišti asi padesáti podobných domků, které podnikavý spekulant nedávno postavil na okraji města. Nesl jméno Llandudno. Pan Barnard, statný pětapadesátník, který se zřejmě ještě nevzpamatoval z prožitého otřesu, zpozoroval náš příchod a čekal nás ve dveřích.
„Pojďte dál, pánové," pravil. Inspektor Kelsey se ujal slova.
„Tohle je inspektor Crome ze Scotland Yardu, pane Barnarde," pravil. „Přijel nám pomoci ve vyšetřování."
„Ze Scotland Yardu?" opáčil pan Barnard potěšeně. „To je dobře. Ten zlotřilý vrah musí být dopaden. Má děvečka ubohá –" Jeho tváří se přelila vlna žalu.
„A tohle je pan Hercule Poirot, taky z Londýna, a ehm –"
„Kapitán Hastings," řekl Poirot.
„Těší mě, pánové," říkal pan Barnard mechanicky. „Pojďte dál, jako doma, jako doma. Chudák žena, nevím, jestli s ní budete moci mluvit. Je to pro ni strašná rána, to jistě chápete."
Jakmile jsme se však usadili v obývacím pokoji, paní Barnardová se přece jen objevila. Bylo na ní vidět, že hořce plakala, a kráčela nejistě, jako po těžkém otřesu.
„No, maminko, ty jsi ohromná," řekl pan Barnard. „Je ti už trošku líp?" Pohladil ji po rameni a usadil do křesla. „Superintendent na nás byl moc hodný," pravil pan Barnard. „Když nám to přišel povědět, prohlásil, že se nás nebude na nic vyptávat, než se z toho trochu vzpamatujeme."
„Je to strašná rána. Bože, to je rána," naříkala paní Barnardová se slzami v hlase. „Nic strašnějšího nás ani nemohlo potkat."
Mluvila zpěvavým přízvukem, až jsem měl na okamžik dojem, že je cizinka, ale pak jsem si vzpomněl na nápis nad vchodem a uvědomil jsem si, že její přízvuk prozrazuje Walesanku.
„Je to pro vás jistě nesmírně těžké, drahá paní Barnardová," řekl inspektor Crome. „Věřte, že s vámi upřímně cítíme, potřebujeme ale znát všechna fakta, abychom se co nejdříve mohli pustit do práce."
„To je správné," přitakal pan Barnard.
„Vaší dceři bylo, pokud je mi známo, třiadvacet let. Bydlila tady u vás a byla zaměstnána v kavárně U rezavé kočky, není-liž pravda?"
„Ano, to souhlasí."
„Tohle je nový domek, že? Kde jste bydleli předtím?"
„V Kenningtonu. Pracoval jsem v železářství. Před dvěma lety jsem šel do penze. Odjakživa jsme si přáli bydlet u moře."
„Máte dvě dcery?"
„Ano. Naše starší dcera pracuje v jedné kanceláři v Londýně."
„Neměli jste strach, když se dcera nevrátila včera večer domů?"
„My jsme ani nevěděli, že se nevrátila," pravila paní Barnardová v slzách. „Chodíme s tatínkem brzo spát. V devět jdeme na kutě. Neměli jsme ani tušení, že Betty nepřišla domů, až se tu objevil ten pán od policie a řekl nám – a řekl nám –"
Rozplakala se.
Stávalo se to často, že vaše dcera – ehm – přicházela domů později?"
„Znáte přece dnešní děvčata, pane inspektore," řekl pan Barnard. „Jsou moc samostatná. V létě večer domů zrovna nespěchají. Betty bývala ale stejně už obvykle v jedenáct doma."
„Jak se dostávala domů? Nechávali jste domovní dveře otevřené?"

„Dávali jsme jí klíč pod rohožku – dělávali jsme to tak odjakživa.“
„Pokud vím, panovala obecně domněnka, že je vaše dcera zasnoubená a že se bude vdávat.“
„Dneska se to tak formálně nebere,“ řekl pan Barnard. „Jmenuje se Donald Fraser a je to milý hoch. Moc milý hoch,“ dodala paní Barnardová. „Chudák, ten si to bude brát, až se to doví. Jestlipak už mu to někdo řekl?“
„Pracuje u Courta & Brunskilla, pokud vím?“
„Ano, to je realitní kancelář.“
„Scházíval se s vaší dcerou často večer po práci?“
„Ne každý večer. Spíš tak jednou dvakrát týdně.“
„Nevíte, jestli s ním měla schůzku včera?“
„Nic neříkala. Betty nám nikdá moc nevykládala, co bude dělat nebo kam hodlá jít. Ale bylo to hodné děvče, to ano. Ach bože, já tomu ani věřit nemůžu –“
Paní Barnardová se znovu rozplakala.
„Vzpamatuj se, maminko. Teď už to přece vydržíš,“ naléhal manžel. „Musí se tomu přijít na kloub.“
„Donald by jistě jaktěživo – jaktěživo –“ vzlykala paní. „Vzpamatuj se přece,“ opakoval pan Barnard.
„Byl bych z té duše rád, kdybych vám mohl nějak pomoct – ale já prostě nic nevím – nic, co by vám mohlo být užitečné, abyste dopadli toho lumpa, toho ničemu, co to udělal. Betty byla veselá, bezstarostná, měla slušného mládence – mluvili spolu, jak by se bylo řeklo za mých mladých let. Proč by ji někdo vraždil, to je mi záhadou vždyť to nedává smysl.“
„Vystihl jste to správně, pane Barnarde,“ řekl Crome. „Měl bych k vám jednu prosbu – abyste mi ukázal pokoj slečny Barnardové. Mohlo by tam něco být – dopisy nebo deník.“
„Prosím, s radostí,“ pravil pan Barnard a vstal.
Šel napřed. Za nim následoval Crome, Poirot, Kelsey a já jsem uzavíral průvod. Zdržel jsem se na okamžik, protože se mi rozvázala tkanička u boty, a právě když jsem si ji zavazoval, zastavil venku taxík a z něho vystoupila dívka. Zaplatila spěšně řidiči, popadla malý kufřík a utíkala k domu.
Ve dveřích mě spatřila a zarazila se v tak poutavé póze, že mě to zaujalo.
„Kdo jste?“ zeptala se.
Sešel jsem několik schodů. Byl jsem na rozpacích, co jí mám vlastně odpovědět. Mám se jí představit? Nebo prohlásit, že jsem tu s policií? Děvče mi však neposkytlo čas na dlouhé rozmýšlení.
„Hm,“ prohlásila, „stejně je to lehké uhádnout.“
Stáhla si z hlavy malou bílou vlněnou čapku a hodila ji na zem. Mohl jsem si ji teď trochu lépe prohlédnout, protože se pootočila, takže na ni dopadalo víc světla.
Na první pohled mi připomněla holandské panenky, s nimiž si hrávaly moje sestry jako malé holčičky. Měla černé mikádo s ohnou do čela a vysedlé lícní kosti. Její postava vyvolávala dojem podivné moderní ležérnosti, nebyl to však zdaleka dojem nepříjemný. Krásná nebyla spíš naopak – ale vyzařovala z ní taková soustředěnost a tak silná vůle, že ji sotva kdo mohl přehlížet.
„Vy jste slečna Barnardová?“ zeptal jsem se.
„Jsem Megan Barnardová. A vy jste od policie, ne?“
„No –“ pravil jsem, „to není tak docela –“
Přerušila mne.
„Nemyslím, že bych vám mohla říct něco zajímavého. Moje sestra byla slušná, snaživá dívka a s pány se nepřátelila. Na shledanou!“
Krátce se při těch slovech zasmála a vyzývavě si mne prohlížela.
„Tak se to sluší říkat, ne?“ prohodila. „Nejsem od novin, abyste si nemyslela.“
„Tak kdo tedy jste?“ Rozhlédla se. „Kde je maminka a táta?“

„Pan otec šel ukázat policii pokoj vaší sestry. Paní matka je támhle. Je velmi rozrušená.“
Dívka zřejmě dospěla k rozhodnutí. „Pojďte sem,“ vyzvala mě.
Otevřela dveře a vešla. Následoval jsem ji a octl jsem se v malé čisťounké kuchyňce.
Chtěl jsem za sebou zavřít – ale nějak to nešlo. Hned nato vklouzl do místnosti tiše Poirot a zavřel za sebou. „Mademoiselle Barnardová?“ zeptal se s malou úklonou.
„Toto je monsieur Hercule Poirot,“ představil jsem ho. Megan Barnardová ho zhodnotila rychlým pohledem.
„O vás jsem už slyšela,“ prohlásila. „Vy jste právě ve flóru coby soukromý čmuchal, ne?“
„Karakteristika nikoli nejlichotivější – leč splní svou úlohu,“ řekl Poirot.
Dívka se posadila na kraj kuchyňského stolu. Zalovila v kabelce po cigaretě. Vložila ji mezi rty, zapálila si a pak pronesla mezi dvěma obláčky dýmu:
„Jen mi není jasné, co má monsieur Hercule Poirot společného s naším bezvýznamným případem.“
„Mademoiselle,“ řekl Poirot, „co vám není jasné a co mně není jasné, to by stačilo na sebrané spisy. To ale nemá pražádné důležitosti praktické. Co ji má, to nebude lehké objevit.“
„A co by to tak mohlo být?“
„Smrt, mademoiselle, vyvolává naneštěstí *zábrany.* Zábrany v přízeň zesnulého. Já jsem slyšel, co jste právě řekla mému příteli Hastingsovi. ‚Moje sestra byla slušná, snaživá dívka a s pány se nepřátelila'. Řekla jste to na posměch novináři. A to je velmi pravda – zemře-li mladá dívka, takové věci se říkají. Ona byla snaživá. Ona byla spokojená. Ona neměla jedinou starost. Ona neměla žádné nežádoucí známosti. Každý je vždy velice milosrdný k mrtvým. Víte, co bych si v této chvíli přál? Já bych si přál najít někoho, kdo znal Elizabeth Barnardovou *a neví, že je mrtvá.* Pak snad bych slyšel to, co je mi užitečné – pravdu.“
Megan Barnardová se na něho několik minut mlčky dívala a pokuřovala. Pak konečně promluvila. A její slova mnou otřásla.
„Betty,“ prohlásila, „byla hloupá husa.“

11. KAPITOLA

Megan Barnardová

Jak už jsem řekl, slova Megan Barnardové a ještě více její ostrý, věcný tón mnou otřásly. Poirot však jen vážně přitakal.
„*A la bonne heure,*“ pravil, „vy jste inteligentní, mademoiselle.“
Megan Barnardová pokračovala týmž neosobním tónem:
„Měla jsem Betty opravdu ráda. Ale to neznamená, že jsem neviděla ty hlouposti, co někdy vyváděla – však jsem ji za to párkrát vypucovala, jako to sestry dělávají.“
„A ona si vzala vaše rady k srdci?“
„Moc ne,“ prohlásila Megan cynicky.
„Buďte tak laskavá, mademoiselle, a uveďte detaily.“ Dívka na okamžik zaváhala.
Poirot se lehce usmál.
„Já vám pomohu. Já jsem slyšel, co jste řekla Hastingsovi. Že vaše sestra byla veselá, snaživá dívka a s pány se nepřátelila. Bylo to – *un peu* – ve skutečnosti *naopak*, není-liž pravda?“
Megan řekla pomalu:
„Betty nedělala nic špatného. To si nesmíte myslet. Neměla se za co stydět. Nebyla to slečna na víkend. To rozhodně ne. Ale ukazovala se ráda ve společnosti a chodila tančit, líbily se jí laciné lichotky a dvoření a všechno, co s tím souvisí.“
„A ona byla hezká – ano?“
Tuto otázku jsem slyšel už potřetí, ale tentokrát se jí dostalo konkrétní odpovědi.
Megan sklouzla se stolu, přistoupila k svému kufříku, otevřela jej, vytáhla něco a podala to Poirotovi.
V koženém rámečku jsme spatřili hlavičku a ramena usmívající se blondýnky. Měla zřejmě čerstvou trvalou, a tak se vršila nad čelem spousta drobných kudrlinek. Na rtech jí hrál nepřirozený šelmovský úsměv. Nedalo se říct, že je to krásná tvář, ale na první pohled upoutávala laciným půvabem.
Poirot jí vrátil fotografii se slovy:
„Vy a ona se sobě nepodobáte, mademoiselle.“
„No jo. Betty pobrala všechnu krásu v naší rodině. To mi bylo odjakživa jasné.“ Zřejmě to přecházela jako nedůležitý fakt.
„V čem exaktně se podle vašeho názoru sestra nechovala zcela rozumně? Bylo to snad ve vztahu k panu Donaldu Fraserovi?“
„To je ono, správně. Don je moc mírná povaha – ale pochopitelně si jisté věci nechtěl nechat líbit – a pak –“
„A pak co, mademoiselle?“ Nespouštěl z ní oči.
Možná že se mýlím, ale měl jsem dojem, že na okamžik zaváhala, než odpověděla.
„Měla jsem strach – aby ji vůbec nenechal. To by bývala škoda. Je to slušný, pracovitý mládenec a byl by z něho jistě dobrý manžel.“
Poirot na ni stále ještě hleděl upřeně. Nezrudla, ale oplatila mu pohledem stejně neúhybným, v němž se zračilo ještě něco jiného – něco, co mi připomnělo její vzdorné, pohrdavé způsoby na počátku setkání.
„Už je to tak,“ pravil posléze, „my už neříkáme pravdu.“
Pokrčila rameny a obrátila se ke dveřím.
„Jak myslíte,“ řekla, „snažila jsem se vám pomoct, jak jsem dovedla.“
Poirotův hlas ji zarazil.
„Počkejte, mademoiselle. Chci vám něco sdělit. Vraťte se.“

Poslechla, ale jakoby proti své vůli.
K mému překvapení jí Poirot začal vykládat všechno o anonymních dopisech od A B C, o vraždě v Andoveru a o jízdních řádech, nalezených na místě činu.
Nemohl si stěžovat, že by ho neposlouchala se zájmem. S pootevřenými rty a jiskřícíma očima mu visela na rtech. „A tohle všechno je pravda, monsieur Poirote?“
„Ano, to jest pravda.“
„Opravdu chcete říct, že mou sestru zabil nějaký vraždící maniak?“
„Přesně tak.“ Zhluboka se nadýchla.
„Kristepane! Betty – Betty – to je *nestvůrné!“*
„Teď tedy víte, mademoiselle, že informace, po kterých se ptám, mi můžete svobodně poskytnout a nemusíte rozvažovat, jestli tím někomu ublížíte nebo ne.“
„Ano, jsem o tom teď přesvědčena.“
„Pokračujme tedy v naší konverzaci. Nemá onen Donald Fraser snad prudký a žárlivý karakter?“
Megan Barnardová pravila tiše:
„Věřím vám teď, monsieur Poirote. Řeknu vám naplno čirou pravdu. Don má, jak už jsem řekla, velmi mírnou povahu – dovede se ovládat, chápete? Nedokáže vždycky vyjádřit slovy, jak mu je. Ale v hloubi srdce si všechno strašně bere. A umí žárlit. Na Betty žárlil odjakživa. Byl by pro ni udělal všechno na světě – a ona ho samosebou taky měla moc ráda, jenže Betty nedokázala mít ráda jednoho mužského a ostatních si nevšímat. Prostě na to neměla povahu. Jí se líbil každý pěkný chlap, který měl čas a chuť se s ní bavit. A při tom jejím zaměstnání – v kavárně je k tomu spousta příležitostí, zvlášť o prázdninách. Měla odjakživa prořízntutou pusu, a když ji někdo škádlil, nezůstala dlužna odpověď. A tak si třeba umluvila s někým schůzku a šla s ním do biografu nebo tak. Nebylo to nic vážného – to nikdy ne – ale ráda se bavila. Říkávala, že si chce užít legrace, dokud může, než se jednoho krásného dne s Donem vezmou.“
Megan se odmlčela a Poirot pravil: „Já chápu. Pokračujte.“
„Tyhle její názory Don prostě nechápal. Nedovedl si představit, proč by ji mělo bavit chodit s jinými, když se jí líbí on. A párkrát se kvůli tomu strašně pohádali.“
„Monsieur Don, on už pak nebyl tak mírný?“
„Znáte to přece: když mírný člověk ztratí hlavu, je z beránka lev. Don tak řádil, že Betty úplně vyděsil.“ „Kdypak to bylo?“
„Pohádali se jednou před rokem a pak teď asi před měsícem – to bylo ještě horší. Přijela jsem domů na neděli měla jsem je k tomu, aby se udobřili, a to jsem se snažila promluvit Betty do duše – řekla jsem jí, že je blázen. Ona na to pořád opakovala, že nic špatného nedělá. To měla ostatně asi pravdu, ale stejně si zahrávala s ohněm. Víte, po té hádce před rokem přišla na to, že je lepší mu sem tam něco namluvit, podle zásady, co oči nevidí, toho srdce neželí. Posledně teď Don vybuchl proto, že mu řekla, že pojede k přítelkyni do Hastingsu, a on přišel na to, že byla s nějakým mužem v Eastbournu. Ten byl ještě ke všemu ženatý, takže to taky tajil. Don jí udělal hroznou scénu, Betty prohlašovala, že si ho ještě nevzala, takže má právo chodit, s kým se jí zlíbí, a Don byl bledý jako smrt a celý se třásl a říkal, že ji jednou – jednou –“
„Ano.“
„ – zabije –“ dodala Megan sotva slyšitelně.
Zmlkla a hleděla na Poirota.
Ten několikrát vážně pokynul hlavou. „A tak jste se přirozeně obávala...“
„Nemyslela jsem si, že to udělal – to rozhodně ne! Ale bála jsem se, že se o tom začne mluvit – jak se pohádali a co jí řekl – ví o tom pár lidí.“
Poirot znovu vážně přitakal.

„Precizně. A já mohu říct, mademoiselle, že nebýt egoistické marnivosti vraha, to je to, co by se stalo. Unikne-li Donald Fraser podezření, bude to díky chlubivosti toho šíleného A B C.“
Chvilku mlčel a pak pravil:
„Je vám známo, zda se vaše sestra sešla s oním ženatým mužem nebo s nějakým dalším mužem v poslední době?“ Megan zavrtěla hlavou.
„Nevím. Nebyla jsem doma.“
„A co se domníváte?“
„Možná že se právě s tímhle už nescházela. Asi vycouval, když viděl, že jsou z toho hádky, ale nepřekvapilo by mě, kdyby byla Betty – hm – zase Donovi něco napovídala. Víte, ona tak ráda chodila tančit a do kina a Don si samosebou nemohl dovolit, aby ji pořád někam zval.“
„Bylo-li tomu tak, je pravděpodobné, že se někomu svěřila? Například tomu děvčeti z kavárny?“
„To se mi nezdá moc pravděpodobné. Betty nemohla tu Highleyovou ani vidět. Považovala ji za tuctovou holku. A ostatní tam jsou krátce. Betty se vůbec moc nesvěřovala.“
Nad dívčinou hlavou zadrnčel pronikavě elektrický zvonek. Přistoupila k oknu a vyklonila se ven. Pak se prudce narovnala.
„To je Don...“
„Přiveďte ho sem,“ vyzval ji Poirot rychle. „Rád bych s ním promluvil pár slov, než se ho zmocní náš dobrý inspektor.“
Megan Barnardová byla v mžiku venku, a než bys řekl švec, přivlekla Donalda Frasera za ruku.

12. KAPITOLA

Donald Fraser

Toho mládence mi bylo od prvního okamžiku líto. Bledý, ztrhaný obličej a vyděšené oči svědčily o tom, že prožil zlý otřes.
Byl to pěkně rostlý chlapec, mohl mít tak kolem šesti stop, žádný hezoun, ale jeho milá pihovatá tvář, vysedlé lícní kosti a ohnivě rudé vlasy dělaly příjemný dojem.
„Co je, Megan?“ začal. „K čemu sem? Pověz mi, proboha – právě jsem se dověděl – že Betty...“
Slova mu odumřela na rtech.
Poirot mu přistrčil židli a on do ní sklesl.
Přítel pak vytáhl z kapsy plochou lahvičku, nalil z ní trošku do hrnečku, který visel příhodně na příborníku, a pravil:
„Vy si račte sloužiti, pane Frasere. Udělá vám to dobře.“ Mládenec se poslušně napil. Po koňaku se mu vrátila barva do tváře. Narovnal se na židli a obrátil se ještě jednou k děvčeti. Vrátilo se mu sebeovládání, uklidnil se.
„Je to pravda?“ zeptal se. „Betty je mrtvá – zavražděná?“
„Je to pravda, Done.“ Pokračoval jako stroj:
„Ty jsi přijela z Londýna?“
„Ano. Tatínek mi zatelefonoval.“
„Vlakem v půl desáté, ne?“ řekl Donald Fraser. Vyhýbal se skutečnosti tím, že se utíkal do bezvýznamných detailů.
„Ano.“ Na několik okamžiků zavládlo ticho a pak se Fraser zeptal:
„A co policie? Dělají něco?“
„Jsou teď nahoře. Prohlížejí asi Bettiny věci.“
„Nemají ani potuchy, kdo by -? Nevědí –“ Odmlčel se.
Jako všem citlivým, plachým lidem i jemu bylo zatěžko vyjádřit drsná fakta slovy.
Poirot přistoupil trošku blíž a položil mu otázku. Měl úřední, věcný hlas, jako by se ptal na nedůležitý detail.
„Slečna Barnardová vám sdělila, co hodlá podniknout včera večer?“
Fraser na otázku odpověděl. Zdálo se, že úplně mechanicky.
„Řekla mi, že pojede s přítelkyní do St. Leonards.“
„A vy jste tomu věřil?“
„Já jsem –“ Najednou se automat probudil. „Co tím, k sakru, chcete říct?“
Na tváři stažené prudkým hněvem se mu objevil výraz tak hrozivý, že jsem si uměl velmi dobře představit, proč by se nějaké děvče bálo ho rozzlobit.
Poirot řekl bez okolků:
„Betty Barnardová byla zabita vraždícím maniakem. Jen mluvě čistou pravdu, vy nám můžete pomoci dostat se mu na stopu.“
Fraser se otočil k Megan.
„Je to tak, Done,“ pravila. „V téhle chvíli nemůžeme brát ohled na vlastní city ani na city druhých. Vyklop, co víš.“
Donald Fraser se zadíval podezíravě na Poirota. „Kdo vůbec jste? Vy přece nejste od policie?“
„Já jsem lepší než policie,“ prohlásil Poirot. Neříkal to arogantně. Pro něho to bylo prosté konstatování skutečnosti.
„Pověz mu to!“ vyzvala ho Megan. Donald Fraser kapituloval.

„No – nebyl jsem si tím jist," pravil. „Věřil jsem jí, když to říkala. Ani mě nenapadlo o tom pochybovat. Až později – asi to bylo nějak jejím chováním – zkrátka, začalo mi to vrtat hlavou."
„Ano?" řekl Poirot.
Usedl zatím proti Donaldu Fraserovi. Upřel oči na muže před sebou, jako by ho hypnotizoval.
„Styděl jsem se, že ji podezírám. Ale – ve skutečnosti *jsem ji podezíral*... Pomyslel jsem si, že bych mohl zajít na nábřeží a sledovat ji, až půjde z kavárny. A taky jsem tam šel. Pak jsem měl pocit, že to není možné. Betty mě mohla zahlédnout a zlobila by se. Byla by hned poznala, že ji hlídám."
„Co jste tedy udělal?"
„Jel jsem do St. Leonards. Dostal jsem se tam v osm hodin. Pozoroval jsem autobusy – abych viděl, jestli tam přijede... Ale nebylo po ní ani vidu, ani slechu..."
„A pak?"
„Pak – pak jsem tak trošku ztratil hlavu. Byl jsem přesvědčen, že šla s nějakým mužem. Pomyslel jsem si, že ji asi zavezl autem do Hastingsu. Vydal jsem se tam hledal jsem v hotelích a restauracích, potuloval jsem se kolem biografů – zašel jsem do přístavu. Jednal jsem jako blázen. I kdyby tam bývala jela, nebyl bych ji pravděpodobně našel, a stejně měl tisíc jiných možností, kam ji zavézt, než právě do Hastingsu."
Odmlčel se. Ačkoli mluvil věcně, postřehl jsem v jeho hlase spodní tón oslepujícího, vševládného zoufalství, které jím zmítalo v době, o níž hovořil.
„Nakonec jsem toho nechal – vrátil jsem se."
„V kolik hodin?"
„Nevím. Šel jsem pěšky. Než jsem se dostal domů, byla dobře půlnoc nebo ještě později."
„Pak –"
Dveře do kuchyně se otevřely.
„Á, tak tady jste," řekl inspektor Kelsey.
Inspektor Crome prošel kolem stolu a pohlédl krátce na Poirota a na oba neznámé.
„Slečna Megan Barnardová a pan Donald Fraser," představoval je Poirot.
„Tohle je inspektor Crome z Londýna," vysvětloval jim.
Pak se obrátil k inspektorovi a pravil:
„Zatímco vy jste se zasvětil pátrání nahoře, konverzoval jsem se slečnou Barnardovou a panem Fraserem, snaže se odkrýt něco, co by mohlo záležitost osvětlit."
„Opravdu?" řekl inspektor Crome, zřejmě zvědavý nikoli na Poirota, ale na oba nově příchozí.
Poirot se stáhl do předsíně. Inspektor Kelsey poznamenal přátelsky, když ho míjel:
„A objevil jste něco?"
Avšak kolega upoutal jeho pozornost, takže odpovědi nevyčkal.
V předsíni jsem přistoupil k Poirotovi.
„Zaujalo něco vaši pozornost, Poirote?" zeptal jsem se.
„Nic než udivující velkodušnost našeho vraha, Hastingsi."
Nenašel jsem odvahu přiznat se mu, že nemám ani potuchy, co tím myslí.

13. KAPITOLA

Porada

Porady! Vzpomínám-li nyní na případ s vraždami podle abecedy, vidím v duchu hlavně samé porady.
Porady v Scotland Yardu. U Poirota v jeho apartmá. Úřední porady. Neúřední porady.
Jedna porada se sešla speciálně kvůli tomu, aby se rozhodlo, zda se mají fakta o anonymních dopisech zveřejnit v tisku.
Vražda v Bexhillu vyvolala mnohem větší zájem veřejnosti než vražda v Andoveru.
Byly k tomu ovšem v tomhle případě větší předpoklady. Především se obětí stala hezká mladá dívka a k vraždě také došlo v oblíbeném přímořském rekreačním středisku.
Reportéři popsali zločin do nejmenších podrobností a s menšími obměnami jej přemílali znovu den za dnem. I Abecednímu jízdnímu řádu se dostalo náležité pozornosti. Nejčastěji se vyslovovala domněnka, že jej vrah zakoupil v místě a že je to důležitá stopa k zjištění jeho totožnosti. Mělo z toho vysvítat, že přijel vlakem a že hodlal odjet do Londýna.
Ve sporých zprávách o zločinu z Andoveru se o jízdním řádu vůbec nemluvilo, bylo tedy málo pravděpodobné, že by v tomto stavu veřejnost postřehla souvislost mezi oběma zločiny.
„Musíme se dohodnout na určitém postupu," řekl zplnomocněný komisař. „Otázka je, co nám přinese lepší výsledky. Máme seznámit veřejnost s fakty, a tím si zajistit její spolupráci – vždyť by to znamenalo, že spolu s námi bude toho šílence hledat kolik miliónů –"
„Jenže on asi na šílence nevypadá," vpadl mu do řeči dr. Thompson.
„ – budou dávat pozor, kdo kde kupuje Abecední jízdní řád a tak podobně. Na druhou stranu by asi bylo výhodné držet to pod pokličkou – aby ten chlap nevěděl, co máme za lubem – ale on ovšem *velmi dobře ví, co my můžeme vědět.* Úmyslně na sebe upoutal pozornost těmi dopisy. Poslyšte, Crome, co o tom soudíte?"
„Já se na to dívám takhle, pane zplnomocněný komisaři. Zveřejníte-li celou věc, *začínáte hrát hru podle pravidel pana A B C*. To přece chce – aby se lidé o něm dověděli, aby veřejně proslul. O to se přece snaží. Že je to tak pane doktore? Touží vzbudit rozruch."
Thompson přikývl.
Zplnomocněný komisař řekl zamyšleně:
„Tak vy jste pro to, abychom mu nevyhověli. Neposkytli mu příležitost, aby proslul, jak po tom touží. Co vy na to, monsieur Poirote?"
Poirot neodpověděl hned. Když konečně promluvil, dělalo to dojem, že pečlivě vybírá slova.
„Ono je to pro mne těžké, sire Lioneli," pravil. „Já nejsem osoba nezainteresovaná. Bylo to mně, komu poslal svou výzvu. Řeknu-li já: ‚Potlačte ty skutečnosti – nezveřejňujte je,' zdaž by nevznikl dojem, že promlouvá moje ješitnost? Že se obávám o své renomé? To jest těžké. Promluvit – sdělit vše – to má své výhody. Je to přinejmenším výstraha... Na druhou stranu jsem přesvědčen právě tak jako inspektor Crome, *že to jest přesně to, co vrah chce, abychom učinili.*"
„Hm!" Zplnomocněný komisař si třel bradu. Zadíval se na doktora Thompsona. „Řekněme, že nebudeme tomu šílenci po vůli a neposkytneme mu proslulost, po které touží. Co asi udělá pak?"
„Spáchá další zločin," odvětil hbitě doktor. „Aby vás k tomu donutil."
„A co když to rozmázneme ve všech novinách? Jak zareaguje?"
„Stejně. Buď *nahrajete* jeho megalomanii, anebo ji budete *blokovat.* Výsledek je týž. Další zločin."
„Co tomu říkáte, monsieur Poirote?"

„Souhlasím s doktorem Thompsonem.“
„Čili je to pěšky jako za vozem, že? A co myslíte, kolik vražd hodlá ten – ten šílenec spáchat?“
Doktor Thompson se zadíval přes stůl na Poirota.
„Asi od A do Z,“ prohodil bujaře. „Samozřejmě, že se mu to nepodaří,“ pokračoval. „Tak daleko se nedostane. Zatrhnete mu to dlouho předtím. Zajímavé by bylo, jak by se vypořádal s písmenem X.“ Vzpamatoval se provinile z těchto příjemně vzrušujících teoretických úvah.
„Dopadnete ho jistě dlouho předtím. Řekněme u G nebo H.“
Zplnomocněný komisař bouchl pěstí do stolu. „Kristepane, chcete nám tu tvrdit, že mu má projít ještě pět vražd?“
„Tolik jich nebude, pane zplnomocněný komisaři,“ prohlásil inspektor Crome. „To vám zaručuji.“
Pronesl to s naprostou jistotou.
„U kterého písmena se domníváte, že zakončí, inspektore?“ zeptal se Poirot.
V jeho hlase zaznívala lehká ironie. Měl jsem dojem, že v pohledu, jenž na něj Crome vrhl, je obvyklá chladná povýšenost trochu zabarvena antipatií.
„Možná, že ho dopadneme příště. Každopádně zaručuji, že ho dopadneme nejdéle u F.“
Obrátil se k zplnomocněnému komisaři.
„Domnívám se, že z hlediska psychického je tento případ naprosto jasný. Pan doktor Thompson laskavě opraví, v čem bych se mýlil. Soudím, že pokaždé, jakmile A B C úspěšně spáchá nějaký zločin, jeho sebedůvěra vzroste o sto procent. Pokaždé má pocit: ‚Jsem chytrý – mě chytit nedokážou!‘ Tím získá tak převelikou sebedůvěru, že si přestane dávat pozor. Začne přeceňovat vlastní důvtip a tupost těch ostatních. Nebude to dlouho trvat a přestane se vůbec namáhat s nějakými bezpečnostními opatřeními. Je to tak, pane doktore, nebo ne?“
Thompson přikývl.
„Takhle ty případy obvykle probíhají. Jako laik jste to ani nemohl lépe popsat. Vy to přece znáte, monsieur Poirote. Že je to tak?“
Cromovi se asi moc nezamlouvalo, že se Thompson obrací na Poirota. Považoval se v tomto oboru za jedinou autoritu.
„Jest to tak, jak inspektor Crome praví,“ souhlasil Poirot.
„Paranoia,“ zabručel lékař.
Poirot se obrátil na Croma. „Zdalipak se ještě vyskytly nějaké konkrétní údaje hodné zájmu v bexhillském případě?“
„Nic příliš markantního. Číšník ze Splendidu v Eastbournu poznal mrtvou podle fotografie a vypověděl, že u nich večeřela 24. večer v doprovodu muže středních let s brýlemi. Poznali ji také v zájezdním restaurantu U vítězného ryzáka, to je na půl cesty z Bexhillu do Londýna. Vypověděli, že tam byla onoho 24. asi v devět večer s mužem, který vypadal jako důstojník od námořnictva. Obojí nemůže odpovídat skutečnosti, ale jak jedno, tak druhé je možné. Přihlásila se ještě řada jiných svědků, ale nic se z toho nedalo vybrat. O Abecedním jízdním řádu jsme nebyli s to zjistit nic.“
„Nu, udělali jste zřejmě všecko, co je v lidských silách, Crome,“ pravil zplnomocněný komisař. „Co tomu říkáte, monsieur Poirote? Máte nějaký návrh, jak by teď mělo vyšetřování pokračovat?“
Poirot řekl pomalu:
„Co do mne, já se domnívám, že je třeba zjistit jednu velmi důležitou věc – objevit motiv.“
„Což to není nad slunce jasné? Abecední komplex. Tak jste to nazval, pane doktore, viďte?“
„*Ça oui,*“ řekl Poirot. „On se tu nachází abecední komplex. Leč proč právě abecední komplex? Šílenec má vždy velmi silný důvod pro zločin, který páše.“

„Ale jděte, monsieur Poirote," řekl Crome. „Jen si vzpomeňte na Stonemana z devětadvacátého roku. Nakonec se pokoušel sprovodit ze světa každého, kdo se mu zrovna nezalíbil."
Poirot se k němu obrátil. „Precizně. Jestliže jste osoba dostatečně veliká a důležitá, je třeba, abyste byl ušetřen nepříjemností malých. Usadí-li se vám moucha na čele, obtěžujíc vás opět a opět svých lechtáním – co učiníte? Vy se budete snažit zabít tu mouchu. Nebudou vám v tom bránit žádné skrupule. Vy jste důležitý – moucha nikoli. Zabijete tu mouchu a obtěžování ustane. Váš čin se bude zdát logický a oprávněný. Jiným důvodem pro zabití mouchy jest, máte-li silnou vášeň pro hygienu. Moucha je potenciálním zdrojem nebezpečí pro společnost – moucha musí být odstraněna. Takto pracuje mysl duševně vyšinutého zločince. Leč vezměte tento případ – *jsou-li oběti vybírány podle abecedy, pak nejsou odstraňovány, protože jsou zdrojem obtěžování pro zločince osobně.* Byla by to příliš velká náhoda, aby oba tyto faktory splývaly."
„Na tom něco je," prohlásil doktor Thompson. „Vzpomínám si na jeden případ, kdy manžel jisté ženy byl odsouzen k trestu smrti. Ta žena se jala vraždit členy poroty jednoho po druhém. Trvalo to hezkou dobu, než se podařilo objevit, že ty zločiny spolu souvisejí. Vůbec se nezdálo, že by mohly mít co společného. Ale jak monsieur Poirot správně říká, nestalo se ještě, aby vrah vraždil *náhodou.* Buď odstraňuje lidi, kteří mu stojí v cestě (ať z důvodů jakkoli malicherných), nebo zabíjí *z přesvědčení.* Odstraňuje faráře, policajty nebo prostitutky, protože pevně věří, *že by měli být odstraněni.* Pokud vidím, ani jedno, ani druhé se na tento případ nehodí. Paní Ascherová a Betty Barnardová neměly nic společného, nepatřily k stejné vrstvě lidí. Jediná možnost by byla, že jde o sexuální komplex. V obou případech byla obětí žena. Získáme v tom ovšem větší jasno po příští vraždě –"
„Thompsone, pro boha živého, nemluvte mi s takovou samozřejmostí o příští vraždě," rozčílil se sir Lionel. „Uděláme všechno, co je v našich silách, abych dalším zločinům zabránili!"
Doktor Thompson pak už mlčel a jen se mocně vysmrkal.
„Když myslíte," jako by ty zvuky říkaly. „Chcete-li zavírat oči před skutečností –"
Zplnomocněný komisař se obrátil k Poirotovi. „Mám takové tušení, kam asi míříte, ale docela jasné mi to není."
„Já sám kladu otázku," řekl Poirot, „co přesně se odehrává v mysli vrahově? On zabíjí, jak by se zdálo z jeho dopisů, *pour le sport* – aby se pobavil. Zdalipak jest to skutečně pravda? A i kdyby to byla pravda, podle jakého principu si vybírá oběti – *mimo pouhého principu abecedního?* Kdyby zabíjel pouze pro zábavu, neinzeroval by to, protože jinak by mohl zabíjet netrestaně. Leč nikoli, on se snaží, jak jsme se my shodli, proniknout na veřejnost zajmout pozornost na svou osobnost. Jak byla jeho osobnost dosud potlačována, aby tu bylo spojení s dvěma oběťmi, které si zatím zvolil? A finální možnost: Zda jest jeho motivem personální nenávist vůči *mně,* vůči Herculovi Poirotovi? Vyzývá mne na veřejném fóru, protože jsem ho kdysi během své kariéry porazil (aniž jsem si toho vědom)? Nebo je jeho nepřátelství neosobní – namířené proti *cizinci?* A je-li tomu tak, tedy opět: co ho k tomu vede? Jakou nespravedlnost utrpěl rukou cizincovou?"
„To jsou všechno velmi sugestivní otázky," řekl doktor Thompson.
Inspektor Crome si odkašlal.
„Opravdu? Avšak momentálně snad poněkud nezodpověditelné."
„I tak, můj příteli," pravil Poirot a zadíval se mu přímo do očí, *„tam, v těchto otázkách, leží rozluštění.* Kdybychom znali jeho exaktní důvody – fantastické snad pro nás – pro něho však logické – důvody, *proč* náš šílenec páše tyto zločiny, pak bychom snad věděli, kdo bude pravděpodobně příští obětí."
Crome zavrtěl hlavou.
„Věřím, že si je vybírá namátkou."
„Velkodušný vrah," řekl Poirot.

„Co jste to řekl?“
„Já jsem řekl – velkodušný vrah! Franz Ascher by býval zatčen pro vraždu své manželky – Donald Fraser mohl být zatčen pro vraždu Betty Barnardové – nebýt písemného upozornění pana A B C. Zdalipak jest tak soucituplný, že by nesnesl, aby druzí trpěli za něco, co nespáchali?“
„Zažil jsem už podivnější věci,“ řekl dr. Thompson. „Viděl jsem, jak jednomu chlapovi, který měl na svědomí půl tuctu obětí, mohlo srdce utrhnout, že jedna z těch obětí nezemřela okamžitě a že jí způsobil utrpení. Ale v tomhle případě to podle mého názoru tak nebude. Tenhle chlap páchá zločiny pro vlastní čest a slávu. To je nejlogičtější vysvětlení.“
„Nedospěli jsme ještě k rozhodnutí, jestli to zveřejníme,“ připomněl jim zplnomocněný komisař.
„Měl bych jeden návrh, dovolíte-li, pane zplnomocněný komisaři,“ řekl Crome. „Což kdybychom počkali, až přijde třetí dopis? Pak bychom to pustili ven – zvláštní vydání a tak podobně. V určeném městě vypukne sice mírná panika, ale aspoň bude každý, kdo se jmenuje od C, ve střehu a A B C to vyprovokuje k nerozvážnosti. Bude se snažit o úspěch za každou cenu. A přitom bychom ho měli dostat.“
Jak málo jsme tušili, co nám osud chystá!

14. KAPITOLA

Třetí dopis

Velmi dobře si vzpomínám, jak jsme dostali třetí dopis. Je třeba zdůraznit, že bylo učiněno vše, aby bylo možno okamžitě jednat, jakmile A B C přejde do akce. Poirotovi byl přidělen mladý seržant, který měl za úkol otvírat veškerou poštu, když jsme nebyli doma, aby bylo ústředí okamžitě informováno.
Jak míjely dny, byli jsme všichni čím dál podrážděnější. Povznesený a přezíravý inspektor Crome se choval ještě povzneseněji a přezíravěji, jak se postupně ukazovalo, že všechny jeho nadějné stopy jsou marné. Podle neurčitých popisů mužů, kteří měli být viděni s Betty Barnardovou, se nedalo nic zjistit. Různé vozy v okolí Bexhillu a Coodenu byly buď prověřeny nebo nemohly být zjištěny. Vyšetřování koupí Abecedních jízdních řádů vedlo k trapnému obtěžování spousty nevinných lidí.
A nám se divě rozbušilo srdce pokaždé, když pošťák jako obvykle zaharašil schránkou na dveřích. Sám se k tomu rád přiznávám a jsem přesvědčen, že i Poirot zakoušel podobné pocity.
Věděl jsem, že je z toho případu hluboce nešťasten. Nechtěl odjet z Londýna, jen aby byl po ruce v případě potřeby. V oněch parných dnech mu i kníry schlíply protože je jejich majitel výjimečně zanedbával.
Třetí dopis od A B C přišel v pátek. Večerní pošta byla doručována asi v deset hodin. Jakmile jsme zaslechli známé kroky a zaharašení, vstal jsem a šel otevřít schránku. Vzpomínám si, že tam byly čtyři nebo pět dopisů. Prohlížel jsem je a jako poslední jsem spatřil adresu psanou známým strojem.
„Poirote!“ vykřikl jsem... Hlas se mi zadrhl.
„Ono přišlo? Otevřete je, Hastingsi. Rychle, snad každý okamžik jest drahý. Musíme učinit svá aranžmá.“
Roztrhl jsem obálku (pro jednou mi Poirot nevyčinil, že to nebylo moc úhledně) a vytáhl jsem list papíru.
„Čtěte,“ vyzval mně Poirot. Četl jsem nahlas:

Chudáčku pane Poirote,
asi nebudete tak skvělý kriminalista, jak jste si namlouval, co? Možná že už vám to tak nejde jako zamlada. No, uvidíme, jestli se vám povede líp tentokrát. Tentokrát je to lehké. Curston 30. t.m. Dělejte už konečně něco! Mě to tak nebaví, když to pořád klape jako na drátkách, víme?
Lovu zdar!

Vám oddaný ABC

„Tak Curston,“ řekl jsem a chytil jsem náš vlastní výtisk Abecedního jízdního řádu. „Hned se podívám, kde to je.“
„Hastingsi!“ přerušil mě krátce Poirotův hlas. „Kdy byl ten dopis psán? Zdalipak jest nějaké datum?“
Pohlédl jsem na dopis v ruce.
„Byl psán 27. 8.,“ sdělil jsem mu.
„Zdalipak jsem vás slyšel korektně, Hastingsi? On určil datum vraždy na *30. srpna?“*
„Správně. Počkat, to je –“
„*Bon Dieu*, Hastingsi, – cožpak to nechápete? *30. srpna je dnes.“*

Výmluvně ukázal prstem na nástěnný kalendář. Popadl jsem dnešní noviny, abych si to ověřil.
„Ale jak to – proč –“ koktal jsem.
Poirot zvedl ze země roztrženou obálku. Měl jsem matný dojem, že adresa byla nějaká nezvyklá, ale zajímal mě příliš obsah dopisu, abych věnoval obálce víc než zběžnou pozornost.
Poirot bydlel v té době v ulici U bílého přístavu. Adresa zněla: *Pan Hercule Poirot, ulice U bílého koně,* a v rohu byla poznámka: *Adresát neznámý v ulici U bílého koně E. C., i v ulici U bílého dvora – zkusit U bílého přístavu.*
„Mon Dieu!“ zahučel Poirot. „Zdaž i náhoda sama pomáhá tomu šílenci? *Vite – vite* – musíme se spojit se Scotland Yardem.“
Za chviličku už měl na drátě Croma. Chladný inspektor projednou nepronesl to své: „Opravdu?“ Místo toho potlačil zaklení. Vyslechl nás a potom zavěsil, aby se mohl spojit co nejdříve meziměstsky s Curstonem.
„C'est trop tard,“ zahučel Poirot.
„To není tak jisté,“ oponoval jsem mu, ačkoli jsem v to sám velké naděje neskládal.
Pohlédl na hodinky. „Deset hodin a dvacet minut? Zbývá jedna hodina a čtyřicet minut. Zdaž jest pravděpodobné, že by A B C byl vyčkal tak dlouho?“
Otevřel jsem jízdní řád, který jsem předtím sundal z police.
„Curston v Devonshiru,“ četl jsem. „Z Paddingtonského nádraží 204, 74 mil. 656 obyvatel. To je přece malá vesnice. Ten chlap tam nemohl projít bez povšimnutí.“
„Stejně bude položen konec něčím dnům,“ zahučel Poirot. „Jak jsou vlaky? Domnívám se, že vlak bude rychlejší než auto.“
„Máme spojení o půlnoci – spací vůz až do Newton Abbot – je tam ráno v 6 hodin a 8 minut a v Curstonu v 7.15.“
„To je z Paddingtonského nádraží?“
„Ano, z Paddingtonu.“
„My ten vezmeme, Hastingsi.“
„To ale sotva dostanete do odjezdu nějakou zprávu, na to nebude čas.“
„Obdržíme-li špatné zprávy tento večer nebo zítra ráno, co na tom záleží?“
„To máte vlastně pravdu.“
Poirot šel ještě jednou volat Scotland Yard a já jsem mu zatím složil do kufru pár věcí.
Za chvíli přišel do ložnice a chtěl vědět: *„Mais qu'est ce que vousfaites lá?“*
„Zabalil jsem vám věci, abychom neztráceli čas.“
„Vous éprouvez trop d'émotion, Hastingsi. Ono to má velký vliv na vaše ruce a na váš vtip. Cožpak je tohle způsob, jak skládat kabát? A podívejte se, co jste udělal mému pyžamu. Rozbije-li se lahvička se šamponem, co se mu přihodí?“
„Kristepane, Poirote,“ zvolal jsem, „tohle je otázka života nebo smrti! Co na tom sejde, co se stane s vašimi hadry?“
„Vy nemáte smysl pro proporce, Hastingsi. My nemůžeme vzít vlak dříve, než jede, a zničit si šaty nám nepomůže vůbec zabránit vraždě.“
Sebral mi energicky kufr a ujal se balení sám.
Prohlásil, že máme vzít dopis i obálku s sebou na Paddingtonské nádraží. Tam už na nás budou čekat ze Scotland Yardu.
Když jsme dorazili na nástupiště, první, koho jsme viděli, byl inspektor Crome.
Odpověděl na Poirotův tázavý pohled:
„Žádná zpráva ještě nepřišla. Kdo byl k dispozici, je v akci. Všichni od C byli varováni telefonicky, pokud to bylo možné. Zůstává slabá naděje. Kde máte ten dopis?“ Poirot mu ho podal.
Prohlédl si jej a tiše zaklel.

„Zatracená smůla! Ten chlap je chráněnec samého ďábla!“
„Nemyslíte, že to udělal schválně?“ poznamenal jsem. Crome zavrtěl hlavou.
„Ne. Má určitá pravidla – pravidla šílence – a podle nich hraje. Řádná výstraha. Na tom si zakládá. Tím se přece chlubí. To bych rád věděl – skoro bych se vsadil, že ten chlap pije whisky značky Bílý kůň.“
„*Ah, c'est ingénieux, ça!*“ prohlásil Poirot s obdivem navzdory antipatiím ke Cromovi. „Píše na stroji a láhev stojí před ním.“
„Tak nějak,“ řekl Crome. „To se stává každému z nás, že bezděčně opíšeme, co máme přímo před očima. Začal psát U bílého a místo přístavu napsal pak koně...“
Ukázalo se, že inspektor jede stejným vlakem.
„I kdybychom měli to neuvěřitelné štěstí a nic se nestalo, je Curston teď náš rajón. Vrah je tam, nebo tam aspoň dneska byl. Náš člověk tu čeká u telefonu do poslední minutky, kdyby něco přišlo.“
Když už se vlak rozjížděl, viděli jsme, jak po nástupišti někdo běží. Inspektor stál u okénka, muž k němu doběhl a něco na něho zavolal.
Vlak právě opouštěl stanici, když jsme s Poirotem přispěchali chodbičkou k inspektorově spacímu kupé a zaklepali.
„Vy jste obdržel zprávy, ano?“ zeptal se Poirot.
Crome pravil tiše:
„Nic horšího se ani nemohlo stát. Lord Carmichael Clarke byl nalezen s roztříštěnou hlavou.“
Třebaže jméno lorda Carmichaela Clarka už asi většině lidí nic neříká, byla to osobnost. Svého času býval významným krčním lékařem. Nyní už praxi neprovozoval, a protože byl dost zámožný, mohl se věnovat svému zamilovanému celoživotnímu koníčku: sbíral čínskou keramiku a porcelán. Několik let nato zdědil po svém strýci značné jmění, takže se mohl své zálibě plně oddat a nyní vlastnil jednu z nejznámějších sbírek čínského umění. Byl ženatý, ale bezdětný a žil ve vile, kterou si postavil na devonském pobřeží. Do Londýna jezdil zřídkakdy, jen na důležité aukce nebo podobně.
Bez dlouhých úvah jsem si uvědomil, že pro noviny bude tato vražda, přímo související se smrtí hezké mladé Betty Barnardové, senzace, jakou už dlouho neměly. Situaci ještě zhoršuje okolnost, že je srpen, a tedy obvyklá okurková sezóna.
„*Eh bien,*“ odtušil Poirot. „Ono jest možné, že publicita dokáže to, co nedokázaly privátní snahy. A B C bude hledat celá země.“
„Jenže naneštěstí,“ pravil jsem, „právě tohle chce.“
„Pravda, avšak právě to se může ukázat být jeho ruina. Z úspěchu se může stát nedbalým... To je to, več doufám – že bude opojen vlastní chytrostí.“
„Je to stejně divná záležitost, Poirote,“ prohlásil jsem, protože mne náhle upoutala jistá myšlenka. „Víte, že je to první zločin tohoto druhu, kterým se spolu zabýváme? Všechny naše vraždy byly dosud – no, soukromé vraždy, abych tak řekl.“
„Vy máte zcela pravdu, můj příteli. Dosud byl vždy náš osud pracovat *zevnitř.* Byla to historie *oběti,* která byla důležitá. Významné body byly: ‚Kdo měl prospěch z jeho smrti? Jakou příležitost měli ti kolem něho spáchat zločin?’ Byl to vždy ten, *crime intime*. Zde máme poprvé neosobní vraždu. *Vraždu zvenčí.*“
Zachvěl jsem se. „A to je dost hrozné...“
„Ano. Já jsem cítil od první chvíle, kdy jsem četl originální dopis, že je tam něco podezřelého – pokřiveného...“
Máchl netrpělivě rukou.
„Člověk se nesmí poddávat nervům... *Toto není o nic horší než obyčejný zločin...*“
„Ale je... ale je...“
„Zdali je to horší učinit konec dnům osoby cizí než někoho vám blízkého a drahého – někoho, kdo vám důvěřuje a spoléhá na vás snad?“

„Je to horší, protože je to *šílenství...*“
„Ne, Hastingsi. Ono to není *horší.* Ono je to jen *těžší.*“
„Ne, ne, nemohu s vámi souhlasit. Vzbuzuje to nekonečně větší hrůzu.“
Hercule Poirot pravil zamyšleně:
„Mělo by to být snadněji odhalitelné, protože jest to
šílenství. Zločin spáchaný někým mazaným a duševně zdravým by měl být mnohem komplikovanější. Zde, kdyby jeden jen chytil tu *ideu* – pak by všechno bylo jasné a jednoduché...“
Povzdechl si a zavrtěl hlavou.
„Tyto zločiny nesmějí pokračovat. Brzy, brzy musím spatřit pravdu... Jděte, Hastingsi. Jděte se vyspat. Zítra bude mnoho práce.“

15. KAPITOLA

Lord Carmichael Clarke

Curston leží asi uprostřed Torquayské zátoky, z jedné strany má Brixham a z druhé Paignton a Torquay. Ještě před deseti lety tam nebylo nic než golfové hřiště, za hřištěm se svažovaly k moři louky a veškeré obyvatelstvo tvořilo pár farmářských rodin. Ale v poslední době se mezi Curstonem a Paigntonem hodně stavělo, a pobřeží je teď poseto vilkami a chatami, objevily se nové silnice a podobně.
Lord Carmichael Clarke tu koupil asi hektarovou parcelu, z níž se otvíral široký výhled na moře. Postavil si na ní rezidenci v moderním slohu – bílou krychli, příjemnou na pohled. Kromě dvou galerií, kde choval své sbírky, to nebyl zvlášť velký dům.
Přijeli jsme tam asi v osm ráno. Na nádraží nás čekal místní policista a podal nám další informace týkající se případu.
Lord Carmichael Clarke měl zřejmě ve zvyku chodit po večeři na procházku. Když včera policie telefonovala – bylo už po jedenácté – ukázalo se, že se ještě nevrátil. Vydali se ho hledat, a protože chodíval vždy stejnou cestou, netrvalo to dlouho a našli jeho tělo. Smrt byla způsobena mocným úderem nějakým těžkým předmětem do týla. Otevřený Abecední jízdní řád ležel hřbetem nahoru na mrtvole.
Přijeli jsme do Combeside (jak se vila nazývala) kolem osmé hodiny. Otevřel nám starší komorník: chvěly se mu ruce a jeho ztrhané rysy svědčily o tom, jak jím tragédie otřásla.
„Dobré jitro, Deverile," řekl místní policista.
„Dobré jitro, pane Wellsi."
„Tohle jsou pánové z Londýna, Deverile."
„Račte tudy, prosím." Uvedl nás do dlouhé jídelny, kde bylo prostřeno k snídani. „Zavolám pana Franklina."
Za malou chvilku vstoupil do místnosti vysoký, opálený světlovlasý muž.
Byl to Franklin Clarke, jediný bratr zesnulého. Vystupoval rázně a energicky, jako člověk, který je zvyklý čelit mimořádným situacím.
„Dobré jitro, pánové." Inspektor Wells nás představil.
„Inspektor Crome ze Scotland Yardu, pan Hercule Poirot a – ehm – kapitán Hayter."
„Hastings," opravil jsem ho chladně.
Franklin Clarke nám po řadě potřásl rukou a v každém případě provázel stiskl pronikavým pohledem.
„Dovolte, abych vás pozval na snídani," pravil. „Můžeme si o celé situaci pohovořit při jídle."
Proti tomu nikdo nic nenamítal a brzy jsme oceňovali výborná vejce na špeku a kávu.
„A teď k věci," řekl Franklin Clarke. „Tuhle inspektor Wells mi už včera večer něco naznačil – ale musím se přiznat, že se mi tomu skoro ani nechce věřit. Vy tedy vážně tvrdíte, inspektore Crome, že se můj ubohý bratr stal obětí vraždícího maniaka, že tohle je už jeho třetí vražda a že ve *všech případech byl nalezen u mrtvoly Abecední jízdní řád?"*
„Ano, v podstatě je to tak, pane Clarku."
„Ale *proč?* Jaký myslitelný prospěch může kdo mít z takového zločinu – i když je to člověk vážně duševně chorý?"
Poirot pochvalně přitakal.
„Vy jdete přímo k základům věci, pane Frankline," pravil.
„Nemá velkou cenu hledat motivy v tomto stadiu, pane Clarku," řekl inspektor Crome. „To přenecháme psychiatrovi – ačkoli mohu říct, že mám sám jisté zkušenosti s duševně chorými

zločinci. Jejich motivy bývají naprosto neúměrné činu. Chtějí se prosadit, upoutat na sebe pozornost veřejnosti – krátce, stát se z nicotného človíčka osobností.“
„Je to tak, pane Poirote?“
Clarke o tom nebyl zřejmě docela přesvědčen. Inspektor Crome se ušklíbl, nebylo mu asi příliš po chuti, že se obrací na staršího muže.
„Přirozeně,“ odvětil přítel.
„Takový člověk ale každopádně nemůže dlouho unikat spravedlnosti,“ prohlásil Clarke zamyšleně.
„*Vous croyez?* Ah – ale oni jsou vynalézaví – *cest gents lá!* A nezapomínejte, *že podobný typ má všechny vnější znaky bezvýznamnosti* – jsou to lidé, kteří jsou obvykle opomíjeni, ignorováni či dokonce vysmíváni!“
„Směl bych se vás zeptat na několik věcí, pane Clarku?“ přerušil Crome rozhovor.
„Ale prosím.“
„Váš pan bratr byl včera zdráv a dobré mysli, není-liž pravda? Nedostal žádný nečekaný dopis? Nic mu nepůsobilo starosti?“
„Ne. Pokud vím, choval se jako obyčejně.“
„Neměl tedy žádné starosti a nic ho netrápilo.“
„Promiňte, inspektore, to jsem neřekl. Starostí a trápení měl můj ubohý bratr nad hlavu.“
„A proč to?“
„Vy to nebudete vědět, ale moje švagrová lady Clarková je velmi těžce nemocná. Po pravdě řečeno – mezi námi trpí nevyléčitelnou rakovinou a nebude už asi dlouho živa. Její choroba mým bratrem velmi otřásla. Já sám jsem se vrátil z Dálného východu teprve nedávno a byl jsem zděšen, jak se změnil.“
Poirot se do toho vložil otázkou:
„Předpokládejme, že by byl váš bratr nalezen na pobřeží pod skalou s kulkou v hlavě – nebo zastřelen s revolverem vedle sebe. Co byste si o tom pomyslel, pane Clarku?“
„Upřímně řečeno, nejdřív bych pomyslel na sebevraždu,“ řekl Clarke.
„*Encore!*“ prohodil Poirot.
„Prosím?“
„Fakt, který se opakuje. Na tom nezáleží.“
„Každopádně to ale sebevražda *nebyla,*“ řekl Crome poněkud úsečně. „Váš pan bratr měl tedy ve zvyku chodit každý večer na procházku, že, pane Clarku?“
„Správně. Chodil na procházku pravidelně.“
„Každý večer?“
„No, když lilo jako z konve, tak pochopitelně ne.“
„A všichni v domě o tom věděli?“
„Ovšem.“
„A mimo dům?“
„Nevím, co myslíte tím ‚mimo dům’. Zahradník o tom snad věděl, nebo taky ne, to bych nemohl tvrdit.“
„A co ve vesnici?“
„Není tu vlastně žádná vesnice v pravém slova smyslu. V Curston Ferrersu je pošta a pár vilek – ale není tu žádná vesnice ani obchody.“
„Kdyby tu obcházel cizí člověk, předpokládám tedy, že byste ho byli museli zpozorovat?“
„Právě naopak. V srpnu je to v těchhle končinách jako na jarmarku. Den co den sem proudí houfy lidí z Brixhamu a Torquaye i z Paigntonu ve vozech, v autobusech i pěšky. Broadsandská pláž – což je tímhle směrem,“ mávl rukou, „je velmi oblíbená a stejně tak Elbury Cove – je tam krásně a lidé ze širokého okolí sem jezdí na pikniky. Kéž by si tam zůstali! Nedovedete si představit, jaký je u nás božský klid v červnu a začátkem července.“
„Podle vašeho názoru by tedy cizí člověk zůstal nepovšimnut.“

„Ano, ledaže by vypadal – no, jako blázen.“
„Tenhle člověk jako blázen nevypadá,“ prohlásil Crome s určitostí. „Chápete jistě, oč mi jde, pane Clarku. Ten člověk si to tu musel předem obhlížet a přitom objevil, že se váš pan bratr chodívá večer projít. Mimochodem – nebyl by sem včera večer přišel někdo neznámý a ptal se po siru Carmichaelovi?“
„Pokud vím ne – ale zeptáme se ještě Deverila.“ Zazvonil a položil tu otázku komorníkovi.
„Ne, pane Frankline, nikdo za sirem Carmichaelem nepřišel. A nevšiml jsem si, že by se tu byl někdo potloukal. Ani děvčata nikoho neviděla, protože jsem se jich na to ptal.“
Komorník ještě chvilku vyčkával a pak se zeptal: „Přejete si ještě něco, pane Frankline?“
„Ne, Derevile, můžete jít.“
Komorník odcházel a ve dveřích ustoupil mladé ženě. Franklin Clarke povstal, když vešla.
„To je slečna Greyová, pánové. Sekretářka mého bratra.“
Na první pohled mě upoutala neobvyklá severská plavost toho stvoření. Měla ty téměř bezbarvé popelavé vlasy, světle šedé oči a průhlednou, zářivou bílou pleť, jako mívají Norky nebo Švédky. Mohlo jí být tak sedmadvacet a dělala dojem sekretářky stejně schopné jako dekorativní.
„Mohu vám být nějak nápomocná?“ zeptala se, když usedla.
Clarke jí přinesl šálek kávy, ale jíst odmítla.
„Vyřizovala jste korespondenci lorda Carmichaela?“ zeptal se Crome.
„Ano, vedla jsem mu veškerou korespondenci.“
„Nedostal náhodu dopis nebo dopisy podepsané A B C?“
„A B C?“ Zavrtěla hlavou. „Ne, to určitě nedostal.“
„Nezmínil se vám, že v poslední době na svých večerních procházkách viděl, jak se tu někdo potlouká?“
„Ne. O ničem takovém se nezmínil.“
„A vy sama jste tu nikoho cizího nepostřehla?“
„Nedá se říct, že by se tu byl někdo zvlášť potloukal. Touhle dobou se tu ovšem spousta lidí, aby se tak řeklo, *potuluje*. Člověk je často potkává, jak se procházejí s bezcílným výrazem po golfu nebo po pěšinách u moře. Vlastně prakticky každý, koho tu touto dobou potkáte, je cizí.“ Poirot zamyšleně přikyvoval.
Inspektor Crome požádal, aby mu ukázali, kudy chodíval lord Carmichael večer na procházku. Franklin Clarke nás vedl skleněnými dveřmi ven a slečna Greyová nás doprovázela.
Ona a já jsme zůstali kousek za ostatními.
„Musel to být pro vás všechny hrozný otřes,“ řekl jsem. „Pořád tomu nemohu uvěřit. Byla jsem už v posteli, když včera telefonovali z policie. Slyšela jsem dole hlasy, tak jsem nakonec vyšla ven a ptala jsem se, co se děje. Deveril a pan Clarke se právě vypravovali s lucernami na cestu.“
„Kdy se lord Carmichael obvykle vracíval z procházky?“
„Asi ve tři čtvrtě na deset. Vcházel do domu postranním vchodem, někdy si šel přímo lehnout, někdy zašel ještě do galerie, kde měl sbírky. Proto bychom ho asi nebyli pohřešovali dřív než ráno, kdyby nebyli telefonovali z policie.“
„To musela být strašná rána pro jeho paní.“
„Lady Clarková dostává pořád morfium. Myslím, že je tím příliš omámená, aby si jasně uvědomovala, co se kolem ní děje.“
Vyšli jsme ze zahrady na golfové hřiště. Šikmo jsme je přeťali, dostali se po schůdkách přes zídku a začali jsme sestupovat po točité, příkře se svažující cestě.
„Tohle vede do Elbury Cove,“ vysvětloval Franklin Clarke. „Ale před dvěma lety postavili novou odbočku z hlavní silnice do Broadsands a dál na Elbury, takže tudy teď neprojde prakticky živá duše.“

Pokračovali jsme dál po cestě. Končila pěšinkou, která vedla kapradím a ostružiním k moři. Nečekaně jsme stanuli na travnatém útesu, odkud se otvíral pohled na moře a na lesknoucí se bílé kameny na pobřeží. Všude kolem dokola se táhly temně zelené stromy dolů k moři. Bylo to úchvatné místo – bílé, temně zelené a safírově modré.
„To je nádhera!“ zvolal jsem.
Clarke se ke mně temperamentně obrátil.
„Viďte? Proč musí lidi jezdit do ciziny a na Riviéru, když mají doma tohle? Já sám jsem zbrousil celý svět, ale namouduši, takovou krásu jsem nenašel.“
Jako by se styděl, že se tak rozohnil, dodal věcně: „Tohle byla tedy bratrova každodenní procházka. Došel až sem, vracel se zpátky po pěšině, ale místo vlevo se pak dal vpravo, obešel farmu a přes pole se vrátil domů.“ Pokračovali jsme v cestě, až jsme se dostali k živému plotu uprostřed polí, kde byl nalezen mrtev.
Crome potřásl hlavou.
„To je jasné. Ten chlap stál tady ve stínu. Pan bratr nic nezpozoroval, dokud rána nedopadla.“
Dívka po mém boku se celá zachvěla. Franklin Clarke řekl:
„Nesmíte si to tak brát, Thoro. Je to příšerné, ale nemá cenu strkat hlavu do písku.“
Thora Greyová – pravé jméno pro ni.
Vrátili jsme se domů, kam byl po ofotografování přenesen i zavražděný.
Když jsme vystupovali po širokém schodišti, vyšel z jedné místnosti lékař s černým vakem v ruce.
„Něco nového, pane doktore?“ zeptal se Clarke. Lékař zavrtěl hlavou.
„Je to docela jasné. Ušetřím vás detailů, ty si nechám pro zprávu vyšetřujícímu soudci. Musíte ale vědět, že netrpěl. Smrt nastala okamžitě.“
Měl se k odchodu.
„Podívám se ještě na lady Clarkovou.“
Z pokoje dále v chodbě vyšla diplomovaná sestra a lékař se k ní připojil.
Vstoupili jsme do místnosti, z níž lékař vyšel.
Já jsem byl poměrně rychle opět venku. Thora Greyová stála nahoře na schodech.
Tvářila se divně, jakoby ustrašeně.
„Slečno Greyová –“ zarazil jsem se. „Není vám nic?“ Pohlédla na mne.
„Myslím na D,“ řekla.
„Na D?“ Zíral jsem na ni nedovtipně.
„Ano. Na příští vraždu. Něco se musí stát. Nesmí k tomu dojít.“
Clarke vyšel z pokoje za mnou. Zeptal se:
„K čemu nesmí dojít, Thoro?“
„K dalším takovým příšerným vraždám.“
„Ano.“ Vystrčil bojovně bradu. „Chtěl bych si někdy pohovořit s monsieur Poirotem... Je ten Crome k něčemu?“ Vybafl ta slova na mne docela nečekaně.
Odvětil jsem, že je všeobecně pokládán za velmi schopného policejního úředníka.
Možná že se v mém hlase neozývalo úměrné nadšení. „Na mne dělá zatraceně nesympatický dojem,“ řekl Clarke. „Tváří se, jako by všechno věděl – *a co vlastně ví?* Jsem přesvědčen, že nic.“
Chvíli mlčel. Pak pravil:
„Já bych koupil toho monsieur Poirota. Mám jistý plán. Ale o tom si pohovoříme později.“
Prošel chodbou a zaklepal na ty dveře, za nimiž zmizel lékař.
Zaváhal jsem. Dívka zírala před sebe.
„Nač myslíte, slečno Greyová?“ Pohlédla na mne.
„Napadlo mě, *kde teď asi je*... ten vrah, myslím. Neuplynulo přece ani dvanáct hodin, co se to přihodilo... Což proboha neexistuje nějaký *opravdový* jasnovidec, který by viděl, kde právě je a co dělá...?“

„Policie pátrá –“ začal jsem.
Tato přízemní slova ji vytrhla ze vzrušených úvah.
„Ano,“ řekla. „Ovšem.“
A pak se jala sestupovat se schodů. Stál jsem tam ještě chvíli a přemítal jsem o jejích slovech.
ABC... *Kde teď asi je?*

16. KAPITOLA

(Nikoli z osobních vzpomínek kapitána Hastingse)

Pan Alexander Bonaparte Cust vyšel s ostatními diváky z kina Torquay Palladium, kde právě zhlédl a vyposlechl mocně citově působivý film *Ani vlásek...*
Zamžikal trochu, když se octl na odpoledním sluníčku, a mžoural kolem sebe jako ztracený pes, což míval ostatně ve zvyku.
Zahučel si pod vousy: „To je nápad...“ Kameloti ho míjeli a vyvolávali:
„Nejnovější zprávy... Vraždící maniak v Curstonu...“
Nesli nápisy:

VRAŽDA V CURSTONU

POSLEDNÍ ZPRÁVY

Pan Cust se hrabal v kapse, vylovil minci a koupil si noviny. Ale neotevřel je hned.
Vešel do parku Princess Gardens a pomalu kráčel vpřed, až našel útočiště proti Torquayskému přístavišti. Tam usedl a rozevřel noviny.
Křičely z nich palcové titulky:

LORD CARMICHAEL CLARKE ZAVRAŽDĚN

HROZNÁ TRAGÉDIE V CURSTONU

ŘÁDĚNÍ VRAŽDÍCÍHO MANIAKA

A pod tím stálo:
Sotva před měsícem byla celá Anglie otřesena a zděšena vraždou mladé Elizabeth Barnardové v Bexhillu. Naši čtenáři si snad vzpomenou, že v onom případě hrál důležitou úlohu Abecední jízdní řád. A Abecední jízdní řád byl rovněž nalezen vedle zavražděného lorda Carmichaela Clarka a policie se kloní k názoru, že oba zločiny spáchal tentýž člověk. Obchází snad naše přímořská rekreační střediska vraždící maniak?
Jakýsi mladík ve flanelových kalhotách a křiklavě modré bundě, který seděl vedle pana Custa, prohodil:
„To je ale hrozné, viďte?“ Pan Cust sebou trhl. „Ehm – zajisté – zajisté –“
Ruce se mu chvěly, že v nich sotva ty noviny udržel a mladík to postřehl.
„Takový blázen je mazaný,“ rozvíjel mladík rozhovor.
„Moc často se ani nezdá praštěný. Může třeba vypadat jako vy nebo já...“
„Máte pravdu,“ řekl pan Cust.
„To je dokázané. Někdo to třeba má z války – už se z toho nevzpamatoval.“
„Tak nějak to asi – asi bude.“
„Já jsem proti válkám,“ prohlásil mladík. Jeho soused se k němu otočil.
„A já jsem proti infekcím a proti spavé nemoci a proti hladomoru a proti rakovině... a stejně pořád existujou.“
„Jenže válce se dá zabránit,“ prohlásil mladík s přesvědčením.
Pan Cust se zasmál. Smál se hodnou chvíli. Mladík se mírně vyděsil.
„Ten je sám praštěný,“ pomyslel si. Nahlas řekl:
„Nemějte mi to za zlé, pane, asi jste byl taky ve válce.“
„To jsem byl,“ řekl pan Cust. „Také – také jsem se z toho ještě nevzpamatoval. Cítím to v hlavě. Bolívá mě z toho. Strašně mě bolívá.“

„To je mi vás líto,“ prohlásil mladík rozpačitě.
„Někdy sotva vím, co dělám...“
„Neříkejte! Tak já už budu muset jí,“ prohlásil mladík a kvapně se měl k odchodu. Věděl, jak to dopadá, když někdo začne o svých nemocech.
Pan Cust zůstal sedět s novinami. Pročítal to znovu a znovu. Kolem chodili lidé.
Hovořili většinou o vraždě...
„Hrozné... v tom mají prsty Číňané, nemyslíte? Že to byla číšnice z čínské restaurace?...“
„Přímo na golfovém hřišti...“
„Slyšela jsem, že to bylo na pláži...“
„ – ale drahoušku, zastavili jsme se přece na čaj v Elbury právě *včera*...“
„ – policie ho určitě dopadne...“
„ – říká se, že se zatčení očekává co nevidět...“
„ – docela dobře možné, že je tady v Torquay... ta druhá ženská, co byla zavražděna, jak se to tam jen jmenovalo...“
Pan Cust složil velmi pečlivě noviny a položil je na lavičku. Pak se zvedl a ubíral se důstojně do města.
Míjela ho děvčata, děvčata v bílém, v růžovém i v modrém, v letních šatičkách, v kalhotách i v šortkách. Vesele se hihňala. Jejich oči hodnotily kolemjdoucí muže.
Žádná nespočinula ani na okamžik očima na panu Custovi.
Usedl k malému stolku a poručil si čaj po devonshirsku se smetanou...

17. KAPITOLA

Čas plyne

Po vraždě lorda Carmichaela Clarka se stal tajemný A B C senzací dne.
Noviny pomalu nepsaly o ničem jiném: že byly odhaleny všechny možné i nemožné stopy, že se očekává zatčení každou chvíli. Otiskovaly se fotografie všech lidí i míst, pokud měly jakkoli vzdálenou spojitost s vraždou. Byl interviewován každý, kdo se interviewovat dal. I v parlamentu byly vzneseny dotazy.
Vražda v Andoveru se teď dostala do spojitosti s ostatními dvěma. Pánové ze Scotland Yardu dospěli k názoru, že vrah bude nejspíš dopaden, zainteresuje-li se do toho veřejnost. Veškeré obyvatelstvo Velké Británie se změnilo v armádu detektivů – amatérů.
Daily Flicker si vymyslel neobyčejně efektní titulek:

MŮŽE BÝT VE VAŠEM MĚSTĚ!

Poirot byl samosebou středem pozornosti. Noviny otiskly fotokopie dopisů, které dostal. Byl všeobecně odsuzován za to, že zločinům nezabránil, a obhajován z toho důvodu, že prý každým okamžikem odhalí vraha.
Novináři ho pronásledovali ve dne v noci žádostmi o rozhovor.
Monsieur Poirot dnes prohlásil:
Načež následovalo půl sloupce nesmyslů.
Podle názoru monsieur Poirota je situace vážná. Monsieur Poirot v předvečer úspěchu.
Kapitán Hastings, důvěrný přítel monsieur Poirota, sdělil našemu zvláštnímu dopisovateli...
„Prosím vás, Poirote," naléhal jsem, „věřte mi, že jsem jakživ nic podobného neřekl!"
Přítel odpovídal laskavě:
„Já vím, Hastingsi, já vím. Mluvené slovo a psané – ona je mezi nimi překvapující propast. Existuje způsob zkroucení vět, který úplně obrátí originální význam."
„Nechtěl bych, abyste si myslel –"
„Ale vy si z toho nedělejte hlavu. To všechno nemá pražádné důležitosti. Tyto imbecilnosti možná dokonce pomohou."
„Jak?"
„*Eh bien,*" řekl Poirot chmurně, „jestliže náš šílenec bude číst, co jsem prý řekl *Daily Blague* dnes, ztratím v jeho očích jako *oposant* veškerý respekt."
Vyvolal jsem snad v čtenáři dojem, že pátrání prakticky nepokračovalo. Opak však je pravda: pracovníci Scotland Yardu i příslušných okrsků neúnavně sledovali každou sebenepatrnější stopu.
V širokém okruhu od míst zločinů probíhaly podrobné výslechy ve všech hotelích a penziónech, u všech soukromníků, kteří pronajímali pokoje.
Byly detailně prověřeny stovky výpovědí lidí s bujnou fantazií, kteří „viděli takového nesympatického chlapa, jak koulí očima", nebo „si všimli, že se kolem plíží člověk s divným kukučem". Policie nezanedbala žádnou informaci, ať byla jakkoli mlhavá. Neúnavně pokračovaly výslechy a ověřování výpovědí nádražních nosičů, průvodčích ve vlacích, autobusech i tramvajích, knihkupců i papírníků.
Řada lidí byla zadržena, dokud na policii uspokojivě nevysvětlili, co dělali ten který večer.
Výsledky toho všeho se nerovnaly docela nule. Jisté údaje byly uchovány v paměti a zaznamenány, protože se mohlo ukázat, že jsou důležité, v dané chvíli však bez dalších důkazů nevedly nikam.

Crome a jeho kolegové byli neúnavní, zato však Poirot se zdál podivně netečný. Tu a tam docházelo mezi námi k výměně názorů.
„Avšak co chcete, abych dělal, můj příteli? Běžné vyšetřování, ona je dělá policie lépe než já. Vždycky vy chcete, abych pobíhal jako pes."
„A vy místo toho sedíte doma jako – jako –"
„Rozumný muž. Moje síla, Hastingsi, je v mém *mozku*, ne v mých *nohách!* Všechen ten čas, zatím co já se vám zdám nečinným, já přemýšlím."
„Přemýšlíte?" rozčiloval jsem se. „Copak je čas na přemýšlení?"
„Ano. Tisíckrát ano."
„Ale co může proboha vyplynout z vašeho přemýšlení? Fakta těch tří případů znáte zpaměti."
„Nejsou to fakta, o nichž přemýšlím – leč o mysli vrahově."
„O mysli šílence!"
„Přesně tak. A proto nikoli k rozluštění v jedné minutě. *Až já budu vědět, jaký je vrah, pak budu moci odhalit, kdo to je.* A celý ten čas se dovídám víc a víc. Po zločinu v Andoveru, co jsme věděli o vrahovi? Prakticky nic. Po zločinu v Bexhillu? Trošku víc. Po zločinu v Curstonu? Ještě víc. Já začínám vidět – nikoli, co vy byste chtěl vidět – obrysy *tváře a postavy* – leč obrysy *mysli.* Mysli, která spěje a pracuje k čemusi definitivnímu, a po příštím zločinu –"
„Poirote!" Přítel na mne hleděl bez vzrušení.
„Ale ano, Hastingsi, ještě jeden bude, toho jsem si téměř jist. Mnoho záleží na *la chance.* Až do tohoto času zde měl náš *inconnu štěstí.* Tentokrát tomu může být naopak. Leč každopádně po příštím zločinu toho budeme vědět nekonečně více. Zločiny jsou velice odhalující. Zkoušejte to a měňte metody jak chcete, ale váš vkus, vaše zvyky, váš způsob uvažování, vaše duše je odhalena vašimi činy.
Jsou tu matoucí údaje. Někdy je to, jako by byly v akci dva rozumy – leč brzy se obrys vyjasní, *a já budu vědět.*"
„Kdo to je?"
„Nikoli, Hastingsi, já nebudu vědět jeho jméno a adresu! Já budu věděti, co je to za člověka..."
„A co pak?"
„*Et alors, je vais á la péche.*"
Jelikož jsme hleděl trochu nechápavě, pokračoval: „Chápete, rybář expert ví přesně, jakou návnadu nabídnouti jaké rybě. Já nabídnu správnou návnadu."
„A co pak?"
„A co pak? A co pak? Vy jste jako ten nafoukaný Crome s jeho věčným ‚Opravdu?' *Eh bien,* pak se zakousne do návnady a do háčku a my přitáhneme šňůru..."
„Mezitím přijde o život spousta lidí."
„Tři lidé. A ono jest – nemýlím-li se – přibližně 120 smrtelných neštěstí na silnicích každý týden?"
„To je něco docela jiného."
„Jest to pravděpodobně stejné pro ty, kdož umírají. Pro ty ostatní, příbuzné, přátele – ano, tam je rozdíl, leč jedna věc mě aspoň těší v tomto případě."
„No tak ven s tím, rád bych věděl, co nás tu může těšit."
„Váš sarkasmus je *inutile.* Mě těší, že se ani stín obžaloby nevznáší nad hlavami nevinných."
„Což není tohle horší?
„Ne, ne a tisíckrát ne! Není nic tak strašného jako žít v atmosféře podezření – vidět oči vás pozorovat a lásku v nich se měnit v strach – nic tak strašného jako podezírat ty vám blízké a drahé... je to nedýchatelné ovzduší hotové peklo. Nikoli, A B C nemůžeme přičíst na účet, že by otravoval život nevinným."
„Vy byste ho hnedle omlouval!" vyčítal jsem mu hořce.

„Proč ne? Snad se domnívá, že jsou jeho činy zcela oprávněné. Možná že budeme mít nakonec pro jeho stanovisko pochopení.“
„Ale, Poirote!“
„Běda! Způsobil jsem vám otřes. Nejprve má pasivita a nyní mé názory.“
Zavrtěl jsem mlčky hlavou.
„Než i tak,“ pravil Poirot za okamžik, „mám tu jeden projekt, který váš potěší, jelikož obnáší akci a nikoli pasivitu. Nadto bude ještě zahrnovat mnoho konverzace a prakticky žádné přemýšlení.“
Jeho tón se mi moc nezamlouval.
„A co to bude?“ tázal jsem se opatrně.
„Extrahovat od přátel, příbuzných a služebnictva obětí vše, co vědí.“
„Vy tedy máte podezření, že si něco nechávají pro sebe?“
„Nikoli s vědomím. Máte-li však vypovědět vše, co víte, znamená to nutně *selekci.* Kdybych já vám řekl: ‚Vypovězte, co jste dělal včera,‘ vy byste snad odpověděl: ‚Vstal jsem v devět, nasnídal jsem se v půl desáté, měl jsem vejce na špeku a kávu, šel jsem do svého klubu et cetera.‘ Vy byste do toho nečítal: ‚Ulomil jsem si nehet a musel jsem jej ustřihnout. Zazvonil jsem, aby mi přinesli vodu na holení. Vylil jsem trošku kávy na ubrus. Okartáčoval jsem si klobouk a vzal si jej na hlavu.‘ Není možné říci všechno. Proto si dělá člověk *selekci.* V čas vraždy lidé říkají, co si oni myslí, že je důležité. Ale velice často si to myslí chybně!“
„A jak dospět k správným údajům?“
„Jednoduše, jak jsem já právě řekl, konverzací. Rozhovořením. Budete-li diskutovat o jisté události, o jisté osobě nebo i jistém dnu znovu a znovu, musí vyjít najevo extra detaily.“
„Jaké detaily by to měly být?“
„Přirozeně, to já nevím a vědět nemohu. Leč dosti času nyní uběhlo, aby obvyklé věci byly znovu správně oceňovány. Je to proti matematickým zákonům, že ve všech třech případech vraždy tu není ani jediný fakt nebo věta, vrhající na případ světlo. *Musí* tu býti nějaká triviální událost, nějaká triviální poznámka, která by ukázala směr. Je to hledání jehly v kupce sena, to přiznávám – *ale ta jehla v tom seně je* – o tom jsem přesvědčen!“
Mně se to zdálo nesmírně mlhavé a neurčité.
„Vy to nenahlížíte? Váš důvtip není tak ostrý jako důvtip prosté služtičky.“
Hodil mi dopis. Byl úhledně napsaný skloněným školáckým rukopisem.

Vážený pane,

prosím, abyste mi prominul, že se Vám osměluji napsat. Moc jsem uvažovala od té doby, co se staly ty dvě hrozné vraždy jako s tetičkou. Připadá mi to, jako bychom byli všichni na jedné lodi, aby se tak řeklo. Viděla jsem v novinách fotografii té slečny, myslím jako té slečny, co je sestra té slečny, co ji zabili v Bexhillu. Osmělila jsem se jí napsat a sdělila jsem jí, že si přijedu do Londýna shánět místo, a prosila jsem, jestli bych nemohla přijít navštívit ji nebo její paní matku, protože jsem řekla, že dvě hlavy vědí víc než jedna, nechtěla bych velký plat, ale jenom odhalit, kdo je ten hrozný zlosyn, a snad by nám to šlo líp, kdybychom mohli říkat, co víme, a něco by z toho vzešlo.

Ta slečna mi moc hezky napsala, že jako dělá v kanceláři a bydlí v penziónu, ale navrhla mi, abych napsala vám, a že ona už si něco takového taky myslela. A psala mi, že na nás přišlo stejné neštěstí, takže bychom měly stát při sobě. Tak vám píši, vážený pane, abych vám oznámila, že přijedu do Londýna, a toto jest moje adresa.

Doufám, že mi prominete, že jsem Vás obtěžovala.

V dokonalé úctě

Mary Drowerová

„Mary Drowerová,“ řekl Poirot, „jest velice inteligentní děvče.“

Vzal do ruky jiný dopis. „Čtěte toto.“
Byla to krátká zpráva od Franklina Clarka, kde stálo, že přijede do Londýna a že by rád pana Poirota navštívil, bude-li jej moci přijmout.“
„Nezoufejte si tedy, *mon ami,*“ pravil Poirot. „Akce právě začínají.“

18. KAPITOLA

Poirot má projev

Franklin Clarke se dostavil nazítří ve tři hodiny a bez okolků přešel přímo k věci.
„Monsieur Poirote," řekl, „takhle se mi to nelíbí."
„Ne, pane Clarku?"
„Crome je jistě svědomitý policejní úředník, o tom nemám nejmenší pochyby, ale upřímně řečeno, jde mi na nervy. Chová se pořád, jako by spolkl veškerou moudrost. Naznačil jsem tuhle vašemu příteli už v Curstonu, že mám jistý plán, ale musel jsem zařizovat spoustu věcí v souvislosti s bratrovou pozůstalostí a do teďka jsem na to neměl čas. Jsem toho názoru, monsieur Poirote, že nesmíme nechat stopu vychladnout –"
„Právě to, co stále říká Hastings!"
„ – ale že musíme přejít do útoku. Musíme být připraveni na příští zločin."
„Tedy vy se domníváte, že bude příští zločin?"
„A vy ne?"
„Zajisté."
„No tak. Potřebujeme se zorganizovat."
„Povíte mi přesně svou ideu?"
„Navrhuji, monsieur Poirote, abychom utvořili pod vaším velením takovou jakousi legii – z přátel a příbuzných zavražděných."

„Une bonne idée."

„Jsem rád, že se vám ten nápad zamlouvá. Když dáme hlavy dohromady, mohli bychom snad přece na něco přijít. A až dojde příští výstraha, byli bychom na místě, a možná že by někdo z nás – netvrdím, že je to jisté – ale možná že by někdo z nás poznal člověka, kterého už viděl předtím na místě některého jiného zločinu."
„Já chápu vaši myšlenku a schvaluji ji, ale musíte pamatovat, pane Clarku, že přátelé a příbuzní druhých obětí nejsou lidé z vaší sféry. Jsou zaměstnáni, a třebaže by jim mohla být poskytnuta kratší dovolená –"
Franklin Clarke ho přerušil.
„O to jde. Jediný, kdo tu může platit účty, jsem já. Osobně sice nejsem nijak zvlášť zámožný, ale bratr zanechal značné jmění a to mi nakonec připadne. Navrhuji proto, jak jsem už řekl, že založím zvláštní legii, jejíž členové by za poskytnuté služby dostávali ten plat, jaký normálně dostávají, plus úhradu výdajů."
„Kdo navrhujete, že by tvořil tuto legii?"
„Už jsem o tom uvažoval. Dokonce jsem i psal slečně Megan Barnardové – je to také zčásti její nápad. Zařadil bych tam sebe, slečnu Barnardovou a pana Donalda Frasera, snoubence mrtvého děvčete. Pak je tu nějaká neteř té paní z Andoveru – slečna Barnardová zná její adresu. Nemyslím, že by nám byl k něčemu ten Ascher – slyšel jsem, že bývá věčně opilý. Také si myslím, že Barnardovi otec a matka – jsou už trochu moc staří na bojové akce."
„Ještě někdo?"
„Hm – no – slečna Greyová."
Lehce se začervenal, když vyslovil její jméno.
„Aj? Slečna Greyová?"
Nikdo na světě nedovedl dodat ironický nádech dvěma slovům tak jako Poirot. Franklin Clarke omládl o pětatřicet let. Vypadal najednou jako stydlivý školáček.

„Ano. Víte, slečna Greyová spolupracovala s mým bratrem přes dva roky. Zná okolí i místní lidi a všechno. Já byl půldruhého roku z domova.“
Poirot se nad ním slitoval a převedl rozhovor jinam. „Vy jste byl na Dálném východě? V Číně?“
„Ano. Jel jsem tam z bratrova pověření nakupovat věci.“
„To muselo být velmi zajímavé. *Eh bien*, pane Clarku, vaši ideu velice schvaluji. Já jsem říkal Hastingsovi jen včera, že je třeba uskutečnit *raprochement* dotyčných osob. Je třeba dát dohromady reminiscence, porovnávat dojmy – *enfin* hovořit o věcech – hovořit – a znovu hovořit. Nějaká nevinná věta může přinést paprsek světla.“
Za několik dní se „zvláštní legie“ sešla v Poirotově apartmá.
Všichni se rozsadili kolem stolu a koukali poslušně na Poirota, který zaujal místo v čele jako předseda na schůzi výboru. Já sám jsem je ještě jednou přejížděl pohledem, abych si potvrdil nebo poopravil dojem, který ve mně vyvolali při prvním setkání.
Všechny tři dívky byly poutavé – Thora Greyová svou mimořádnou plavou krásou, černovlasá Megan Barnardová svou odhodlaností a zvláštní indiánskou nehybností ve tváři a Mary Drowerová, úpravná v černém kostýmku, svou hezkou, inteligentní tvářičkou. Oba muži, statný, opálený a hovorný Franklin Clarke a uzavřený, tichý Donald Fraser, tvořili zajímavý kontrast.
Poirot ovšem neodolal, aby při této příležitosti nepronesl krátký projev.
„*Mesdames a messieurs*, vy víte, proč jsme zde. Policie dělá vše, co je v jejích silách, aby vystopovala zločince. Já také, mým zvláštním způsobem. Leč já jsem toho názoru, že reunií těch, kdož mají v této záležitosti osobní zájem a také, mohu snad říci, osobně znali oběti – je možno dospět k výsledkům v pátrání, jež outsider nemůže doufat dosáhnout.
Zde máme tři vraždy – stará žena, mladá dívka, starší muž. Pouze jedna jediná věc spojuje tyto tři lidi dohromady – *fakt, že byli zavražděni stejným pachatelem.* To značí, že týž pachatel *byl přítomen na třech různých místech* a byl nutně spatřen velkým počtem lidí. Není třeba opakovat, že je to maniak v pokročilém stadiu. Že jeho zjev a jeho chování nesvědčí o tomto faktu, to je stejně jisté. Tento pachatel – a třebaže říkám *pachatel*, může to být i žena – má všechnu ďábelskou mazanost šílence. Byl dosud úspěšný v zahlazení svých stop úplně. Policie má jisté vágní indikace, leč nic, na základě čehož by mohla jednat. Přes to vše musí existovat indikace, které nejsou vágní, leč určité. Vezměte jeden speciální bod – tento vrah, on nepřijel do Bexhillu o půlnoci a nenašel promptně na pláži mladou dívku, jejíž jméno začínalo na B –“
„Musíme se k tomu ještě vracet?“
To promluvil Donald Fraser – jako by si ta slova vynutil jeho vnitřní neklid.
„Ono je stále nutné se vracet, monsieur,“ řekl Poirot a obrátil se k němu. „Vy jste zde nikoli proto, abyste respektoval své city a odmítl pomyslet na detaily, leč bude-li to nutné, abyste je zraňoval prodíráním *au fond* věci. Jak jsem řekl, nebyla to *náhoda*, která dodala A B C oběť v podobě Betty Barnardové. Musel proběhnout plánovitý výběr z jeho strany – a tedy premeditace. To značí, že musel zkoumat půdu *předem.* Byly zde fakty, o nichž sebe informoval – nejlepší doba pro provedení zločinu v Andoveru – *mise en scéne* v Bexhillu – zvyky sira Carmichaela Clarka v Curstonu. Já například rozhodně odmítám uvěřit, že neexistuje žádná indikace – žádná sebeslabší stopa která by ho pomohla identifikovat.
Já předpokládám, že jeden z vás a možná *všichni – víte něco, co nevíte, že víte.*
Dříve nebo později, následkem asociace jednoho s druhým, něco vyjde na světlo, něco dostane význam, o jakém se nám zatím ani nezdá. Je to jako křížovka každý z vás má snad *kousek na pohled nesmyslný, leč po spojení mohou ukázat definitivní část obrazu jako celek.*“
„Prázdná slova!“ poznamenala Megan Barnardová.
„Eh?“ Poirot se na ni zvídavě zadíval.
„To, co jste říkal. Nejsou to než prázdná slova. Význam to nemá.“

Říkala to s onou zoufalou vášnivostí, kterou jsem si s ní už navykl spojovat.
„Do slov, mademoiselle, se navenek zahalují myšlenky.“
„Já bych myslela, že je to rozumné,“ řekla Mary Drowerová. „Věřte mi to, slečno. Jeden si často ujasní věci, až když o nich mluví. Rozhodnete se pro něco a ani nevíte jak. Mluvení vždycky někam vede, ať už tam nebo tam.“
„Je-li ‚mlčeti zlato‘, pak nám jde v tomto případě o opak,“ pravil Franklin Clarke.
„Co vy tomu říkáte, pane Frasere?“
„Mám jisté pochybnosti o tom, půjdou-li vaše principy aplikovat v praxi, monsieur Poirote.“
„Co o tom soudíte vy, Thoro?“ zeptal se Clarke. „Domnívám se, že zásada prohovořit si věci je vždycky správná.“
„Co kdybychom tedy všichni prošli v paměti čas předcházející vraždě,“ navrhl Poirot. „Snad byste laskavě začal, pane Clarku.“
„Počkat, tak jak to bylo: Ten den, kdy byl Car zavražděn, jsem byl od rána plachtit. Dostal jsem osm makrel. V zálivu bylo nádherně. Oběd doma. Irský guláš, to si vzpomínám. Pak jsem zalehnul a spal. Čaj. Napsal jsem pár dopisů, zmeškal pošťáka, tak jsem je vezl do Paigntonu na poštu. Pak večeře – a nestydím se to přiznat – znovu jsem se začetl do E. Nesbita – do jedné jeho knížky, kterou jsem měl rád už jako kluk. Pak zazvonil telefon –“
„Dále ne. A nyní vy přemítejte, pane Clarku, zrána, na cestě k moři, zda jste nikoho nepotkal?“
„Spousty lidí.“
„Můžete si o nich něco vzpomenout?“
„Krucinál, to už ne.“
„Jste si toho jist?“
„Hm – počkat – vzpomínám si na jednu nápadně tlustou ženskou – měla pruhované hedvábné šaty a já jsem uvažoval, proč to – měla s sebou nějaké děti... na pláži dva mládenci s foxteriérem – házeli mu kamínky – no jo a nějaká holka – blondýnka – pištěla, jak lezla do vody – to je legrační, jak se to člověku v duchu vrací – jako když se vyvolává film.“
„Vy jste dobrý syžet. Nyní později během dne – v zahradě – cestou na poštu –“
„Zahradník zaléval... Cestou na poštu? Málem jsem přejel ženskou na kole – šněrovala silnici, jak mávala přítelkyni, husa hloupá. To bude bohužel asi tak všechno.“ Poirot se obrátil na Thoru Greyovou.
„Slečno Greyová?“
Thora Greyová odpověděla jasně a bez váhání: „Dopoledne jsme se sirem Carmichaelem vyřizovali korespondenci – pak jsem domlouvala cosi s hospodyní. Odpoledne jsem myslím psala dopisy a vyšívala. Je to těžké přesně si to uvědomit. Všechno bylo docela jako jindy. Šla jsem si brzy lehnout.“
Překvapilo mě, že se jí Poirot dál nevyptává. Pravil: „Slečno Barnardová – můžete zkusit si vzpomenout, kdy jste viděla vaši sestru naposledy?“
„Bylo to zřejmě čtrnáct dní před její smrtí. Přijela jsem na neděli domů. Bylo krásně. Jeli jsme do Hastingsu na koupaliště.“
„O čem jste po větší část té doby konverzovaly?“
„Trochu jsem ji vypucovala,“ řekla Megan.
„A co ještě? Ona konverzovala o čem?“ Dívka svraštila čelo, jak si namáhala paměť.
„Říkala, že je švorc – že si právě koupila klobouk a dvoje letní šaty. Mluvila trošku o Donovi... Vykládala mi, že jí jde na nervy Milly Highleyová – to je ta holka z kavárny – a dělaly jsme si švandu z té Merrionky, co jí patří Rezavá kočka... Na nic jiného si nevzpomínám...“
„Ona se nezmínila o nějakém muži – odpusťte mi, pane Frasere – s nímž se má sejít?“
„Přede mnou by si to nebyla troufala,“ řekla Megan suše.
Poirot se obrátil k rudovlasému mladíku s hranatou bradou.

„Pane Frasere, vraťte se ve své mysli nazpět. Šel jste, jak jste řekl, onoho osudného večera ke kavárně. Váš první úmysl byl stát tam a čekat, až Betty Barnardová vyjde. Během vašeho čekání, jste schopen vzpomenout si na někoho, koho jste si všiml?“
„Na nábřeží se procházela spousta lidí. Nikoho z nich si nepamatuju.“
„Promiňte, leč pokoušíte se o to? Jakkoli je mysl zaneprázdněna, oko si všímá mechanicky – nejasně, leč přesně...“
Mladík opakoval tvrdohlavě: „Nikoho si nepamatuju.“
Poirot si vzdychl a obrátil se k Mary Drowerové. „Předpokládám, že jste dostávala dopisy od své tety?“
„Ano, dostávala jsem od ní dopisy.“
„Kdy přišel ten poslední?“ Mary chvilku uvažovala. „Dva dny před vraždou.“
„Co v něm stálo?“
„Psala, že za ní zase byl ten její čert stará, ale že ho pěkně zkérovala – promiňte mi ten výraz, pěkně prosím psala, že mě čeká ve středu – to jsem mívala volno – a že půjdeme spolu do biografu. Ten den jsem měla narozeniny, víte?“
Snad právě tato vzpomínka na chystanou skromnou oslavu vyvolala v Maryiných očích slzy. Potlačila vzlyky. Pak se omluvila.
„Promiňte mi to, prosím vás. Chci být rozumná. Pláčem se nic nespraví. To jen že jsem si na ni vzpomněla, jak se těšila – a já také, jak budeme oslavovat. Nějak jsem se nedokázala ovládnout.“
„Chápu, jak vám je,“ řekl Franklin Clarke. „S člověkem vždycky nejvíc zamává nějaký detail – zvlášť něco jako oslava nebo dárek – ty příjemné a přirozené věci. Vzpomínám si, jak jsem jednou viděl přejetou ženskou. Právě si koupila nové boty. Ležela tam tak – a z rozbité krabice vykukovaly směšné malé lodičky na vysokém podpatku nemohl jsem se z toho vzpamatovat – vypadaly tak dojemně.“
Megan do toho vpadla s procítěnou dychtivostí:
„Máte pravdu – máte úplnou pravdu. Totéž se stalo, když Betty – zemřela. Maminka jí koupila dárek – pár punčoch – koupila je docela ten den, co se to stalo. Maminka si to chudák strašně brala. Přišla jsem na ni, když nad nimi plakala. Pořád opakovala: ‚Koupila jsem je pro Betty koupila jsem je pro Betty – a ona je už ani neviděla.‘“
I jí se trochu zatřásl hlas. Naklonila se kupředu a pohlédla Franklinu Clarkovi přímo do tváře. Oba si náhle dobře rozuměli – sblížilo je neštěstí.
„To si umím představit,“ řekl. „To si umím moc dobře představit. Na takovéhle věci se nejtíž vzpomíná.“
Donald Fraser rozpačitě poposedl.
Thora Greyová převedla rozhovor na jinou kolej. „Nebudeme dělat nějaké plány – do budoucna?“ „Samozřejmě.“ Franklinu Clarkovi se vrátila obvyklá verva. „Až nastane ta chvíle – to znamená, až přijde čtvrtý dopis – měli bychom myslím spojit své síly. Do té doby bychom snad měli zkoušet štěstí každý pro sebe. Nevím, jestli tuhle monsieur Poirot neví o něčem, co by stálo za to znovu prozkoumat?“
„Mohl bych udělat několik propozic,“ řekl Poirot. „Výborně. Hned si je zapíšu.“ Vytáhl notýsek. „Spusťte, monsieur Poirote! A) -?“
„Domnívám se, že by možná ta číšnice, Milly Highleyová, mohla vědět něco užitečného.“
„A) – Milly Highleyová,“ zapisoval Franklin Clarke. „Já proponuji dvě metody přístupu. Vy, slečno Barnardová, byste mohla zkusit, čemu říkám ofenzivní přístup.“
„Asi si myslíte, že by mi to sedělo, co?“ zeptala se Megan suše.
„Vyvolejte hádku s tou dívkou – řekněte, že nikdy neměla ráda vaši sestru a že vy to dobře víte – a že vám vaše sestra o ní pověděla *všechno.* Nemýlím-li se, zahrne vás nato proudem výčitek. Vylíčí vám, co si myslela o vaší sestře. Možná že odhalí nějaký užitečný fakt.“
„A druhá metoda?“

„Mohu vám navrhnout, pane Frasere, abyste ukázal trochu zájem o to děvče?“
„Je to nutné?“
„Nikoli, není to nutné. Je to jen jedna z možných linií pátrání.“
„Nemohl bych vypomoct?“ zeptal se Franklin. „Mám v tom ohledu – ehm – velké zkušenosti, monsieur Poirote. Uvidíme, jak bych uspěl u téhle slečny.“
„Budete mít dost práce doma,“ vložila se do toho Thora Greyová velmi rázně.
Franklin se zatvářil trošku provinile. „To je pravda,“ řekl.
„*Tout de meme*, nedomnívám se, že by se tam momentálně dalo mnoho dělat,“ pravil Poirot.
„Mademoiselle Greyová, ona by mohla mnohem spíše –“
Thora Greyová ho přerušila.
„Musím vám sdělit, monsieur Poirote, že já už se do Devonu nevrátím.“
„Ach? O tom jsem nebyl zpraven.“
„Slečna Greyová u nás laskavě zůstala, než jsme dali různé věci do pořádku,“ řekl Franklin.
„Ale pochopitelně je jí milejší přijmout místo v Londýně.“
Poirot se ostře zadíval z jednoho na druhého.
„Jak se daří lady Clarkové?“ zeptal se.
Pozoroval jsem s obdivem růžový nádech na tvářích Thory Greyové a skoro jsem při tom přeslechl Clarkovu odpověď.
„Dost špatně. Mimochodem, monsieur Poirote, nemohl byste si to nějak zařídit a zajet do Devonu navštívit ji? Než jsem odjel, projevila přání s vámi mluvit. Ona ovšem někdy nemůže přijmout žádnou návštěvu třeba několik dní za sebou, ale kdybyste to chtěl riskovat – na můj účet samozřejmě.“
„Zajisté, pane Clarku. Dejme tomu pozítří?“
„Výborně. Povím o tom ošetřovatelce, aby jí podle toho dávkovala narkotika.“
„A vy, milé dítě,“ obrátil se Poirot k Mary, „byste podle mého názoru mohla udělat kus práce v Andoveru. Zkuste to s dětmi.“
„S dětmi?“
„Ano. Děti si nepovídají tak ochotně s cizími lidmi. Vy však jste známa v ulici, kde vaše teta žila. Tam si hraje velké množství dětí. Mohly si všimnout, kdo vešel nebo vyšel z obchodu vaší tety.“
„A co slečna Greyová a já?“ zeptal se Clarke. „To jest v případě, že nepojedu do Bexhillu.“
„Odkud byl odeslán ten třetí dopis, monsieur Poirote?“ zeptala se Thora Greyová.
„Z Putney, mademoiselle.“
Řekla zamyšleně: „S. W. 15, Putney, viďte?“
„Jest to udivující, ale v novinách to otiskli korektně.“
„Z toho možná vyplývá, že A B C je Londýňan.“
„Na první pohled ano.“
„Přece bychom ho snad dokázali nějak nachytat,“ pravil Clarke. „Poslyšte, monsieur Poirote, co kdybych dal inzerát – něco jako: *A B C. Důležité. H. P. je ti na stopě. Stovku nebo to píchnu.* X Y Z. Pochopitelně víc zaobaleně ale chápete, co myslím? Třeba by se na to chytil.“
„Je to možnost – ano.“
„Možná že by pak zkusil mě zastřelit.“
„Podle mého mínění je to velice nebezpečné a pošetilé,“ řekla Thora Greyová ostře.
„Tak co, monsieur Poirote?“
„Nic se nepokazí, zkusí-li se to. Já sám se domnívám, že A B C je příliš mazaný, aby odpověděl.“ Poirot se trošku usmál. „Já vidím, pane Clarku, že vy jste – smím-li tak říci bez urážky – ve svém srdci chlapec.“
Franklin Clarke zřejmě trochu zrozpačitěl.
„Hm,“ pravil a nahlédl do zápisníku. „Tak to bychom měli začátek.“
A) Slečna Barnardová a Milly Highleyová

B) Pan Fraser a slečna Highleyová
C) Děti v Andoveru
D) Inzerát
„Podle mého mínění není velká naděje, že by něco z toho k něčemu vedlo, ale aspoň nám to čekání lépe uběhne.“
Vstal a za několik minut se společnost rozešla.

19. KAPITOLA

Cesta do ráje

Poirot se vrátil, znovu se usadil v křesle a pobrukoval si jakousi lehkou melodii.
„To je škoda, že je tak inteligentní," bručel.
„Kdo?"
„Megan Barnardová. Mademoiselle Megan. ‚Prázdná slova,' odsekne. Ona okamžitě postřehne, že to, co já říkám, nemá žádný význam. Všichni ostatní se nechali nachytat."
„I mně se to zamlouvalo."
„Zamlouvalo, ano. Jenže ona to pochopila."
„Vy jste to tedy tak nemyslel, jak jste to říkal?"
„Co jsem říkal, to by se dalo komprimovat do jedné nejkratší věty. Místo toho já jsem se opakoval *ad lib* a nikdo než mademoiselle Megan si ten fakt neuvědomil."
„Ale proč?"
„*Eh bien* – aby se věci rozhýbaly! Abych vtiskl každému dojem, že je tu práce, která musí býti vykonána. Abych začal – jak to říci? – zkrátka konverzace!"
„Domníváte se, že všechny tyhle dodatečné akce jsou naprosto zbytečné?"
„Ach, to se nikdy nedá říci." Zasmál se pod vousy.
„Uprostřed tragédie my začínáme komedii. Je to tak, není-liž pravda?"
„Jak to *vlastně doopravdy* myslíte?"
„Lidské drama, Hastingsi! Uvažujte minutku. Zde jsou tři grupy lidských bytostí, které svedla dohromady společná tragédie. Okamžitě se začíná druhé drama – *tout á fait á part.* Vzpomínáte si na můj první případ v Anglii? Ach, tolik let od té doby uplynulo! Dal jsem dohromady dva lidi, kteří se milovali – jednoduchou metodou zatčení jednoho z nich pro vraždu! Žádnou mírnější metodou by se nebylo nic vyřídilo! Uprostřed smrti se hlásí život, Hastingsi... Vražda, jak jsem už často postřehl, bývá živnou půdou lásky."
„Ale, Poirote!" zvolal jsem pobouřeně. „Jsem pevně přesvědčen, že nikdo z těch lidí nemyslel na nic než –"
„Och, drahý příteli! A co vy sám?"
„Já?"
„*Mais oui,* když odešli, zdaž jste se nenavrátil, broukaje si jakousi melodii?"
„To snad přece ještě není nic nepatřičného."
„Zajisté není, leč vaše melodie mi prozradila vaše myšlenky."
„Neříkejte!"
„Ano. Pobrukovat si melodii, to jest velice nebezpečné. Odhaluje to vaše podvědomí. Melodie, kterou jste si bručel, se datuje, myslím z války. *Comme ça,"* zazpíval Poirot srdcervoucím falzetem:

„Mne zná zvábit každá kráska,
bruneta či plavovláska,
neboť láska vždycky je cestou do ráje! „

Není to nad slunce jasnější? *Mais je crois que la bloude l'emporte sur la brunette!"*
„Ale Poirote!" zvolal jsem a lehce jsem se zarděl.
„*C'est tout naturel.* Všiml jste si vy, jak mezi Franklinem Clarkem a mademoiselle Megan zavládla sympatie a jak si náhle rozuměli? Jak se naklonil kupředu a hleděl na ni? A všiml jste si vy také, jak velice to bylo nepříjemné mademoiselle Thoře Greyové? A pan Donald Fraser, on –"
„Poirote," řekl jsem, „vy jste v hloubi duše nevyléčitelný romantik."

„To je to poslední, co v hloubi duše jsem. Vy jste ten romantik, Hastingsi.“
Chystal jsem se mu právě rozhořčeně odporovat, ale v té chvíli se otevřely dveře.
K mému údivu vešla Thora Greyová.
„Promiňte, že se ještě jednou vracím,“ pravila zvolna. „Ale chtěla bych vám ještě něco říct, monsieur Poirote.“
„Zajisté, mademoiselle. Posaďte se, prosím.“
Usedla a na okamžik zaváhala, jako by hledala ta pravá slova.
„Jde o tohle, monsieur Poirote. Pan Clarke vám právě teď velmi velkomyslně vylíčil věci tak, jako bych byla opustila Combeside na vlastní přání. On je velmi laskavý a taktní člověk. Jenže ve skutečnosti to není tak docela pravda. Byla jsem ochotna zůstat – sbírky vyžadují stále spoustu práce. Ale lady Clarková si přála, abych odjela! Dovedu leccos omluvit. Je velmi nemocná a narkotika, která pořád dostává, jí nedovolují jasně uvažovat. Má proto různá podezření a rozmary. Pojala ke mně naprosto neodůvodněnou nenávist a trvala na tom, abych odjela.“
Nemohl jsem než obdivovat odvahu toho děvčete. Nepokoušela se vyhýbat faktům, což by většina lidí určitě udělala, ale přešla přímo k věci s obdivuhodnou otevřeností. Litoval jsem ji a v srdci jsem k ní planul obdivem.
„To je od vás skvělé, že jste nám to přišla povědět,“ řekl jsem.
„Mám vždycky nejradši pravdu,“ pravila a trochu se pousmála. „Nechci hledat záštitu v dvornosti pana Clarka. On je velice dvorný muž.“
Říkala to neobyčejně vřele. Zřejmě Franklina Clarka nesmírně obdivovala.
„Byla jste velmi upřímná, mademoiselle,“ pravil Poirot.
„Dost mě to mrzí,“ řekla Thora lítostivě. „Neměla jsem ani tušení, že jsem lady Clarkové nesympatická. Vlastně jsem si právě naopak vždycky myslela, že mě má docela ráda.“
Ušklíbla se. „Inu, zkušenost je matkou moudrostí.“
Vstala. „To je všechno, co jsem vám přišla říct. Sbohem.“
Doprovodil jsem ji dolů.
„Tomu říkám fér jednání,“ prohlásil jsem, když jsem se vrátil do pokoje.
„To děvče má kuráž.“
„A umí kalkulovat.“
„Co tím myslíte, že umí kalkulovat?“
„Myslím tím, že se umí podívat kupředu.“
Hleděl jsem na něho pochybovačně. „Je to opravdu krásná žena,“ řekl jsem.
„A velmi krásně se obléká. Ten marokén a stříbrná liška na límci – *dernier cri!*“
„Vy jste modistka v kalhotách, Poirote. Já si v životě nevšimnu, co má kdo na sobě.“
„Vy byste se tedy měl dát k nudistům.“
Chtěl jsem se právě rozhořčeně ohradit, on ale zničehonic změnil předmět hovoru.
„Víte, Hastingsi, nemohu zbavit svou mysl imprese, že už v naší konverzaci toto odpoledne bylo řečeno něco, co je důležité. Je to zvláštní – nemohu určit, co to bylo... Pouhá imprese prošla mou myslí... *a připomíná mi něco, co jsem už slyšel nebo viděl nebo postřehl...*“
„Něco v Curstonu?“
„Ne – v Curstonu ne... Předtím... To nic nedělá, brzy se mi to vybaví...“
Podíval se na mne (snad jsem ho příliš pozorně neposlouchal), zasmál se a znovu si začal pobrukovat. „Ona jest andělská bytost, není-liž pravda? Neboť láska vždycky je cestou do ráje...“
„Vlezte mi na záda, Poirote!“ odsekl jsem.

20. KAPITOLA

Lady Clarková

Když jsme podruhé přijeli do Combesidu, měl jsem dojem, že ho zahaluje hluboká, trvalá melancholie. Možná že to zčásti způsobilo počasí – byl vlhký zářijový den a ve vzduchu se už chvěl náznak podzimu – a zčásti bezpochyby to, že dům byl zpola neobývaný. Přízemní pokoje měly stažené rolety a zavřené okenice a v malém pokoji, kam nás uvedli, bylo cítit vlhko a těžký vzduch.
Přišla za námi diplomovaná sestra, upravila si naškrobené manžety a byla vůbec na první pohled perfektní. „Monsieur Poirot?“ zeptala se rázně. „Já jsem sestra Capstiková. Pan Clarke mi psal, že přijedete.“ Poirot se zeptal, jak se daří lady Clarkové.
„Není to nejhorší, když se to tak vezme kolem a kolem.“
Vzít to kolem a kolem asi znamenalo vzít v úvahu, že je odsouzena k smrti.
„Valné zlepšení se ovšem nedá očekávat, ale jisté nové léky jí trochu ulehčily. Doktor Logan je s jejím stavem docela spokojen.“
„Leč jest faktem, není-liž pravda, že se nemůže uzdravit?“
„No, to se přece nikdy *neříká,*“ prohlásila sestra Capstiková, poněkud pobouřena takovou otevřeností. „Předpokládám, že smrt jejího manžela pro ni byla asi hrozným otřesem?“
„Nevím, jestli mi dobře rozumíte, jak to myslím, monsieur Poirote, ale nebyl to pro ni takový šok, jako pro někoho, kdo je plně při síle a při smyslech. Lady Clarková má ve svém stavu *vědomí poněkud zamžené.*“
„Promiňte, že se na to ptám, ale byla ona hluboce oddána jejímu manželovi a on jí?“
„Ano, bylo to velice šťastné manželství. Jeho to chudáka hrozně trápilo a soužilo. Pro lékaře je to vždycky horší, víte? Nemůže se těšit planými nadějemi. Bojím se, že to ze začátku nesl velmi těžce.“
„Ze začátku? Později už tolik ne?“
„Člověk si zvykne na všechno, ne? A pak, sir Carmichael měl svou sbírku. Takový koníček přináší člověku velkou útěchu. Zajížděl občas na aukce a pak měli se slečnou Greyovou spoustu práce, než muzeum zase zkatalogizovali a přerovnali podle nového systému.“
„Ach ano – slečna Greyová. Ona odjela, není-liž pravda?“
„Ano – moc toho lituji, ale dámy už mívají takové rozmary, když jim není dobře. A nedá se jim to vymlouvat. Lepší je nechat. Slečna Greyová to brala velmi rozumně.“
„Lady Clarková, ona k ní chovala vždy antipatie?“
„Ne – tedy ne zrovna *antipatie.* Řekla bych, že ji vlastně z počátku měla docela ráda. Ale nesmím vás zdržovat klábosením. Naše pacientka se už jistě diví, kam jsme se poděli.“
Zavedla nás do pokoje v prvním poschodí. Z bývalé ložnice byl zřízen přívětivý obývací pokoj.
Lady Clarková seděla ve velkém křesle u okna. Byla bolestně vyhublá a měla ve tváři ten šedivý, ubitý výraz, jako mívají lidé, kteří mnoho trpí. Hleděla poněkud nepřítomně, zasněně, a já jsem si všiml, že panenky v jejích očích nejsou větší než špendlíkové hlavičky.
„Tohle je pan Poirot, s nímž jste si přála mluvit,“ pronesla sestra Capstiková svým vysokým, povzbudivým hlasem.
„Aha, monsieur Poirot,“ řekla lady Clarková matně. Podala mu ruku.
„Můj přítel kapitán Hastings, lady Clarková.“
„Těší mě. To je od vás od obou milé, že jste přijeli.“ Chabě nám pokynula a my jsme se posadili. Zavládlo mlčení. Měl jsem dojem, že lady Clarková dřímá.

Po chvíli se s jistou námahou sama probrala. „Týkalo se to Cara, že, Carovy smrti. Už vím.“ Vzdychla, jako by pořád byla ještě někde daleko, a pokývla hlavou.
„To jsme si nepomysleli, že to dopadne takhle... Byla jsem si tak jista, že já odejdu první...“ Chvilku přemítala.
„Car byl plný života – obdivuhodně na svůj věk. Jakživ nezastonal. Bylo mu téměř šedesát – ale vypadal spíš na padesát... Ano, plný života...“
Upadla znovu do polosnu. Poirot znal dobře účinky některých narkotik, věděl, že vyvolávají v pacientovi dojem nekonečnosti v čase, a proto nic neříkal.
Lady Clarková náhle pokračovala:
„Ano – to je od vás milé, že jste přijeli. Řekla jsem Franklinovi. Slíbil, že vám to nezapomene vyřídit. Doufám, že Franklin neprovede žádnou hloupost... dá se tak lehko obalamutit, třebaže zbrousil celý svět. Muži už takoví bývají... jako chlapci... a Franklin zvlášť.“
„Má impulsivní naturel,“ pravil Poirot.
„Ano – ano... A je velmi dvorný. To vede muže k největším pošetilostem. Dokonce i Car –“, hlas jí vypověděl. S horečnatou netrpělivostí potřásla hlavou.
„Všechno je jako v mlze... Tělo je takové břemeno, zvlášť když nad člověkem vítězí. Nevnímáte nic jiného jen zda bolest potrvá nebo povolí – na ostatním vám vůbec nesejde.“
„Já vím, lady Clarková. Je to jedna z tragédií tohoto života.“
„Tak jsem z toho zhloupla. Nemohu si ani vzpomenout, co jsem vám to chtěla.“
„Dotýkalo se to snad smrti vašeho chotě?“
„Carovy smrti? – Ano, snad... Ubohé pomatené stvoření – myslím ten vrah. To je z toho dnešního tempa a hluku – lidé to nemohou vydržet. Mně bylo odjakživa šílenců líto – musejí mít takový divný pocit v hlavě. A pak být zavřený – to musí být příšerné. Ale co se dá dělat? Když ohrožují životy ostatních...“ pokyvovala hlavou plna pochopení pro takové trápení. „Už jste ho chytili?“ zeptala se.
„Nikoli, dosud ne.“
„Musel se tu ten den potloukat kolem.“
„Chodilo tu mnoho cizích lidí, lady Clarková. Byla doba dovolených.“
„Ano – zapomněla jsem... Ale ti se zdržují spíše na pláži, sem nechodí.“
„Onoho dne žádný cizí člověk sem k domu nepřišel.“
„Kdo to říká?“ chtěla vědět lady Clarková s nečekanou energií.
Poirota tím zřejmě poněkud překvapila. „Služebnictvo,“ pravil. „Slečna Greyová.“
Lady Clarková pronesla velmi zřetelně: „Ta holka lže!“
Překvapením jsem poposedl. Poirot na mne poočku pohlédl.
Lady Clarková pokračovala skoro jako v horečce:
„Mně byla nesympatická. Mně byla odjakživa nesympatická. Car na ni nedal dopustit. Pořád vykládal, že je sirotek a sama samotinká na světě. Co je to za neštěstí být sirotek? Někdy to může být pravé požehnání. Co když máš tátu lumpa a máma pije – pak si máš nač naříkat. Vykládal, jak je statečná a snaživá. Že se tu snažila, seč byla, ráda věřím. Ale co je na tom statečného, to opravdu nevím.“
„Nesmíte se tak rozčilovat, drahoušku,“ vložila se do toho sestra Capstiková. „Abyste se nám neunavila.“
„Však jsem ji brzy vyprovodila! Franklin měl tu drzost mi říct, že bych v ní mohla nalézt útěchu. Já v ní! Čím dřív mi zmizí z očí, tím líp – to jsem mu řekla. Franklin je blázen! Nechtěla jsem, aby se s ní zaplet. Je jako kluk! Rozumu ani co by za nehet vešlo! ‚Jsem ochotná dát jí plat na tři měsíce dopředu, jestli si přeješ,’ povídám, ‚ale půjde na hodinu. Zítra už ji tu nechci mít.’ Nemoc má jednu výhodu muži vám neodporují. Vyhověl mi, a ona šla. Zřejmě jako mučednice – s úsměvem na rtech a statečností v srdci.“
„Ale, drahoušku, nerozčilujte se tak. To vám nedělá dobře.“

Lady Clarková umlčela sestru Capstikovou mávnutím ruky.
„Vy jste do ní byla právě tak zblázněná jako všichni ostatní.“
„Přece byste takhle nemluvila, lady Clarková. Mně připadala slečna Greyová velmi milá – vypadá tak úchvatně – jako z románu.“
„Jdete mi všichni na nervy,“ prohlásila lady Clarková chabě.
„Vždyť už je pryč, drahoušku. Odjela přece ihned.“
S výrazem netrpělivosti potřásla lady Clarková malátně hlavou, ale nic na to neřekla.
Poirot se zeptal:
„Proč jste pravila, že slečna Greyová lže?“
„Protože je to pravda. Tak ona tvrdila, že sem žádný cizí člověk nepřišel?“
„Ano.“
„To se podívejme! A já jsem viděla – na vlastní oči z tohoto okna – jak hovoří s úplně cizím člověkem na schodech před vchodem.“
„Kdy to bylo?“
„Dopoledne onoho dne, kdy Car zemřel – asi kolem jedenácté.“
„Jak vypadal onen muž?“
„Obyčejný člověk. Nic zvláštního.“
„Zámožný pán – nebo poslíček z obchodu?“
„Ne, poslíček ne. Ošuntělý. Už si nevzpomínám.“
Její tvář se náhle zachvěla bolestí. „Prosím – budete už muset jít – jsem trošku unavena – sestro!“
Zařídili jsem se podle jejího přání a rozloučili jsme se. „To je neuvěřitelná historka,“ řekl jsem Poirotovi na zpáteční cestě do Londýna. „O slečně Greyové a o tom cizím člověku.“
„Vidíte, Hastingsi? Je to, jak vám říkám: vždy *je možno se dovědět něco nového.*“
„Proč to jenom zapřela a řekla, že nikoho neviděla?“
„Já si dovedu představit sedm různých důvodů – z toho jeden extrémně jednoduchý.“
„Máto snad být urážka?“ zeptal jsem se.
„Má to být snad impuls, abyste použil svého důvtipu. Leč není nám třeba se znepokojit. Nejsnazší způsob odpovědi na tuto otázku jest zeptat se jí.“
„A co když bude znovu lhát?“
„To by bylo vskutku zajímavé – a vysoce sugestivní.“
„Je to monstrózní předpoklad – že by takové děvče mohlo mít co společného s maniakem.“
„Exaktně tak – a proto takový předpoklad nechovám.“ Uvažoval jsem chvíli.
„Hezké děvče to má na světě těžké,“ povzdechl jsem si pak.
„*Du tout.* Zprostěte svou hlavu této myšlenky.“
„Je to pravda,“ trval jsem na svém. „Kdekdo má ni pifku prostě proto, že je krásná.“
„Říkáte *des betises*, můj příteli. Kdo měl na ni pifku v Combesidu? Sir Carmichael? Franklin? Sestra Capstiková?“
„Lady Clarková na ni byla jako saň.“
„*Mon ami,* vy máte cit ke krásným mladým dívkám. To já, já ho mám k nemocným starým dámám. Je možné, že lady Clarková je ta bystrozraká – a že její choť, pan Franklin Clarke a sestra Capstiková jsou všichni slepí jako koťata – a rovněž tak kapitán Hastings.“
„Vy jste si na to děvče zasedl, Poirote.“
K mému překvapení se mu náhle v očích šibalsky zablesklo.
„Možná je to tím, že se mi líbí, jak rytířsky vyrážíte se kláti, Hastingsi. Vy jste pravý romantický rytíř – vždy hotov ujmout se dámy v nesnázích – je-li pěkná, *bien entendu.*“
„Vy jste ohromně legrační,“ prohlásil jsem a nemohl jsem se zdržet smíchu.
„Nu což, jeden nemůže být celý čas tragický. Více a více se interesuji o lidské stránky, vyvstavší z této tragédie. Nejprve zde jest Andover – celý tragický život paní Ascherové, její podpora německého manžela, oddanost její neteře. Už to by stačilo na román. Pak tu máte

Bexhill – spokojení, lehkovážní rodičové a dvě dcery, tak velmi se lišící jedna od druhé – půvabná načechraná husička a intenzívní Megan s jasným rozumem, silnou vůli a bezohledným hledáním pravdy. A ještě jiná postava chladný, mladý Skot, vášnivě žárlivý ctitel mrtvé dívky. A konečně máme rodinu v Curstonu – umírající paní, její muž, zabrán do svých sbírek, ale s rostoucí něhou a citem pro krásnou dívku, která mu s takovou inteligencí pomáhá, a pak mladší bratr, vitální, atraktivní, interesantní, s romantickou gloriolou z jeho dlouhých cest.
Jen pomyslete, Hastingsi, že za normálních okolností by *tato tři separátní dramata nikdy nebyla dotekla jedno druhé.* Byla by se rozvíjela neovlivněna jedno druhým. Ty permutace a kombinace života, Hastingsi, – nikdy nepřestanu být jimi fascinován.“
„Vjíždíme do Paddingtonu,“ bylo to jediné, co jsem mu na to řekl.
Když jsme vstoupili do Poirotova apartmá, bylo nám řečeno, že na něho čeká nějaký pán. Předpokládal jsem, že to bude Franklin nebo snad Japp, ale k mému údivu se ukázalo, že to není nikdo jiný než Donald Fraser.
Zdál se strašně v rozpacích, a byl tedy ještě méně s to než jindy dát dohromady souvislou větu.
Poirot ho nijak nenutil, aby přešel přímo k věci, ale místo toho mu nabídl chlebíčky a víno. Než se toto objevilo na stole, pronesl delší monolog, vykládal, kde jsme byli, a hovořil s citem a pochopením o nemocné paní.
Teprve až když jsme snědli chlebíčky a napili se vína, přešel v rozhovoru k osobním věcem.
„Vy jste přijel z Bexhillu, pane Frasere?“
„Ano.“
„A co Milly Highleyová? Měl jste úspěch?“
„Miny Highleyová? Milly Highleyová?“ Fraser opakoval nechápavě to jméno. „Aha, ta! Ne, v té věci jsem ještě nic nepodnikl. Jde o –“
Zarazil se. Jeho prsty se nervózně proplétaly. „Nevím, proč jsem za vámi přijel,“ vyhrkl.
„Já to vím,“ řekl Poirot.
„To není možné. Jak by to bylo možné?“
„Vy jste přijel za mnou, neboť existuje něco, o čem musíte s někým promluvit. Udělal jste dobře. Já jsem ta nejvhodnější osoba. Mluvte!“
Rozhodný Poirotův tón měl patřičný účinek. Fraser na něho pohlédl s podivným výrazem vděčné poslušnosti. „Myslíte?“
„*Parbleu,* jsem si tím jist.“
„Víte něco o snech, monsieur Poirote?“
To bylo to poslední, čeho bych se byl nadál.
Avšak Poirot se vůbec nezdál překvapen. „Ano, vím,“ odvětil. „Vám se tedy zdálo –“
„Ano. Je to asi docela přirozené, či ne, že se mi zdává že se mi zdává o – o tom. Ale není to obyčejný sen.“
„Ne?“
„Zdál se mi teď tři noci za sebou... Mám pocit, že se z toho zblázním...“
„Povídejte –“
Byl ve tváři sinalý. Oči mu lezly z důlků. Vypadal doopravdy, jako by to v hlavě *neměl v pořádku.*
„Je to pokaždé stejné. Jsem na pláži. Hledám Betty. Ona se ztratila – jen ztratila, chápete? Musím ji najít. Musím jí dát její pásek. Držím ho v ruce. A pak –“
„Ano?“
„Sen se změní... Už ji nehledám. Mám ji před sebou sedí na pláži. Nevidí mě přicházet – Je – ne, ne, nemůžu –“
„Pokračujte!“ Poirotův hlas zněl důrazně a pevně. „Přistoupím k ní zezadu... ona mě nezpozoruje... hodím jí pásek kolem krku a vší silou – och – vší silou –“

Strašné bylo utrpení v jeho hlase... Chytil jsem se křesla... Bylo to příliš skutečné.
„Dusí se... je mrtva... já jsem ji uškrtil – a pak jí klesne hlava dozadu a já jí vidím do tváře – není to Betty ale *Megan!“*
Opřel se v křesle dozadu bledý a rozechvělý. Poirot mu nalil ještě víno a podal mu sklínku.
„Co to znamená, monsieur Poirote? Proč se ten sen pořád vrací? Každou noc...?“
„Dopijte to víno,“ přikázal Poirot.
Mladý muž poslechl a pak se zeptal klidněji:
„Co to má znamenat? Přece – přece jsem ji nezabil, viďte?“
Co mu na to Poirot odpověděl, to nevím, protože v tu chvíli jsem zaslechl, jak klepe pošťák, a automaticky jsem se zvedl.
Jakmile jsem otevřel schránku na dopisy, okamžitě jsem ztratil zájem o zvláštní odhalení Donalda Frasera.
Letěl jsem zpátky do obývacího pokoje.
„Už je to tady, Poirote,“ volal jsem. „Čtvrtý dopis.“
Vyskočil, vytrhl mi ho z ruky, popadl nůž na dopisy a rozřízl jej. Rozložil jej na stůl.
Četli jsme všichni tři společně.

Stále bezúspěšně? Hanba, hanba! Copak to děláte a policie s vámi? Že je to švanda? A kdepak si zalovíme příště?

Chudáčku pane Poirote! Je mi vás docela líto.

I když se vám ze začátku nedaří, zkoušejte to znovu a znovu a znovu.

Máme před sebou ještě dlouhou cestu.

Tipperary? Ne – to přijde na řadu později. U písmene T. K příštímu drobnému incidentu dojde v Doncasteru dne 11. září.

Na shledanou!

ABC

21. KAPITOLA

Popis vraha

Z obrazu celé situace se v tomto okamžiku myslím zcela vytratilo to, čemu Poirot říkal lidská stránka. Jako by mysl nemohla setrvávat v ohnisku hrůzy, utíkala se v mezidobí k normálním lidským zájmům.
Všichni jsme se shodli na tom, že se nedá naprosto nic dělat, dokud nedojde čtvrtý dopis a neodhalí nám dějiště vraždy D. Doba vyčkávání zmírnila napjaté ovzduší.
Nyní však, když se na nás tiskací písmena šklebila z tuhé bílé čtvrtky, byla štvanice opět zahájena.
Inspektor Crome přibyl ze Scotland Yardu, a ještě než odešel, zazvonil Franklin Clarke s Megan Barnardovou. Dívka nám sdělila, že rovněž přijela z Bexhillu.
„Chtěl jsem se na něco zeptat pana Clarka."
Zřejmě jí velmi záleželo na tom, aby zdůvodnila a vysvětlila své rozhodnutí. Všiml jsem si toho, ale nepřikládal jsem tomu žádný zvláštní význam.
Měl jsem plnou hlavu dopisu a nic jiného mě prostě nezajímalo.
Připadalo mi, že Crome má pramalou radost z tolika účastníků dramatu. Začal hned vysoce úředně a uhýbavě.
„Toto bych si vzal s sebou, monsieur Poirote. Přejete-li si fotokopii –"
„Ne, ne, toho není třeba."
„Jaká opatření učiníte, inspektore?" zeptal se Clarke.
„Všestranná, pane Clarku."
„Tentokrát nám nesmí uklouznout," řekl Clarke. „Musíte vědět, inspektore, že jsme se dali dohromady, abychom v této věci spolupracovali. Vytvořili jsme jakousi legii zainteresovaných lidí."
Inspektor Crome pronesl své charakteristické: „Opravdu?"
„Mám pocit, že se na amatéry koukáte trochu svrchu, viďte, inspektore?"
„Sotva budete mít tolik možností jako my, pane Clarku, nemyslíte?"
„Všech se nás to dotklo osobně, a to také něco znamená."
„Opravdu?"
„A mám dojem, že váš úkol, inspektore, nebude tentokrát zrovna lehký. Upřímně řečeno, mám dojem, že vás milý A B C i tentokrát doběhl."
Už jsem postřehl, že na popichování Crome obvykle zareaguje, i když by ho k tomu jiným způsobem nikdo nepřiměl.
„Nedomnívám se, že veřejnost bude mít tentokrát co vytýkat opatřením z naší strany," prohlásil.
„Ten blázen nám poslal výstrahu poměrně brzy. 11. je až příští středu. To nám dává spoustu času, abychom to rozvířili v tisku. Doncaster bude důkladně varován. Kdo se jmenuje od D, bude na stráži – a to je dobře. Do města bude odvelen značný počet policistů. K tomu už dali souhlas všichni policejní prezidenti v Anglii. Celé město – policie i civilisté – budou na nohou, aby dostali jednoho člověka. A s trochou štěstí by se to mělo zdařit!"
Clarke podotkl tiše:
„Zřejmě se nezajímáte o sport, inspektore."
Crome na něho zůstal koukat:
„Co tím chcete říct, pane Clarku?"
„Člověče nešťastná, copak nevíte, *že příští středu se běží v Doncasteru saintlegerské dostihy?"*

Inspektor otevřel pusu. Za živý svět by byl ze sebe nevypravil to známé: „Opravdu?“ Místo toho řekl:
„Máte pravdu. Ano, tím se věci komplikují...“
„A B C není blázen, i když je to šílenec.“
Pod dojmem daných okolností jsme chvíli seděli beze slov. Davy na dostihové dráze – vášnivě sportovně zaujatí angličtí diváci – nekonečné komplikace.
Poirot zahučel:

„C'est ingénieux. Tout de meme cest bien imaginé, ça.“

„Řekl bych, že k vraždě dojde na dostihové dráze,“ prohlásil Clarke. „Snad právě ve chvíli, kdy se poběží saintlegerský dostih.“
Na okamžik ho ta představa docela sportovně vzrušila...
Inspektor Crome vstal a vzal si dopis.
„Ty dostihy nám to komplikují,“ uznal. „Je to malér.“ Vyšel ven. Zaslechli jsme hlasy na chodbě. Za malou chviličku vešla Thora Greyová.
Pravila úzkostlivě:
„Inspektor mi sdělil, že přišel další dopis. Kde je to tentokrát?“
Venku pršelo. Thora Greyová měla na sobě černý kostýmek a kožešinovou štolu. Malý černý klobouček seděl šikmo na zlaté hlavě.
Říkala to Franklinu Clarkovi, přistoupila až k němu a s rukou na jeho paži čekala na odpověď.
„V Doncasteru – a na saintlegerské dostihy.“
Usadili jsme se, abychom si pohovořili o situaci. Není snad třeba podotýkat, že jsme hodlali všichni být při tom, ale dostihy beze sporu zkomplikovaly plány, které jsme si předběžně udělali.
Zmocnil se mě pocit beznaděje. Co může nakonec dokázat tenhle šestičlenný spolek, ať už se jich to jakkoli osobně dotýká? Bude tam bezpočet policistů, kteří budou všechno pozorně sledovat a střežit všechna místa, přicházející v úvahu. Co víc by šest párů očí mohlo dokázat?“ Jako v odpověď na mé myšlenky promluvil Poirot. Připomínal trošku pana učitele nebo faráře.
„*Mes enfants,*“ pravil, „nesmíme rozptýlit svých sil. Musíme k této věci přistoupit metodicky a podle definitivního řádu. Musíme si k sobě říci – každý jeden z nás – co vím *já* o tom vrahovi? A tak si musíme vybudovat kompletní obraz toho muže, jehož budeme hledat.“
„Nic o něm nevíme,“ povzdechla si Thora Greyová beznadějně.
„Nikoli, nikoli, mademoiselle. To není pravdou. Každý z nás o něm něco ví – *kdybychom jenom věděli, co víme. Jsem přesvědčen, že tu informace jsou, jen kdybychom se k nim mohli dostat.*“
Clarke zavrtěl hlavou:
„Vždyť nemáme ani ponětí – je-li mladý nebo starý, blond nebo brunet. Nikdo z nás ho nikdy neviděl, ani s ním nemluvil. Co víme, to jsme si už tisíckrát omílali.“
„Nikoli všechno. Kupříkladu slečna Greyová zde nám řekla, že onoho dne, kdy byl sir Carmichael Clarke zavražděn, žádného cizího člověka neviděla, ani s ním nemluvila.“ Thora Greyová přikývla.
„Což je fakt.“
„Opravdu? *Lady Clarková nám sdělila, mademoiselle, že vás viděla ze svého okna stát na schodech u vchodu a hovořit s jakýmsi mužem.*“
„Mne že viděla mluvit s cizím člověkem?“ Dívka se zdála upřímně překvapena. Ten nevinný, jasný pohled byl určitě upřímný.
„Lady Clarková se asi zmýlila. Rozhodně jsem – ach!“ Její výkřik přišel nečekaně – vyrazila ho ze sebe. Temně se zarděla.

„Už vím! To jsem hloupá! Dočista mi to vypadlo z paměti. Ale nebylo to nic důležitého. To jen cesťák přišel nabízet punčochy – víte, válečný veterán. Jsou tak dotěrní. Musela jsem se ho zbavit. Právě jsem procházela halou, když došel ke dveřím. Proto mluvil se mnou a ani nezazvonil, ale byl to docela neškodný člověk. Tím pádem jsem na něho asi zapomněla.“
Poirot se pohupoval na židli a svíral hlavu v dlaních. Mumlal si něco pro sebe tak energicky, že ostatní nic neříkali a jen na něho zírali.
„Punčochy,“ hučel. „Punčochy... punčochy... punčochy... *ça vient*... punčochy... punčochy... to je *le motif* – ano... před třemi měsíci... nedávno... a tuhle. *Bon Dieu,* už to mám!“
Posadil se zpříma a zavrtal se do mne velitelským pohledem.
„Vzpomínáte si, Hastingsi? Andover. Trafika. Jdeme nahoru. Ložnice. Na židli. *Nové hedvábné punčochy.* A teď už vím, co vzbudilo mou pozornost před dvěma dny. Byla jste to vy, mademoiselle,“ obrátil se k Megan. „Hovořila jste o své matce, jak plakala, *neboť koupila pro vaši sestru nové punčochy v den vraždy...*“
Rozhlédl se kolem dokola.
„Chápete? Je to *le meme motif* třikrát se opakující. To nemůže být náhodou. Když mademoiselle hovořila, měl jsem pocit, že to, co říká, s něčím souvisí. Nyní už vím, s čím. Se slovy pronesenými sousedkou paní Ascherové paní Fowlerovou. O chlapech, co přijdou prodávat věci, a jmenovala *punčochy.* Řekněte mi, mademoiselle, jest to tak, není-liž pravda, že vaše matka koupila tyto punčochy nikoli v obchodě, ale od někoho, kdo přišel do domu?“
„Ano – ano – koupila... Uvědomuju si to. Říkala něco, jako že je jí líto těch chudáků, co obcházejí a shánějí objednávky.“
„Ale jak to souvisí?“ zvolal Franklin. „Že přišel cesťák s punčochama, to ještě nic neznamená.“
„Já vám říkám, moji přátelé, že to *nemůže* být náhoda. Tři zločiny a pokaždé muž prodává punčochy a ohledává terén.“
Otočil se prudce k Thoře.
„*A vous la parole!* Popište toho muže!“ Hleděla na něho tupě.
„To nemohu... nic nevím... mám dojem, že měl brýle – a ošoupaný svrchník...“
„*Mieux que ça, mademoiselle.* „
„Shrbený... Opravdu nevím. Vůbec jsem mu nevěnovala pozornost. Byl z těch lidí, které ani nevnímáte...“ Poirot řekl vážně:
„Máte úplnou pravdu, mademoiselle. Celé tajemství toho vraha leží ve vašem popisu vraha – neboť on jest bezesporu vrahem! Byl z *těch lidí, které ani nevnímáte!* – Ano o tom není pochyby... Vy jste popsala vraha!“

22. KAPITOLA

(Nikoli z osobních vzpomínek kapitána Hastingse)

Pan Alexander Bonaparte Cust seděl bez pohnutí. Snídaně, jíž se ani nedotkl, mu stydla na podnose. O čajovou konvici měl opřené noviny a tyto noviny přímo hltal.
Najednou vyskočil, chvilku pobíhal po místnosti sem a tam a pak sklesl na židli u okna. Chytil se za hlavu a tiše zaúpěl.
Nepostřehl ani, že se dveře otevřely. Jeho bytná paní Marburyová stanula na prahu.
„Jdu se vás zeptat, pane Custe, jestli byste neměl chuť na pěknou – copak, co je vám? Udělalo se vám špatně?“
Pan Cust zvedl hlavu z dlaní.
„To nic. To nic není, paní Marburyová. Není mi nějak už od rána mi není nějak dobře.“
Paní Marburyová koukla na podnos se snídaní:
„To vidím. Vždyť jste se snídaně ani nedotkl. Snad vás zase netrápí hlava?“
„Ne. Totiž ano... Prostě mi není tak docela akorát.“
„Chudáčku! To jistě dneska nikam nepojedete, viďte?“ Pan Cust prudce vyskočil.
„Ne, ne. Musím jet z obchodních důvodů. Je to důležité. Moc důležité.“
Ruce se mu chvěly.
Když paní Marburyová viděla, jak je rozrušen, pokoušela se ho uchlácholit.
„Povinnost je povinnost, to se nenechá nic dělat. A jedete tentokrát daleko?“
„Ne. Jedu do –“ na okamžik zaváhal – „do Cheltenhamu.“
Pronesl to jméno s tak nápadnou nerozhodností, že se na něho paní Marburyová překvapeně zahleděla.
„V Cheltenhamu je krásně,“ prohlásila nezávazně. „Jednou jsme tam jeli na výlet z Bristolu. Mají tam moc pěkné obchody.“
„Máte pravdu – ano.“
Paní Marburyová se škrobeně sehnula – neboť na to neměla právě nejvhodnější postavu – a zvedla se země zmuchlané noviny.
„Dneska v těch novinách taky nepíšou o ničem než o těch vraždách,“ prohodila, jak jí pohled padl na titulky, a položila noviny zase na stůl. „Naskakuje mi z toho husí kůže. Nemůžu to ani číst. Je to úplně jako Jack Rozparovač.“
Pan Cust pohnul rty, ale nevydal z nich ani hlásek. „Doncaster – tak tam se má stát příští vražda,“ řekla paní Marburyová. „A zítra! Jednomu z toho vstávají vlasy hrůzou na hlavě. Já být z Doncasteru a jmenovat se od D, tak sednu na první vlak a tradá! Nic bych neriskovala. Říkal jste něco, pane Custe?“
„Nic, paní Marburyová, nic.“
„To ty dostihy a tak. Jistě si myslí, že se mu tam naskytne příležitost. Prý tam stáhli stovky policistů a – Poslyšte, pane Custe, *na vás je ale opravdu vidět,* že vám není dobře. Nechtěl byste kapku něčeho na posilněnou? A opravdu byste neměl dneska nikam jezdit.“
Pan Cust se vzchopil.
„Je to nutné, paní Marburyová. Vždycky jsem své závazky přesně plnil. Jinak by k vám lidé ztratili důvěru. Když se zavážu něco udělat, tak to také splním. Jinak se člověk neuplatní – v obchodním světě.“
„Ale co když jste nemocen?“
„Nejsem nemocen, paní Marburyová. Jenom mi dělají starosti – nějaké osobní věci. Špatně jsem spal. Ale jinak je mi docela dobře.“

Řekl to s takovou rozhodností, že paní Marburyová sebrala snídani a váhavě opustila místnost.
Pan Cust vytáhl zpod postele kufr a počal balit. Pyžamo, pytlík s toaletními potřebami, rezervní límec, kožené slipy. Pak odemkl prádelník a přemístil přibližně tucet plochých kartónových krabic asi 25 cm na 18 cm z poličky do kufru.
Pohlédl ještě na jízdní řád, ležící na stole, a s kufříkem v ruce vykročil z pokoje. Dole v předsíni postavil kufřík na zem a bral si svrchník a klobouk. Přitom si hluboce povzdechl, tak hluboce, že dívka, která přišla z přilehlého pokoje, se na něho znepokojeně zahleděla.
„Je vám něco, pane Custe?“
„Nic, nic, slečno Lily.“
„Tak jste si vzdychl!“
Pan Cust řekl zničehonic:
„Věříte na předtuchy, slečno Lily? Na výstražná znamení?“
„Já vám ani nevím... Samosebou, některý den máte pocit, že je všechno jako zasmolené, a některý den zase máte pocit, že se vám všechno povede.“
„Zajisté,“ pravil pan Cust. Znovu si povzdechl.
„Tak sbohem, slečno Lily. Sbohem. A děkuji vám, že jste tu na mne byly vždycky tak hodné.“
„Tak se nelučte, jako byste odjížděl nadobro,“ smála se Lily.
„Ne, ne, ovšemže ne.“
„Na shledanou v pátek,“ smála se dívka. „Kampak vůbec jedete? Zase k moři?“
„Ne, ne – ehm – do Cheltenhamu.“
„No, tam je také hezky. Ale ne tak hezky jako v Torquay. Tam musí být nádherně. Chtěla bych tam jet příští rok na dovolenou. Mimochodem – tam někde docela blízko se stala ta vražda – třetí vražda podle abecedy. Došlo k tomu, zrovna jak jste tam byl, viďte?“
„Ano. Ale Curston je odtamtud asi šest mil.“
„Stejně to ale muselo být vzrušující! Vždyť jste mohl potkat vraha na ulici! Možná že jste ho měl vedle sebe!“
„Ano, to je ovšem možné,“ přitakal pan Cust s tak strašidelným pokřiveným úsměvem, že si toho Lily Marburyová všimla.
„Propána, vy *doopravdy* nevypadáte dobře, pane Custe.“
„To nic není, to nic není. Sbohem, slečno.“
Zatápal po klobouku, pozdravil, popadl kufřík a spěšně vyběhl ze dveří.
„Ten je k smíchu, chudák stará,“ říkala si Lily shovívavě. „Sám vypadá taky dost pošukaně.“
Inspektor Crome říkal svému podřízenému:
„Sežeňte mi seznam všech továren na punčochy a pošlete jim tenhle oběžník. Potřebuju seznam všech jejich agentů – víte, takových těch cesťáků, co sbírají objednávky a mají z toho procenta.“
„To je v rámci případu A B C?“
„Ano. Nový nápad pana Hercula Poirota.“ Inspektor to nepronesl právě uctivě. „Asi z toho nic nebude, ale nemůžeme si dovolit zanedbat stopu, ať je jakkoli chabá.“
„Máte pravdu, pane inspektore. Pan Poirot udělal svého času hezký kus práce, ale mám dojem, že už mu to teď tak nemyslí, pane inspektore.“
„Je to šarlatán,“ řekl inspektor Crome. „Pozér. Na některé lidi to dělá dojem. Na mne to ale neplatí. A teď pokud jde o akce v Doncasteru...“
Tom Hartigan řekl Lily Marburyové:
„Dneska ráno jsem potkal toho vašeho starého jezevce.“
„Koho? Pana Custa?“
„To víš, že Custa. Na Eustonském nádraží. Tvářil se jako vyplašená slepice, což mívá ve zvyku. Ten chlap dělá dojem, že nemá všech pět pohromadě. Potřeboval by, aby se o něho

někdo staral. Nejdřív mu upadly noviny a pak mu upadla jízdenka. Tu jsem mu sebral – neměl ani páru, že ji ztratil. Celý poplašený mi děkoval, ale nemyslím, že by mě byl poznal.“
„To se nediv,“ řekla Lily, „vždyť jste se jen párkrát potkali na chodbě.“
Obtančili kolem sálu.
„Tančíš nádherně,“ prohodil Tom.
„Nepovídej,“ řekla Lily a přitiskla se k němu. Znovu obtančili kolem dokola.
„Říkal jsi na Eustonském nádraží nebo na Paddingtonském?“ zeptala se náhle Lily. „Kde jsi jako potkal starého Custa?“
„Na Eustonském.“
„Víš to jistě?“
„Ovšemže to vím jistě. Co si myslíš?“
„To je divné. Já myslela, že se do Cheltenhamu jezdí z Paddingtonského.“
„Taky že se jezdí. Jenže Cust nejel do Cheltenhamu. Jel do Doncasteru.“
„Do Cheltenhamu.“
„Do Doncasteru. Vím to jistě, holčičko. Přece jsem mu podával jízdenku, ne?“
„Hm, ale mně řekl, že jede do Cheltenhamu. Vím to určitě.“
„Zřejmě sis to spletla. Jel na beton do Doncasteru. Máto tak někdo štěstí. Vsadil jsem si na Světlušku a k smrti rád bych viděl, jak to zaběhne.“
„Nepředpokládám, že pan Cust šel na dostihy, on na to nebude. Bože, Tome, jen aby ho tam nezavraždili. Vždyť příští vražda podle abecedy má být v Doncasteru.“
„Custovi se nemůže nic stát. Nejmenuje se od D.“
„Ale minule mohl být zavražděný. Byl právě v Torquay u Curstonu, když se stala poslední vražda.“
„Vážně? To je ale náhoda!“ Zasmál se.
„Ale nebyl předtím v Bexhillu, či byl?“ Lily svraštila čelo.
„Byl pryč... Ano, určitě byl pryč... protože si zapomněl plavky. Maminka mu je zašívala. A povídá: ‚Vida – pan Cust odjel a nakonec tu ty plavky zapomněl,’ a já povídám: ‚Copak plavky – ale stala se tam příšerná vražda,’ povídám, v Bexhillu našli uškrcené nějaké děvče.‘“
„No, jestli si chtěl vzít plavky, tak to asi jel k moři. Poslyš, Lily –“ a tvář se mu stáhla do škádlivého úsměvu. „Vsadím se s tebou o co chceš, že ten váš starý jezevec je nakonec ten vrah.“
„Ten by ani mouše neublížil, chudák stará,“ zasmála se Lily.
Tančili radostně dál – a nemysleli na nic než na to, jak je jim spolu dobře.
Ale v podvědomí jim cosi utkvělo.

23. KAPITOLA

Doncaster 11. září

Doncaster! Myslím, že na toho 11. září nezapomenu, co živ budu.
A kdykoli narazím na zmínku o saintlegerských dostizích, nevytanou mi v mysli koně na dostihové dráze, ale vražda.
Vzpomínám-li na své osobní dojmy, pak v popředí všeho vyvstává ochromující pocit nemohoucnosti. Byli jsme všichni pohotově – Poirot, Clarke, Fraser, Megan Barnardová, Thora Greyová i Mary Drowerová – *a co mohl koneckonců kdokoli z nás dokázat?*
Vycházeli jsme z beznadějného předpokladu – že by někdo v tisícihlavém davu náhodou poznal tvář nebo postavu, kterou snad běžně zahlédl před dvěma nebo třemi měsíci.
Ve skutečnosti se ani s tím nedalo počítat. Z nás všech jedině Thora Greyová měla jakous takous naději, že by ho mohla poznat.
Pod tíhou takové odpovědnosti začala ztrácet svůj obvyklý klid. Její vyrovnanost a energie zmizely. Svírala ruce a blízka pláči se dovolávala nesouvisle Poirota.
„Vždyť jsem se na něho ani pořádně nepodívala... Proč jen, proč? Já husa hloupá! Teď se na mne spoléháte, všichni se na mne spoléháte... a já vás zklamu. Protože i kdybych ho potkala, tak bych ho asi nepoznala. Mám na lidi špatnou paměť.“
A Poirot, přes všechno, co mi o ní říkal, a přesto, že zřejmě to děvče příkře odsuzoval, k ní teď byl velmi milý. Jednal s ní nesmírně ohleduplně. Napadlo mě, že Poirot nedokáže odolávat krásce v nesnázích o nic lépe než já. Pohladil ji konejšivě po rameni.
„Nu tak, *petite,* jen ne hysterii. To nemůžeme potřebovat. Kdybyste toho muže spatřila, poznala byste ho.“
„Jak to víte?“
„Ach, pro to jest velmi mnoho důvodů – za prvé, protože červená následuje černou.“
„Co tím chcete říct, Poirote?“ zvolal jsem.
„Mluvím řečí tabulí. Při ruletě, on může být dlouhý běh černé – *leč nakonec se musí ukázat červená.* Jest to matematický zákon pravděpodobnosti.“
„Chcete říct, že je štěstí vrtkavé?“
„Přesně tak, Hastingsi. A to je tam, kde hráč (a také vrah, který je ostatně jen vyšší druh hráče, neboť to, co on riskuje, nejsou jeho peníze, ale jeho život) začasté postrádá inteligentní kalkulaci. Protože *vyhrál,* on se domnívá, že bude *pokračovat* vyhrávat! On neopustí hernu v dobrém čase s plnými kapsami. Tak v zločinu vrah, který měl úspěch, si *nedovede představit možnost neúspěchu!* Vztahuje *k sobě* veškeren kredit za úspěšný výkon – ale já vám říkám, moji přátelé, jakkoli pečlivě plánuje, žádný vrah nemůže být úspěšný bez štěstí.“
„Není to trochu smělé tvrzení?“ odporoval Franklin Clarke.
Poirot vzrušeně zagestikuloval.
„Nikoli, nikoli! Šanci má, přejete-li si, leč váhy Osudu *musí* být jemu nakloněny. Uvažte! Mohlo se stát, že někdo vejde do obchodu paní Ascherové, právě když jej vrah opouští. Onoho člověka mohlo napadnout pohlédnout za pult, mohl si všimnout mrtvé ženy – a buď ihned dopadnout vraha, anebo by byl býval schopen dát tak přesný popis policii, že by byl býval neprodleně zatčen.“
„Ano, ovšem, to je možné,“ připustil Clarke. „Z toho tedy vyplývá, že vrah musí riskovat.“
„Přesně tak. Vrah je vždy hráč. A jako mnoho hráčů vrah často neví, kdy se zastavit. S každým jeho zločinem roste jeho důvěra ve vlastní schopnosti. Zamlží se jeho smysl pro proporce. Neříká: ‚Udělal jsem to chytře *a měl jsem štěstí!*‘ Nikoli, říká pouze: ‚Udělal jsem

to chytře!‘ A jeho mínění o jeho chytrosti stoupá a pak, *mes amis,* se kulička zatočí a běh jedné barvy skončí – spadne na nové číslo a croupier zvolá: Červená!“
„A vy si myslite, že k tomu dojde tentokrát?“ zeptala se Megan a svraštila obočí do vrásky.
„Ono k tomu *musí* dojít dříve nebo později! Zatím *štěstí favorizovalo zločince* – dříve nebo později se musí obrátit a favorizovat nás. Věřím, že už nás favorizuje! Stopa s punčochami, to jest začátek. Nyní místo aby mu šlo všechno *dobře,* všechno mu půjde *špatně.* A on též začne dělat chyby...“
„Vaše slova dávají člověku víru,“ pravil Franklin Clarke. „Všichni potřebujeme trochu povzbudit. Sotva jsem se ráno probudil, už se mě zmocnil ochromující pocit nemohoucnosti!“
„Mně se zdá velmi málo pravděpodobné, že bychom mohli dosíci čehokoli, co by mělo prakticky nějakou cenu,“ prohlásil Donald Fraser.
Megan se na něho utrhla: „Nezahazuj flintu do žita, Done!“
Mary Drowerová se trošku zapýřila a řekla:
„Já bych myslela, že člověk nikdy neví. Ten ohavný netvor je zde a my jsme zde také – a koneckonců se lidé někdy setkávají roztodivnými cestami.“
Já jsem se rozčiloval:
„Kdybychom aspoň mohli udělat něco konkrétního!“
„Vy musíte pamatovat, Hastingsi, že policie, ona dělá všechno, co je vůbec možno udělat. Byli vysláni zvláštní policisté. Dobrý inspektor Crome, on má snad iritující způsoby, leč on jest velmi schopný policejní úředník a policejní prezident plukovník Anderson, on jest mužem činu. Učinili všechna opatření, aby bylo město a dostihová dráha pod bdělým dohledem. Všude bude plno tajných. Pak je tu také ta kampaň v tisku. Veřejnost byla dokonale varována.“
Donald Fraser zavrtěl hlavou.
„Nic si nezačne, dejte na mne,“ prohlásil pln naděje. „Vždyť by ten chlap musel mít o kolečko víc!“ „Naneštěstí má o kolečko víc,“ prohodil Clarke suše.
„Co o tom soudíte, monsieur Poirote? Vzdá se svého záměru, anebo ho provede?“
„Dle mého mínění, jest síla jeho posedlosti taková, že se pokusí splnit svůj slib! Kdyby tak neučinil, musel by připustit prohru, a to mu jeho chorý egoismus nikdy nedovolí. Takové, mohu říci, jest rovněž mínění doktora Thompsona. Naší nadějí jest, že bude při tom pokusu dopaden.“
Donald opět zavrtěl hlavou. „Provede to jistě moc mazaně.“
Poirot pohlédl na hodinky. Pochopili jsme. Domluvili jsme se, že budeme v pohotovosti celý den, že dopoledne projdeme co největší počet ulic a později, odpoledne, že zaujmeme různá strategická stanoviště na dostihové dráze.
Říkám, na čem jsme se všichni dohodli. Ovšem pokud šlo o mne, nemělo velkou cenu, abych někde hlídkoval, protože nebylo vůbec pravděpodobné, že bych byl mohl A B C někdy spatřit. Jelikož však bylo účelem našeho plánu pročesat oblast co nejrozsáhlejší, a proto jsme se rozdělili, navrhl jsem, že bych doprovodil jednu z dam.
Poirot s tím souhlasil – ale přitom se mu, nutno podotknout, šibalsky zajiskřilo v očích.
Děvčata se odešla ustrojit. Donald Fraser stál u okna a nepřítomně zíral ven.
Franklin Clarke si ho změřil a zřejmě usoudil, že Donald je příliš pohroužen do sebe, aby naslouchal, ztišil tedy trochu hlas a oslovil Poirota:
„Podívejte se, monsieur Poirote. Vím, že jste byl v Curstonu za švagrovou. Řekla vám – nebo naznačila dala vám snad najevo –“
Rozpačitě se odmlčel.
Poirot mu odpověděl tak nevinným pohledem, že to ve mně vzbudilo veliké podezření.
„*Comment?* Zda vaše švagrová řekla nebo naznačila nebo dala najevo – co?“
Franklin Clarke dosti zrudl. „Snad si myslíte, že teď právě není vhodná chvíle k probírání osobních záležitostí –“

„*Du tout! “*
„Ale já mám rád čistý stůl.“
„Obdivuhodná zásada.“
V této chvíli, jak se domnívám, začal Clarke tušit, že se navenek zdvořile naslouchající Poirot v duchu výborně baví. Soukal ze sebe se značnou námahou:
„Švagrová je ohromná ženská – odjakživa jsem na ni držel – samosebou, je už delší dobu nemocná – a při téhle nemoci – kdy dostává pořád ta narkotika – je to docela pochopitelné, že si člověk začne – no, že si začne představovat *různé věci!“*
„Tak?“ Záblesk v Poirotových očích teď už těžko mohl někomu ujít.
Ale Franklin Clarke byl tak zaujat diplomatickým úkolem, jehož se podjal, že nic nezpozoroval.
„Týká se to Thory – slečny Greyové.“
„Oh, tedy jest to slečna Greyová, o níž mluvíte?“ Z Poirotova hlasu zaznívalo nevinné překvapení.
„Ano. Lady Clarková má takového brouka v hlavě. Rozumíte – Thora – slečna Greyová – je, ehm, velmi krásná –“
„To je možné – ano,“ připustil Poirot.
„A žena – i ta nejlepší – je někdy na druhou ženu jako saň. Thora byla samosebou pro bratra nepostradatelná, říkával, že je to nejlepší sekretářka, jakou kdy měl, a pochopitelně si ji velmi oblíbil. Ale byl to vztah naprosto korektní a bez postranních úmyslů. Thora sama přece vůbec není ten typ –“
„Ne?“ povzbudil ho Poirot.
„Ale švagrová si vzala do hlavy, že – hm – že bude žárlit, aby se tak řeklo. Ne že by byla někdy dala něco najevo. Ale když šlo o to, má-li slečna Greyová po Carově smrti u nás zůstat, začala Charlotta vyvádět jako divá. Je to samozřejmě částečně zaviněno její nemocí a morfiem a tak ošetřovatelka Capstiková to taky říká – říká, že nesmíme mít Charlottě ty její nápady za zlé –“
Odmlčel se.
„Ano?“
„Chtěl jsem vám jen vysvětlit, monsieur Poirote, že na tom není ani špetka pravdy. Prostě si to nemocná vyfantazírovala. Podívejte se –“ zašmátral v kapse – „tady je dopis, který mi psal bratr do Malajska. Přečtěte si ho, prosím vás, protože z něho je jasně vidět, jaký vztah mezi nimi vládl.“
Poirot si ho vzal. Franklin se postavil vedle něho a s napřaženým ukazováčkem mu přečetl některé pasáže nahlas.
…a život tu plyne jako obyčejně. Charlotta má bolesti trochu snesitelnější. Kéž by bylo možno říci něco podstatnějšího! Možná že se ještě pamatuješ na Thoru Greyovou. Je to skvělé děvče a znamená pro mne víc, než Ti mohu napsat. Nebýt jí, nevím, jak bych tohle trápení překonával. Je vždy plna zájmu a pochopení. Má vytříbený vkus a smysl pro krásné věci a plane pro čínské umění právě tak jako já. Měl jsem opravdu štěstí, že jsem ji objevil. Ani dcera by mi nemohla tak oddaně a obětavě pomáhat. Zažila dosud jen samé soužení a radostí poskrovnu, ale těší mě vědomí, že u nás našla domov a pravé přátele.
„Tak vidíte,“ řekl Franklin. „*Takhle* se na ni bratr díval. Jako na dceru. Mě jen pobuřuje, jaká je to nespravedlnost: jen bratr umře, už ji jeho žena prakticky vyžene ze stavení. Ženské jsou strašné potvory, monsieur Poirote.“
„Vaše švagrová je chorá a má bolesti, nezapomínejte.“
„Já vím. Taky si to říkám. Člověk ji nesmí odsuzovat. Ale stejně jsem si umínil, že vám tohle ukážu, abyste si z toho, co vám snad lady Clarková řekla, nevytvořil falešnou představu o Thoře.“
Poirot mu vrátil psaní.

„Já vás mohu ujistit,“ pravil s úsměvem, „že nikdy nedovolím tvoření falešných představ podle toho, co mi kdo řekne. Tvořím si své úsudky sám.“
„I tak,“ řekl Clarke a schoval dopis. „Jsem rád, že jsem vám to ukázal. Dámy už jsou tady. Abychom tedy radši šli.“
Když jsme odcházeli, Poirot mě ještě chvilku zdržel. „Vy jste tedy rozhodnut doprovázet expedici, Hastingsi?“
„Rozhodně. Necítil bych se dobře, kdybych tu nečinně trčel.“
„Jest činnost intelektu právě tak jako činnost těla.“
„No, na to jste vy lepší než já,“ pravil jsem.
„Máte zcela nepochybně pravdu, Hastingsi. Rozuměl jsem vám korektně, že chcete dělat kavalíra jedné z dam?“
„Ano, to mám v úmyslu.“
„A kterou dámu jste hodlal poctít svou společností?“
„Ehm – to – o tom jsem ještě neuvažoval.“
„A co slečna Barnardová?“
„To je typ soběstačného děvčete,“ namítl jsem.
„Slečna Greyová?“
„Ano, ta by spíš přicházela v úvahu.“
„Já vás nalézám, Hastingsi, výjimečně, ač průzračně nepoctivým! Už od samého počátku jste rozhodnut strávit den s vaším blond andělem!“
„Ale, Poirote!“
„Jest mi líto zkřížit vaše plány, leč musím vás požádat, abyste svůj doprovod přesunul jinam.“
„No tak dobrá. Vy ale zase máte velkou slabost pro tu černovlasou panenku.“
„Osoba, kterou jest vám doprovázet, jest Mary Drowerová – a musím vás požádat, abyste se od ní ani na okamžik nevzdálil.“
„Ale proč, Poirote, proč?“
„Protože, můj drahý příteli, její jméno začíná na D. Nesmíte dopustit žádného rizika.“
Uznal jsem naprostou oprávněnost jeho požadavku. Zprvu mi to sice připadalo za vlasy přitažené, ale pak jsem si uvědomil, že nenávidí-li A B C fanaticky Poirota, může si opatřit údaje o jeho činnosti. A v tom případě ho mohlo napadnout, že odstranění Mary Drowerové by bylo velmi efektní čtvrtou akcí.
Slíbil jsem, že svůj úkol pečlivě splním.
Odešel jsem a zanechal jsem Poirota v křesle u okna. Měl před sebou kapesní ruletu. Roztočil ji, když jsem odcházel, a ještě za mnou zavolal:
„Červená – to jest dobré znamení, Hastingsi. Štěstí se obrací!“

24. KAPITOLA

(Nikoli z osobních vzpomínek kapitána Hastingse)

Pan Leadbetter tiše zaúpěl, neboť ho rozčililo, že jeho soused vstal, klopýtl o něho, nemotora jeden, přičemž mu klobouk spadl do přední řady, takže se pro něj musel naklonit.
A to vše při vrcholné scéně úchvatného velkofilmu *Ani vlásek,* onoho vzrušujícího dramatu jímavé krásy, na který se pan Leadbetter těšil celý týden.
Zlatovlasé hrdince, představované Katherinou Royalovou (podle mínění pana Leadbettera nejzářivější hvězdou na světovém filmovém nebi), právě splývaly se rtů výkřiky pregnantní opovržením:
„Nikdy! Raději zemru hlady. Leč toho bohdá nebude! Jen si vzpomeňte, co stojí psáno: *Ani vlásek z hlavy –“*
Pan Leadbetter podrážděně potřásl hlavou. To jsou lidi! Copak nemůžou proboha počkat *do konce* filmu?... Odcházet v tak tklivý okamžik!
Aha, už je to lepší. Ten nevychovaný pán ho minul a odešel. Pan Leadbetter teď krásně vidí na celé plátno a na Katherinu Royalovou, stojící u okna v newyorské rezidenci pana Van Schreinera.
A nyní nastupuje do vlaku – s dítětem v náručí... Jaké to měli tenkrát v Americe legrační vlaky – docela jiné než anglické.
Aha a tady máme zase Steva v horské chýši...
Film spěl k svému sentimentálnímu polomystickému konci. Když se rozsvítilo, pan Leadbetter si spokojeně oddechl.
Mžoural trošku a pomalu se zvedal.
Nikdy nebyl venku z biografu mezi prvními. Vždycky mu to chvíli trvalo, než se zase vpravil do prozaické reality každodenního života.
Rozhlédl se. Odpolední představení nebylo příliš navštíveno – pochopitelně. Kdekdo je na dostizích. Pan Leadbetter je proti dostihům, proti karbanu, proti pití i proti kouření. S tím větší energií se může věnovat návštěvám filmových představení.
Všichni se hrnuli k východu. Pan Leadbetter se chystal učinil totéž. Chlapík na sedadle před ním spal – sesul se v křesle. Pana Leadbettera rozhořčovalo pomyšlení, že někdo může usnout, když se promítá takové drama jako *Ani vlásek.*
Chlapík spal s nohama nataženýma, takže se nedalo projít, a nějaký pán mu popuzeně říkal: *„Dovolte, pane!“*
Pan Leadbetter došel k východu. Ohlédl se.
Něco se tam děje... Uvaděč... Hlouček čumilů... Možná že ten chlapík před ním neusnul, ale je zpitý do němoty...
Zaváhal, než vyšel ven – a tím zmeškal senzaci dne dokonce ještě větší senzaci než to, že saintlegerské dostihy vyhrála Menšina s kursem 85:1.
Uvaděč právě říkal:
„Budete mít pravdu, pane... Udělalo se mu špatně... Co je – co se stalo, pane?“
Druhý člověk s výkřikem odtáhl ruku a prohlížel si lepkavou rudou šmouhu.
„Krev...“
Uvaděč přidušeně vykřikl.
Povšiml si, že pod sedadlem vyčuhuje růžek něčeho žlutého.
„Šmarjá!“ zvolal. „Šmarjájózef! *Dyť je to A B C!“*

25. KAPITOLA

(Nikoli z osobních vzpomínek kapitána Hastingse)

Pan Cust vyšel z kina Regal a zahleděl se k nebi. Nádherný večer... Vskutku nádherný večer... Napadl ho citát z Browninga:
‚Bůh na nebesích dlí a svět je blažený.' Tento citát se mu odjakživa líbil.
Až na to, že – někdy – a to i dost často – svět dělá dojem, že tak docela blažený není...
S úsměvem kráčel ulicí, až přišel k Černé labuti, kde se ubytoval. Vystoupil po schodech do svého pokojíku v prvním patře, byla to nevětraná místnůstka s oknem do dlážděného dvora s garážemi.
Jakmile vstoupil do pokoje, odumřel mu náhle úsměv na rtech.
Dole na rukávě měl skvrnu. Zkusil se jí dotknout – byla mokrá a rudá – krev...
Vjel rukou do kapsy a něco vytáhl – nůž s dlouhou, tenkou čepelí. A ta čepel byla také lepkavá a rudá...
Pan Cust seděl bez hnutí dlouhou dobu.
Jen jednou se rozhlédl po místnosti jako štvané zvíře. Horečnatě si olízl rty...
„Já přece za to nemůžu," zašeptal pan Cust.
Říkal to, jako by se před někým hájil – jako když se školák omlouvá učiteli.
Znovu si olízl rty...
Znovu to zkusil a dotkl se rukávu.
Přejel očima po místnosti až k umyvadlu.
V minutce byl u umyvadla a lil vodu ze starodávného džbánu. Svlékl si kabát, vymáchal rukáv a pečlivě jej vyždímal...
Ach! voda zčervenala... Zaklepání na dveře.
Znehybněl hrůzou a jen zíral před sebe.
Dveře se otevřely. Baculaté děvče se džbánem v ruce. „Pardon. Nesu vám horkou vodu, pane."
Podařilo se mu ze sebe vypravit:
„Děkuji vám... Už jsem se umyl ve studené..." Proč jen to říkal? Okamžitě se koukla do umyvadla. Dodal překotně: „Já jsem si – řízl jsem se do prstu..." Bylo ticho – ano, určitě bylo hezkou chvíli ticho, než řekla: „Ano, pane."
Vyšla a zavřela za sebou dveře.
Pan Cust tam stál, jako by se proměnil v solný sloup. Stalo se – přece jen se to stalo.
Naslouchal. Neuslyší hlasy – výkřiky – dupání po schodech nahoru? Neslyšel nic než tlukot vlastního srdce.
A pak se náhle z ochromené nehybnosti probudil k činu.
Vletěl do kabátu, došel po špičkách ke dveřím a otevřel je.
Nebylo slyšet nic než známé zvuky z výčepu. Plížil se po schodech dolů...
Nikoho nepotkal. Má štěstí. Pod schody se zastavil. Kudy? Rozhodl se, proběhl rychle chodbou a dostal se zadními dveřmi na dvůr. Pár šoférů se tam točilo kolem aut a diskutovali o vítězích a poražených z dostihů.
Pan Cust pospíchal ze dvora na ulici.
Za prvním rohem vpravo – pak vlevo a zase vpravo... Odváží se na nádraží?
Ale ano – vždyť tam bude spousta lidí – zvláštní vlaky a bude-li mít štěstí, dokáže to.
Jen aby měl štěstí...

26. KAPITOLA

(Nikoli z osobních vzpomínek kapitána Hastingse)

Inspektor Crome naslouchal vzrušenému líčení pana Leadbettera.
„Ujišťuji vás, pane inspektore, že je mi mdlo, když si to představím: ten chlap vlastně musel sedět celé představení vedle mne!“
Inspektor Crome, jemuž byly pocity pana Leadbettera zcela lhostejné, pravil:
„Abychom o tom tedy měli jasnou představu. Ten muž se zvedl ke konci hlavního filmu –“
„*Ani vlásek* – s Katherinou Royalovou,“ zamumlal pan Leadbetter automaticky.
„V okamžiku, kdy vás míjel, klopýtl –“
„*Předstíral*, že klopýtl, to je mi teď jasné. Pak se naklonil do přední řady, protože mu tam spadl klobouk. A to musel toho chudáka probodnout.“
„Nic jste nezaslechl? Výkřik nebo zaúpění?“
Pan Leadbetter neslyšel nic než hlasité, chraptivé deklamování Katheriny Royalové, ale živá fantazie mu vyvolala v paměti zaúpění.
Inspektor Crome přijal zaúpění s rezervou a vybídl ho, aby pokračoval.
„A pak odešel –“
„Můžete ho popsat?“
„Nápadně velký. Aspoň šest stop. Obr.“
„Blond nebo brunet?“
„No – to přesně nevím. Mám dojem, že měl pleš. Vypadal strašně podezřele.“
„Nekulhal náhodou?“ zeptal se inspektor Crome.
„Ano – teď, jak to říkáte, mám dojem, že kulhal. Černý jako Cikán – asi to byl nějaký míšenec.“
„Seděl vedle vás už o přestávce?“
„Ne, přišel až po začátku hlavního filmu.“
Inspektor Crome přikývl, podal panu Leadbetterovi svědeckou výpověď k podpisu a pak se ho koukal zbavit. „Tohleto bývají nejhorší svědci,“ poznamenal pesimisticky. „Stačí mu trochu něco napovědět a řekne cokoli. Je jasné, že nemá nejmenší představu, jak náš člověk vypadá. Předveďte ještě uvaděče.“
Uvaděč vešel po vojensku rázně a škrobeně a s očima upřenýma na plukovníka Andersona se postavil do pozoru. „No tak, Jamesone, povězte nám, jak to bylo.“
Jameson zasalutoval.
„Rozkaz. Hned jak představení skončilo, pánové, bylo mi řečeno, že se nějakému pánovi udělalo nevolno. Pán byl na prvních křeslech a jako se trochu svezl ze sedadla. Jiní pánové stáli kolem něho. Pán na mě dělal divný dojem, pánové. Jeden z kolemstojících pánů se dotkl nemocného pána a tím jsem si toho všiml. Krev, pánové. Bylo jasné, že pán je mrtvý – probodený, pánové. Nyní jsem zpozoroval pod sedadlem Abecední jízdní řád, pánové. V rámci zachování správného postupu jsem se onoho nedotkl, nýbrž okamžitě zpravil policii, že došlo k tragédii.“
„Výborně, Jamesone, zachoval jste se, jak náleží.“
„Děkuji vám, pánové.“
„Nevšiml jste si, jestli někdo odcházel z prvních křesel asi pět minut před koncem?“
„Odcházelo víc lidí, pánové.“
„Můžete je popsat?“
„Bohužel ne. Jedním z nich byl pan Geoffrey Parnell. A pak jeden mládenec, Sam Baker, se svým děvčetem. Jinak jsem si nikoho zvlášť nepovšiml.“

„Škoda. Můžete jít, Jamesone.“
„Prosím, pánové.“
Uvaděč zasalutoval a odešel.
„Lékařskou zprávu máme,“ řekl plukovník Anderson. „Teď bychom si mohli zavolat toho chlapíka, co ho našel.“
Vešel strážník a zasalutoval. „Přišel pan Hercule Poirot a ještě jeden pán, pane plukovníku.“
Inspektor Crome se zamračil.
„Co se dá dělat,“ řekl, „musíme je přizvat.“

27. KAPITOLA

Vražda v Doncasteru

Vešel jsem v patách za Poirotem, takže jsem ještě zaslechl poslední Cromova slova.
Oba s policejním prezidentem vypadali ustaraně a nevesele.
Plukovník Anderson nám pokynul na pozdrav.
„Těší mne, že přicházíte, monsieur Poirote," řekl zdvořile. Asi si domyslel, že jsme zaslechli Cromova slova. „Tak vidíte, už jsme v tom zase až po krk."
„Nová vražda A B C?"
„Ano. Ten chlap má šílenou odvahu. Naklonil se kupředu a bodl toho člověka do zad."
„Tentokrát tedy bodl?"
„Ano, mění metody, co? Rána do hlavy, pásek, nůž. Široký rejstřík má ten ďábel. Tady jsou lékařské detaily, jestli vás to zajímá."
Přistrčil Poirotovi nějaké lejstro.
„Jízdní řád měl mrtvý mezi nohama," dodal.
„Byl mrtvý už identifikován?" zeptal se Poirot.
„Ano. A B C se tentokrát zmýlil – nevím, jestli z toho máme mít radost. Zesnulý se jmenoval Earlsfield – George Earlsfield. Povoláním holič."
„Zvláštní," poznamenal Poirot.
„Možná že přeskočil písmeno," soudil plukovník. Přítel zavrtěl pochybovačně hlavou.
„Zavoláme si dalšího svědka?" zeptal se Crome. „Pospíchá domů."
„Ano, ano – jedem dál."
Byl předveden pán ve středních letech, který se nápadně podobal žabáku lokajovi z *Alenky v kraji divů a za zrcadlem.* Byl velmi rozčilen a vzrušením mu až přeskakoval hlas.
„To byl nejotřesnější zážitek, jakému jsem kdy byl vystaven," kvičel. „Mám srdeční vadu, pánové – mám těžkou srdeční vadu, mohlo mě to stát život."
„Vaše jméno, prosím," řekl inspektor.
„Downes. Roger Emmanuel Downes."
„Povolání?"
„Učím na chlapecké škole v Highfieldu."
„Buďte tedy tak laskav, pane Downesi, a povězte nám vlastními slovy, jak to bylo."
„Budu stručný, pánové. Po představení jsem vstal ze sedadla. Sedadlo po mé levici bylo prázdné, ale přes jedno sedadlo seděl nějaký pán a zřejmě spal. Nemohl jsem projít, protože měl nohy natažené před sebe. Řekl jsem: ‚Dovolte, prosím.' Jelikož se nehýbal, opakoval jsem to ehm – poněkud hlasitěji. Ani pak na to nereagoval. Vzal jsem ho za rameno a chtěl jsem ho probudit. Sklouzl celý ještě níž, a tím jsem si uvědomil, že buď omdlel nebo vážně ochuravěl. Zavolal jsem: ‚Tomuhle pánovi je nevolno. Sežeňte uvaděče.' Uvaděč přišel. Když jsem ho pustil, zjistil jsem, že mám ruku mokrou a červenou. Viděl jsem, že ten člověk je probodnutý. V témž okamžiku si také uvaděč všiml Abecedního jízdního řádu. Ujišťuji vás, pánové, že to byl pro mne strašný šok! Mohlo to mít nedozírné následky. Řadu let mám srdeční potíže –"
Plukovník Anderson hleděl zvláštním způsobem na pana Downese.
„Můžete mluvit o štěstí, pane Downesi."
„To je pravda, pane plukovníku. Srdce se mi ani nerozbušilo!"
„Vy mi dobře nerozumíte, pane Downesi. Říkal jste, že jste seděl ob jedno sedadlo, ne?"
„Vlastně jsem nejdřív seděl přímo vedle zavražděného, ale pak jsem si odsedl, abych měl před sebou prázdné sedadlo."

„Budete asi stejně vysoký a máte podobnou postavu jako nebožtík, viďte, a měl jste na krku vlněnou šálu jako on, ne?“
„Není mi jasno –“ začal pan Downes škrobeně.
„Vždyť vám povídám, člověče,“ zvolal plukovník Anderson, „že jste měl ohromné štěstí! Vraha muselo něco splést, jak vás sledoval. *Vybral si nepravá záda.* Vsadím se s vámi, oč chcete, pane Downesi, že ten nůž byl určen vlastně vám!“
Srdce páně Downesovo sice obstálo v předchozích zkouškách, v této však nikoli. Sklesl na židli, zalapal po dechu a zfialověl v obličeji.
„Vodu,“ zasípal, „vodu...“
Přinesli mu sklenku. Upíjel a pomalu se mu vracela normální barva.
„Mně?“ zeptal se. „Proč právě mně?“
„Všecko tomu nasvědčuje,“ pravil Crome. „Je to vlastně jediné možné vysvětlení.“
„Chcete říct, že ten člověk – ten – ten ztělesněný ďábel ten krvelačný šílenec chodil *za mnou* a hledal příležitost?“
„Tak nějak to asi bylo.“
„Ale božínku na nebesích, proč si vybral právě *mne?“* dotazoval se pobouřeně učitel.
Inspektor Crome zápasil s pokušením odpovědět:
„Co by ne?“, ale řekl místo toho: „Obávám se, že nemůžeme chtít po šílenci, aby měl pro své konání logické důvody.“
„Můj ty bože nebeský,“ pronesl pan Downes. Byl tak zničený, že sotva šeptal.
Vstal. Po velkém otřesu vypadal náhle jak stařec.
„Jestli mě už nepotřebujete, pánové, tak bych rád šel domů. Není mi – není mi docela dobře.“
„Samozřejmě, pane Downesi. Pošlu s vámi strážníka abyste se dostal v pořádku domů.“
„Ne, ne – děkuji vám. To nebude potřeba.“
„Jen ať jde,“ rozhodl plukovník Anderson rázně. Podíval se s němou otázkou poočku na inspektora. Inspektor stejně nenápadně přikývl.
Pan Downes odešel nejistými kroky.
„Ještě že se nám tu nepoložil,“ řekl plukovník Anderson. „Půjde jich víc, co?“
„Ano, pane plukovníku. Váš inspektor Rice to už zařídil. Dům bude pod dohledem.“
„Vy se domníváte,“ zeptal se Poirot, „že když A B C sezná svůj omyl, pokusí se ho napravit?“
Anderson přikývl.
„Možné by to bylo,“ řekl. „A B C je zřejmě pořádkumilovný. Mohlo by ho rozčilit, že se věci nevyvinuly podle programu.“
Poirot zadumaně přitakal.
„Přál bych si, abychom měli popis toho chlapa,“ čertil se plukovník Anderson. „Takhle nevíme pořád nic.“
„On může ještě se nám dostat,“ usoudil Poirot. „Myslíte? No, vyloučené to není. Krucinál, to nemá nikdo oči nebo co?“
„Mějte strpení,“ řekl Poirot.
„Z vás vyzařuje sebedůvěra, monsieur Poirote. Je ten váš optimismus něčím podložený?“
„Ano, plukovníku. Dosud vrah neudělal chybu. Musí už jednu brzy udělat.“
„Jestli vycházíte jenom z toho,“ odfrkl posměšně policejní prezident, ale byl přerušen.
„Přišel pan Ball od Černé labutě s nějakým děvčetem, pane plukovníku. Myslí, že by vám mohl říct něco, co by vám snad pomohlo.“
„Sem s nimi! Sem s nimi! Pomoc bychom potřebovali.“ Pan Ball od Černé labutě byl nemotorný hromotluk. Myslelo mu to pomalu a linul se z něho silný pach piva. Měl s sebou baculaté děvče, které bylo zřejmě vzrušením celé bez sebe.

„Doufám, že vás nevyrušuju a že vás zbůhdarma nepřipravím o drahocenný čas," protahoval pan Ball pomalu a líně, „Ale tohleto děvče, naše Mary, si myslí, že by vám měla říct něco, co byste měli vědět."
Mary se ze zvyku musela zahihňat.
„Tak oč jde, slečinko?" zeptal se Anderson. „Jakpak se jmenujete?"
„Mary, prosím, Mary Stroudová."
„Tak, Mary, ven s tím!"
Mary upřela kulaté oči na svého pána.
„Mary má za úkol roznášet horkou vodu pánům na pokoje," přispěchal jí na pomoc pan Ball. „Máme u nás teď asi půl tuctu pánů. Některý přijel na dostihy a některý z obchodních důvodů."
„Ano, ano," řekl Anderson netrpělivě.
„Tak spusť, holka," vybídl ji pan Ball. „Pověz, co víš. Nemáš se čeho bát."
Mary zalapala po vzduchu, kníkla a bez dechu ze sebe vychrlila: „Zaklepala jsem a nikdo neodpověděl, jinak bych tam nebyla vešla, ledaže pán řekne: ‚Dále,' ale on nic neřekl, tak jsem tam vešla a on tam stál a myl si ruce."
Odmlčela se a zhluboka se nadýchla. „Jen pokračujte, slečno," řekl Anderson.
Mary koukla po svém pánovi, a jako by načerpala povzbuzení z jeho pomalého přikývnutí, rozjela se znovu: „‚Nesu vám teplou vodu, pane,' povídám " a klepala jsem,' ale on jenom: ‚Jak? Už jsem se umyl ve studené,' povídá, a tak se samosebou kouknu do lavóru a pámbů s náma, ona byla ta voda *celá červená!*"
„Červená?" zeptal se Anderson ostře. Vložil se do toho Ball.
„Holka povídala, že měl sundaný kabát a že držel ve vodě rukáv a ten rukáv že byl celý mokrý – bylo to tak, viď?"
„Ano, prosím, tak to bylo, prosím." Jela dál:
„A koukal se tak divně, strašně divně se koukal. Mohla jsem z toho mít smrt."
„Kdy se to stalo?" zeptal se Anderson ostře. „Řek bych, že asi ve čtvrt na šest."
„Před třemi hodinami," vyjel na ně Anderson. „Proč jste sem nepřišli okamžitě?"
„Já o tom nevěděl," řekl Ball. „Až když se rozkřiklo, že se stala zase vražda. Holka začne ječet, že to v tom lavóru mohla být krev, já se jí ptám, o čem to mluví, a ona mi to povídá. Mně se to nějak nezdá, tak jdu nahoru sám. V pokoji nikdo. Tak se poptávám a jeden z mládenců na dvoře mi povídá, že viděl, jak tamtudy zmizel nějaký chlápek a podle popisu je to on. Tak povídám ženě, že by tuhle Mary měla jít na policii. Jí se to moc nezamlouvá, Mary se to nezamlouvá, tak povídám, že půjdu s ní."
Inspektor Crome mu přistrčil arch papíru.
„Popište toho člověka," řekl. „Rychle, rychle! Nesmíme ztrácet ani minutku."
„Byl prostředně veliký," řekla Mary. „A ohnutý a měl brýle."
„Co měl na sobě?"
„Tmavý oblek a měkký klobouk. Vypadal dost ošuntěle."
Tento popis nemohla ničím podstatným rozšířit. Inspektor Crome ji tedy nechal. Brzy se rozezvučely telefonní dráty, ale ani inspektor, ani policejní prezident neviděli důvody k přehnanému optimismu.
Crome ještě zjistil, že si ten člověk nevzal ani vak, ani kufr, když zmizel přes dvůr.
„V tom bychom mohli něco najít," řekl. Poslal dva lidi k Černé labuti.
Byli provázeni panem Ballem, jenž se nadýmal pýchou a důležitostí, a Mary, která z toho poplakávala.
Seržant se vrátil asi za deset minut.
„Přinesl jsem hotelovou knihu, pane inspektor," hlásil. „Tady je jeho podpis."
Shlukli jsme se kolem. Nahuštěná malá písmenka těžko se dala přečíst.
„A. B. Case – nebo Cash?" řekl policejní prezident. „A. B. C.," zdůraznil Crome.

„A co zavazadla?“ zeptal se Anderson.
„Jeden větší kufr, pane prezidente, a v něm plno malých kartónových krabiček.“
„Tak? Krabiček? A co v nich?“
„Punčochy, pane prezidente. Hedvábné punčochy.“
Crome se obrátil k Poirotovi.
„Gratuluji,“ řekl. „Vaše tušení vás nezklamalo.“

28. KAPITOLA

(Nikoli z osobních vzpomínek kapitána Hastingse)

Inspektor Crome seděl ve své kanceláři ve Scotland Yardu.
Telefon na jeho psacím stole diskrétně zabzučel a inspektor zvedl sluchátko.
„Tady Jacobs, pane inspektore. Mám tu jednoho mládence. Přišel s nějakými informacemi, které by vás snad mohly zajímat."
Inspektor Crome si povzdechl. Denně přicházelo průměrně dvacet lidí s takzvanými důležitými informacemi, týkajícími se případu A B C. Zčásti to byli neškodní blázni, zčásti horlivci, kteří se upřímně domnívali, že přinášejí cenné zvěsti. A tak připadl seržantu Jacobsovi úkol jakéhosi třídiče: největší nesmysly zadržel a zbytek předával šéfovi.
„No dobrá, Jacobsi," řekl Crome. „Ať jde dál."
Za chviličku se ozvalo zaklepání a ve dveřích inspektorovy kanceláře se objevil vysoký, docela příjemný mladík v doprovodu seržanta Jacobse.
„Tohle je pan Tom Hartigan, pane inspektore. Přišel nám povědět něco, co by snad mohlo souviset s případem A B C."
Inspektor přívětivě povstal a potřásl návštěvníkovi pravicí.
„Dobrý den, pane Hartigane. Posaďte se, prosím. Kouříte? Mohu vám nabídnout cigaretu?"
Tom Hartigan se posadil a pohlédl s úctou až zbožnou na muže, kterého v duchu řadil k „velikánům naší doby". Svým zjevem ho inspektor trochu zklamal. Vypadal docela obyčejně!
„Nuže," pravil Crome, „přišel jste nám povědět něco, co by podle vašeho názoru mohlo nějak souviset s případem abecedních vražd. Spusťte!"
Tom začal nervózně:
„Je ovšem docela dobře možné, že na tom nic není. Jen mě to tak napadlo. Možná že vás zbytečně zdržuji." Inspektor Crome si znovu nenápadně povzdechl. Co se vždycky nazdržoval, než tohle lidem vymluvil!
„To posoudíme nejlépe sami. Jen spusťte, pane Hartigane!"
„Tak leda – jde o tohle, pane inspektore. Já mám děvče, víte, a její maminka pronajímá pokoje. Je to směrem na Camden Town. V zadním pokoji v prvním patře bydlí už přes rok jeden podnájemník jménem Cust."
„Cust říkáte?"
„Ano, pane inspektore. Je to už starší chlapík, takový jako matný, měkký člověk – a moc daleko to taky ve světě nedotáh, aby se tak řeklo. Takový ten typ, co by ani mouše neublížil, aby se tak řeklo – a ani ve snu by mě nenapadlo, abych ho nějak podezíral, kdyby se nestala taková divná věc."
Poněkud zmateně a s neojedinělými repeticemi vylíčil Tom, jak potkal pana Custa na Eustonském nádraží a jak mu podal ztracenou jízdenku.
„Víte, pane inspektore, ať se na to díváte, jak chcete, je to divné. Lily – to je to moje děvče, pane inspektore – si byla jista, že říkal Cheltenham, a její matka to tvrdí také prý má v jasné paměti, jak jí to ráno před svým odjezdem řekl. Tenkrát jsem tomu ovšem nevěnoval pozornost. Lily – to moje děvče – povídá, že má starost, aby se mu něco nestalo, protože ten A B C bude taky v Doncasteru – a pak povídá, že je to opravdu náhoda, protože byl taky někde u Curstonu, když byl spáchán poslední zločin. Já se jí jako z legrace ptal, jestli nebyl předtím v Bexhillu, a ona povídá, že neví přesně, kde byl, ale určitě to prý bylo někde u moře. A já jí povídal: ‚To by tak bylo, aby pan Cust byl sám A B C,' a ona povídala, že by, chudák stará, ani mouše neublížil. A víc jsme o tom tenkrát už nemluvili. Pustili jsme to z hlavy. Ale já asi docela ne. Bezděčně jsem o tom člověku začal uvažovat a zmocnil se mě

pocit, že sice dělá docela neškodný dojem, ale taky to nemusí mít všechno v hlavě v pořádku.“
Tom se nadýchl a pokračoval. Inspektor Crome teď napjatě poslouchal.
„A po té vraždě v Doncasteru stálo ve všech novinách, kdo by věděl něco o místě pobytu jistého A. B. Case nebo Cashe, a ten popis se na něho dobře hodil. První večer, jak jsem měl čas, jsem zašel k Lily a zeptal se jí, jak se pan Cust jmenuje křestním jménem. Ona si nejdříve nemohla vzpomenout, ale její maminka si vzpomněla. Povídá: ‚Na mou pravdu, Alexander Bonaparte.‘ Tak jsme si sedli a snažili jsme si uvědomit, jestli byl Cust pryč, když se stala ta první vražda v Andoveru. Víte sám, pane inspektore, že to není snadné, vzpomenout si, co se dělo před třemi měsíci. Dalo nám to velkou práci, ale nakonec jsme to přece jen mohli určit, protože paní Marburyové přijel 21. června na návštěvu bratr z Kanady. Přijel nečekaně a ona chtěla, aby u nich spal, a Lily navrhla, když pan Cust není doma, že by mohli dát Bertha Smithe k němu do pokoje. Ale paní Marburyová to nedovolila a řekla, že by to nebylo vůči podnájemníkovi hezké a ona že se ještě vždycky zachovala poctivě a správně. Ale víme to datum jistě, protože ten den zakotvil v Southamptonu parník, kterým Bert Smith přijel.“
Inspektor Crome naslouchal s velikým zájmem a sem tam si něco poznamenal.
„A to je vše?“ zeptal se.
„To je všechno, pane inspektore. Doufám, že nemáte dojem, jako bych dělal z komára velblouda.“
„Ale vůbec ne. Udělal jste dobře, že jste sem přišel. Nic to ovšem nedokazuje, ta data se mohou shodovat náhodou a monogram také. Bude ovšem nutné, abych si s tím vaším panem Custem pohovořil. Je teď doma?“
„Ano, pane inspektore.“
„Kdy se vrátil?“
„Ten večer, jak byla spáchána vražda v Doncasteru.“
„Co od té doby dělal?“
„Většinou sedí doma. A paní Marburyová říká, že na ni dělá moc divný dojem. Kupuje si spoustu novin – vstává ráno časně a jde si pro ranní noviny a po setmění si chodí pro večerníky. Paní Marburyová říká, že si sám pro sebe nahlas povídá. Má dojem, že je ještě divnější než dřív.“ „Kdepak bydlí ta paní Marburyová.“
Tom mu dal adresu.
„Děkuji vám. Pravděpodobně se tam během dne zastavím. Nemusím vám snad ani zvlášť zdůrazňovat, abyste byl opatrný, kdybyste se s tím Custem setkal.“
Vstal a podal mu ruku.
„Ujišťuji vás, že jste udělal dobře, když jste za námi přišel. Nashledanou, pane Hartigane.“
„Tak co je, pane inspektore?“ zeptal se Jacobs, když se po chvilce vrátil opět do místnosti. „Myslíte, že z toho něco bude?“
„Vypadá to slibně,“ řekl inspektor Crome. „Jsou-li ovšem fakta tak, jak je ten mládenec líčí. S továrnami na punčochy jsme dosud neměli štěstí. Bylo by na čase, abychom se měli čeho chytit. Mimochodem – podejte mi akta Curstonského případu!“
Trvalo mu pár minut, než našel, co hledal.
„Á, tady je to. Mezi svědeckými výpověďmi, které jsme dostali od kolegů z Torquaye. Mladý muž jménem Hill. Vypověděl, že opouštěl kino Palladium po zhlédnutí filmu *Ani vlásek*, a přitom si povšiml jakéhosi muže, který na něho dělal divný dojem. Mluvil si pro sebe. Hill slyšel, jak si říká: ‚To je nápad.‘ *Ani vlásek* – není to ten film, co dávali v kinu Regal v Doncasteru?“
„Ano, pane inspektore.“
„Něco by na tom mohlo být. Tehdy nám to nic neříkalo – ale je možné, že našeho člověka napadl tenkrát *modus operandi* pro příští zločin. Vidím, že tu máme Hillovo jméno i adresu.

Popsal toho člověka jen neurčitě, ale dost se to shoduje s popisem Mary Stroudové i tohohle Toma Hartigana.“
Pokyvoval zamyšleně hlavou.
„Bude mu z toho horko,“ řekl inspektor Crome přičemž by byl sám něco takového potřeboval, protože měl pořád pocit, jako by mu bylo chladno.
„Bude potřeba něco zařídit, pane inspektore?“
„Pošlete dva chlapy hlídat tuhle adresu v Camden Townu, ale ne aby mi ptáčka vyplašili! Musím to ještě říct starému. Pak bychom si myslím mohli Custa předvést a požádat ho, aby se k tomu vyjádřil. Vypadá to, že je hotov zahodit flintu do žita.“
Venku se Tom opět přidružil k Lily Marburyové, která na něho čekala na nábřeží.
„V pořádku, Tome?“ Tom přikývl.
„Byl jsem u samotného inspektora Croma. To je ten, co vede vyšetřování.“
„Jak vypadá?“
„Nemluva, a nos do luftu – tak bych si detektiva nepředstavoval.“
„Lord Trenchard má policii nového typu,“ prohlásila Lily s obdivem. „Vidíš mezi nimi ohromné lidi. No a co ti říkal?“
Tom jí stručně zopakoval podstatu rozhovoru. „Tak oni si myslí, že je to opravdu on?“
„Myslí si, že by to mohl být on. Každopádně k vám přijdou a vezmou ho trošku do parády.“
„Chudák pan Cust.“
„Jakýpak chudák, děvče moje! Jestli je opravdu A B C, tak spáchal čtyři hrozné vraždy.“
Lily vzdychla a přikývla. „To je jistě strašné.“
„Tak a teď půjdeme někam na oběd, děvče moje. Jen si pomysli, jestli jsem měl pravdu, tak by mohlo být moje jméno ve všech novinách!“
„Vážně, Tome?“
„Určitě. A tvoje taky. A maminčino taky. A vsadil bych se, že by otiskli i tvou fotografii.“
„Jú, Tome!“ Lily mu u vytržení stiskla loket.
„A mezitím bychom se mohli najíst v restauraci Na růžku, co o tom soudíš?“
Lily se k němu přitiskla ještě víc. „Tak pojď!“
„Ano – už jdu. Jenom bych si ještě potřebovala z nádraží zavolat.“
„A komupak?“
„Jedné žábě, s kterou jsem se měla sejít.“
Přeběhla přes ulici a za tři minuty byla zpátky celá rozpálená.
„Už jsem tu, Tome.“ Zavěsila se do něho.
„Povídej mi ještě o Scotland Yardu. Toho druhého jsi neviděl?“
„Jakého druhého?“
„Toho Belgičana. Toho, co mu A B C posílá ty dopisy?“
„Ne. Ten tam nebyl.“
„No tak mi o tom ještě povídej. Jak to bylo, když jsi vešel dovnitř? S kým jsi mluvil a co ti říkal?“
Pan Cust položil opatrně sluchátko zpět na vidlici. Otočil se a mezi dveřmi stála paní Marburyová a zřejmě div nepraskla zvědavostí.
„Vy moc často nemíváte telefon, viďte, pane Custe?“
„Ne – ehm – ne, paní Marburyová, to nemívám.“
„Doufám, že to nebyla špatná zpráva?“
„Ne – ne.“ Ta ženská nedá pokoj. Oko mu padlo na nadpisy v novinách, které držel v ruce. Narození – sňatky – úmrtí...
„Sestře se právě narodil synáček,“ vyhrkl. A přitom jakživ žádnou sestru neměl!
„I pro pána! To je radost, to je radost!“ (‚A celá ta léta se o sestře ani nezmínil‘, pomyslela si v duchu. ‚Ti mužští jsou všichni stejní!‘) „Však mě to překvapilo, to se vám přiznávám, když se po vás ptala nějaká dáma. Nejdřív jsem si myslela, že to volá naše Lily – měla podobný

hlas, ale takový jako škrobenější – víte, jak to myslím – jako by se ztrácel v oblacích. Tak to vám gratuluju, pane Cust, ze srdce vám gratuluju. Je to prvorozený synáček, nebo už máte nějaké synovečky a neteřinky?“
„Jen tohohle,“ řekl pan Cust. „Jiného nemám a sotvakdy mít budu a – ehm – musím okamžitě odcestovat. Oni chtějí, abych přijel. Myslím, že bych mohl ještě stihnout vlak, jestli si pospíším.“
„Zdržíte se tam dlouho, pane Custe?“ volala za ním paní Marburyová, když utíkal do schodů.
„Ne, ne – dva tři dny – déle ne.“
Zmizel ve svém pokoji. Paní Marburyová se uchýlila do kuchyně a přemítala procítěně „o tom zlatém drobečkovi“. Zčistajasna pocítila výčitky svědomí.
Jak včera večer Tom a Lily sháněli ta stará data! Chtěli by dokázat, že pan Cust je ten strašný netvor, ten A B C. Jen kvůli jeho monogramu a kvůli několika náhodným shodám.
„Ale snad to ani nemysleli vážně,“ upokojila se. „A teď se, doufám, budou stydět!“
Z jakéhosi záhadného důvodu, který by sama nebyla mohla vysvětlit, zapudilo oznámení pana Custa, že se jeho sestře narodil synáček, z mysli paní Marburyové veškeré pochybnosti o solidním charakteru jejího podnájemníka.
„Jen jestli moc nezkusila, chudinka zlatá,“ pomyslela si paní Marburyová a zkoušela na tváři cihličku, není-li moc horká na Lilyino hedvábné kombiné.
Myšlenky se jí rozběhly po vyježděných babících kolejích.
Pan Cust, kufřík v ruce, sešel tiše po schodech. Na okamžik spočinul očima na telefonu. Krátký rozhovor mu ještě zněl v uších.
„Jste to vy, pane Custe? Snad vás bude zajímat, že vás přijde navštívit jeden inspektor ze Scotland Yardu...“
Co jí na to řekl? Už ani nevěděl.
„Děkuji vám – děkuji vám, slečno... jste velmi laskavá...“
Něco takového.
Jak to, že mu telefonovala? Že by to byla uhádla? Nebo mu o inspektorově návštěvě chtěla říct proto, aby byl doma?
Ale jak věděla, že ten inspektor přijde?
A její hlas... mluvila změněným hlasem, aby ji matka nepoznala...
Pravděpodobně – pravděpodobně – to ví...
Ale kdyby to věděla, tak by ji přece ani ve snu nenapadlo...
Nebo přece? Ženy mívají podivné nápady. Jednou jsou nečekaně kruté a jindy nečekaně laskavé. Jednou viděl, jak Lily pouští z pastičky myš.
Hodné děvče... Hodné, hezké děvče...
Zůstal stát u věšáku obtěžkaného kabáty a deštníky. Neměl by...?
Šramot z kuchyně rozhodl... Ne, na to není čas...
Paní Marburyová by ho mohla přistihnout... Otevřel domovní dveře, prošel a zavřel za sebou... Kam teď...?

29. KAPITOLA

V Scotland Yardu

A zase porady.
Zplnomocněný komisař, inspektor Crome, Poirot a já. Zplnomocněný komisař právě říkal: „To jste měl dobrý nápad, monsieur Poirote, abychom se podívali po větší objednávce punčoch.“
Poirot rozhodil ruce.
„Bylo tak indikováno. Ten člověk nemohl být regulérní agent. On prodával přímo, místo aby sbíral objednávky.“
„Zatím to tedy vypadá jednoznačně, inspektore?“
„Řekl bych, že ano, pane komisaři.“ Crome nahlédl do jakéhosi fasciklu. „Mám shrnout všechna fakta, která jsou zatím k dispozici?“
„Buďte tak laskav.“
„Sehnal jsem si informace z Curstonu, Paigntonu a Torquaye. Mám seznam osob, kterým přišel nabízet punčochy. Musím říct, že postupoval důkladně. Ubytoval se v Propasti, to je menší hotel v Torre u nádraží. V den vraždy se vrátil do hotelu ve 22.30 večer. Mohl odjet z Curstonu vlakem v 21.57, který přijíždí do Torre ve 22.20. Nepodařilo se najít svědka, který by si byl ve vlaku nebo na nádražích všiml někoho, na koho by se hodil jeho popis, ale ten pátek byly v Darmouthu veslařské závody a vlaky do Kingswearu byly dost nabité.
V Bexhillu postupoval obdobně. Ubytoval se v Globusu pod vlastním jménem. Nabízel punčochy asi tuctu lidí, včetně paní Barnardové a včetně Zrzavé kočky. Opustil hotel hned zvečera. Do Londýna se vrátil nazítří v půl dvanácté. V Andoveru to dělal taky tak. Bydlel v hostinci U Featherů. Nabízel punčochy paní Fowlerové, sousedce paní Ascherové, a ještě pár lidem z ulice. Ten pár, co si koupila paní Ascherová, jsem dostal od její neteře (jménem Drowerová) – a jsou totožné s těmi, které měl Cust v zásobě.“
„Zatím to báječně klape,“ řekl zplnomocněný komisař. „Na základě výpovědi dotyčného Hartigana jsem zašel na adresu, kterou mi udal, ale zjistil jsem, že Cust asi před půlhodinou opustil byt. Bylo mi řečeno, že tak učinil na základě nějakého telefonického rozhovoru. Jeho bytná vypověděla, že se to stalo poprvé, aby ho někdo volal.“
„Že by spoluviník?“ nadhodil zplnomocněný komisař.
„To sotva,“ mínil Poirot. „Je to podivné – ledaže –“ Všichni jsme se na něho tázavě podívali, když se odmlčel.
Zavrtěl však hlavou a inspektor pokračoval.
„Prohledal jsem důkladně pokoj, který obýval. Prohlídka přinesla naprosto přesvědčivé důkazy. Našel jsem krabici dopisních papírů, které jsou totožné s dopisními papíry, na nichž psal ony dopisy, větší zásobu punčoch a vzadu za skříní, kde měl složeny krabice s punčochami krabici stejných rozměrů, která však, jak se ukázalo, neobsahovala punčochy, ale *osm úplně nových Abecedních jízdních řádů!“*
„Jasný důkaz,“ prohlásil zplnomocněný komisař.
„A našel jsem ještě něco,“ řekl inspektor a jeho hlas dostal triumfem téměř lidský tón. „Našel jsem to až dnes ráno, takže jsem to ještě neměl čas ohlásit. V jeho pokoji nebylo ani stopy po noži –“
„Byl by to akt imbecila, kdyby ho byl přinesl s sebou zpátky,“ poznamenal Poirot.
„Však to také není normálně uvažující člověk,“ odporoval mu zase inspektor. „Mě ale napadlo, jestli ho přece jen nepřinesl s sebou domů, a protože si uvědomil, že je nebezpečné schovávat ho u sebe v pokoji (jak monsieur Poirot upozorňuje), mohl se poohlédnout po jiné

skrýši. Jaké místo v domě by si byl asi zvolil? Uhádl jsem to hned. *Věšák na chodbě* – ten jakživo nikdo neoddělává. Dalo mi to velkou práci, než jsem ho dostal od stěny, ale byl tam.“
„Ten nůž?“
„Ano. Určitě je to on. Je na něm ještě zaschlá krev.“
„Výborně, Crome,“ pochválil ho zplnomocněný komisař. „Teď už nám chybí jen jedno jediné.“
„A co by to mělo být?“
„Vrah sám.“
„Toho dostaneme, pane komisaři, jen se nebojte.“ Inspektor to pronášel s velkou sebedůvěrou.
„Co o tom soudíte, monsieur Poirote?“ Poirot se vytrhl ze zamyšlení. „Pardon?“
„Říkáme si, že ho dřív nebo později určitě chytíme. Jste téhož názoru?“
„Ach tak – ano. Bez jediné pochybnosti.“
Pronesl to tak nepřítomně, že se na něho ostatní zvědavě koukli.
„Je vám na tom něco divné, monsieur Poirote?“
„Jest něco, co jest mi na tom moc divné. Vědět *proč.* Ten *motiv.*“
„Ale, drahý příteli, ten člověk je blázen,“ řekl zplnomocněný komisař netrpělivě.
„Chápu, jak to monsieur Poirot myslí,“ přispěl mu Crome ušlechtile na pomoc. „Má docela pravdu. Musí jít o nějakou utkvělou představu. Domnívám se, že to u něho pramení z velmi intenzivního komplexu méněcennosti. Může jít i o claustrofobii, kterou spojuje s osobou monsieur Poirota. Může mít utkvělou představu, že monsieur Poirot je detektiv, který se podjal úkolu ho zničit.“
„Hm,“ prohlásil zplnomocněný komisař. „To je ta dnešní hantýrka. Za našich časů byl blázen prostě blázen a nepátrali jsme po vědeckých termínech, abychom to mohli pěkně naservírovat. Dneska by nějaký ten moderní doktor mohl chtít, abychom člověka jako A B C dali do sanatoria, kde by mu pár týdnů vykládali, jaký je ohromný, a pak by ho propustili jako právoplatného člena lidské společnosti.“
Poirot se usmál, ale neřekl nic. Porada skončila.
„No tak,“ pravil zplnomocněný komisař. „Máte pravdu, Crome, dostaneme ho co nevidět.“
„Byli bychom ho už dávno dopadli, kdyby nevypadal tak obyčejně. Už jsme se naobtěžovali tolika úplně nevinných lidí!“
„Kdepak teď asi je?“ zafilozofoval zplnomocněný komisař.

30. KAPITOLA

(Nikoli z osobních vzpomínek kapitána Hastingse)

Pan Cust stál před zelinářstvím. Pohlédl přes ulici.
Ano, tady to bylo.
Alice Ascherová. Noviny. Tabák.
V prázdné výkladní skříni visí cedule. K pronajmutí.
Všude prázdno... Jako po vymření... „Dovolte, pane.“
To přišla zelinářova žena vyndat citróny. Omluvil se a poodstoupil.
Pomalu se táhl pryč – směrem k hlavní ulici městečka... Je to těžké – tak těžké – když mu teď už nezbývají žádné peníze...
Nejí-li člověk nic celý den, cítí se tak divně, jako by mu hlava plula v mlze...
Podíval se na stojan s novinami před trafikou.
„Případ s A B C. Vrah dosud nedopaden. Interview s monsieurem Herculem Poirotem.“
Pan Cust si říkal:
„Hercule Poirot. Jestlipak *ten* ví...?“ A zase kráčel dál.
Nesmím tak koukat na ty noviny... Pomyslel si:
„Nemůžu takhle chodit věčně...“
Nohu před nohu... Chůze je stejně divná věc... Nohu před nohu – to je směšné.
Strašně směšné.
Ale člověk je stejně směšný tvor...
A on, Alexander Bonaparte Cust, je ze všech nejsměšnější.
Byl směšný odjakživa... Odjakživa se mu lidé posmívali... Ani se jim nemohl divit...
Kam jde? Neví. Je na konci. Už se nedívá na svoje nohy. Nohu před nohu.
Vzhlédl. Před ním zářila světla. A nápis. Policejní komisařství.
„To je směšné,“ řekl si pan Cust. Zachichotal se.
Pak překročil práh. A v tom okamžiku se náhle zapotácel a upadl na tvář.

31. KAPITOLA

Hercule Poirot se ptá

Byl jasný listopadový den. Doktor Thompson s vrchním inspektorem Jappem přišli povědět Poirotovi, jak dopadlo předběžné policejní vyšetřování v případu Alexandra Bonaparta Custa. Poirot sám měl lehký zánět horních cest dýchacích, a proto nemohl být vyšetřování přítomen. Naštěstí netrval na tom, abych mu dělal společnost.
„Přijde před porotu," pravil Japp. „Tak to bychom tedy měli."
„Není to nezvyklé, že obhájce obviněného zasahoval už v tomto stadiu?" zeptal jsem se. „Měl jsem za to, že si obviněný obvykle vyhradí právo na obhajobu až před soudem."
„Obyčejně to tak bývá," řekl Japp. „Ale Lucas je mladý advokát a zřejmě si myslí, že by s tím mohl prorazit. Řek bych, že je hotov zkusil cokoliv. Stejně nemůže stavět obhajobu na ničem než na choromyslnosti."
Poirot pokrčil rameny.
„Při choromyslnosti nemůže být osvobozen. Dlouholeté vězení je sotva lákavější než trest smrti."
„Mám za to, že Lucas chová jistou naději," mínil Japp. „Jelikož má na dobu vraždy v Bexhillu prvotřídní *alibi*, může to obžalobou otřást. Lucas si asi dobře neuvědomuje, kolik trumfů máme v ruce my. Stejně mu jde jen o to, aby postupoval originálně. Je to začátečník a chce se blýsknout na veřejnosti."
Poirot se obrátil k Thompsonovi: „Jaké je vaše mínění, doktore?"
„O Custovi? Upřímně řečeno, nevím, co si o něm myslet. Hraje neobyčejně zdařile normálního člověka. Je to ovšem epileptik."
„Vymyslel si podivuhodné finále," řekl jsem.
„Že vpadl v záchvatu do andoverského policejního komisařství? Ano, to byl dramatický závěr hodný celého dramatu. A B C měl od prvopočátku efekty přesně vypočítané."
„Je možné spáchat zločin a nevědět o tom?" zeptal jsem se. „Popírá to dost věrohodně."
Doktor Thompson se trošku usmál.
„Nesmíte se nechat dojmout tím teatrálním a pozérským „Přísahám při bohu!" Podle mého názoru si *Cust docela dobře uvědomuje, že ty zločiny spáchal.*"
„Obyčejně to tak bývá, když tak zuřivě zapírají," pravil Japp.
„Ale vraťme se k vaší otázce," pokračoval Thompson. „Epileptik se může docela dobře dostat do jakéhosi náměsíčného stavu a v tomto stavu spáchat nějaký čin a neuvědomit si pak, že jej spáchal. Ale všeobecně se soudí, že tento čin *nemůže být protikladný jeho vůli v bdělém stavu*."
Diskutovali jsme o tom problému dál, probírali jsme pojmy jako *grand mal a petit mal*, ale abych byl upřímný, měl jsem z toho v hlavě beznadějný zmatek, což se zhusta stává, když začne specialista o svém oboru.
„Nemohu se však přiklonit k názoru, že Cust spáchal tyto zločiny nevědomky. Takový názor by člověk mohl zastávat, kdyby tu nebyly ty dopisy. Dopisy tento názor přece vyvracejí. Svědčí o tom, že šlo o zločiny předem uvážené, plánovitě připravované."
„A o těch dopisech stále ještě nemáme vysvětlení," řekl Poirot.
„Vás to tak zajímá?"
„Naturálně – jelikož byly adresovány mně. Přijde-li řeč na dopisy, Cust tvrdošíjně mlčí. Dokud neodhalím důvod, proč byly tyto dopisy psány mně, nebudu mít pocit, že je případ uzavřen!"

„Ano – z vašeho hlediska je to pochopitelné. Neexistuje žádná možnost, že byste se s tím člověkem byl někdy v minulosti setkal?“
„To je vyloučeno.“
„Měl bych jeden možný výklad. Vaše jméno!“
„Moje jméno?“
„Ano. Díky matčině touze po originalitě (tam bychom hádám objevili oidipovský komplex) vláčí s sebou Cust životem dvě mimořádně bombastická křestní jména, Alexander a Bonaparte. Chápete už, jak to souvisí? Alexander – ten neporazitelný vojevůdce, který nepotřeboval nic než víc zemí, aby měl co dobývat, jak se traduje. Bonaparte velký vládce Francie. Cust potřebuje protivníka, který by ho byl hoden, aby se tak řeklo. Nu a vy jste Herkules, ten bájeslovný silák.“
„Vaše slova jsou velmi sugestívní, doktore. Evokují myšlenky...“
„Ale to mě jen tak napadlo. Budu už muset jít.“ Dr. Thompson odešel. Japp ještě zůstal.
„Ono *alibi* vám dělá starosti?“ zeptal se Poirot.
„Do jisté míry,“ přiznal se inspektor. „A přitom tomu nevěřím, protože vím, že to nemůže být pravda. Ale vyvrátit je dá zatracenou fušku. Ten Strange není z těch, kdo si dají lehce něco vymluvit.“
„Popište mi ho.“
„Důlní inženýr kolem čtyřicítky. Energický, tvrdohlavý, překypující sebedůvěrou. Mám dojem, že on sám trval na tom, aby se jeho svědectví zaprotokolovalo teď. Chystá se do Chile. Přál si, aby se to projednalo před přelíčením.“
„Málokdy se setkáváte s člověkem, který tak přesně ví, co chce,“ řekl jsem.
„Tedy typ muže, který by nerad připustil, že se zmýlil,“ dumal Poirot.
„Trvá na své výpovědi a nedá se ničím zmást. Přísahá při všem, co je mu svaté, že se seznámil s Custem v eastbournském hotelu Bílý kříž večer 24. července. Bylo mu smutno a měl chuť si s někým popovídat. Mám dojem, že v Custovi našel ideálního společníka. Vůbec mu neskákal do řeči! Po večeři hráli s Custem domino. Strange je zřejmě blázen do domina a příjemně ho překvapilo, když zjistil, že Cust je taky fanda. Domino je vůbec divná hra. Lidi to chytne jako horečka. Vydrží u toho celé hodiny. Strange a Cust nad tím taky tak seděli. Cust už chtěl jít spát, ale Strange ho nepustil – naléhal, aby hráli aspoň do půlnoci. Nakonec také bylo po jeho. Nechali toho ve dvanáct deset. A jestliže byl Cust v Bílém kříži v Eastbournu v 0.10 25. července, nemohl dost dobře škrtit Betty Barnardovou na pláži v Bexhillu mezi půlnocí a jednou hodinou.“
„Tento problém zajisté zdá se být nepřekonatelný,“ říkal Poirot zamyšleně. „Rozhodně to nutí jednoho přemýšlet.“.
„Crome si má s čím lámat hlavu,“ pravil Japp.
„Ten Strange, on je velmi pozitivní?“
„Ano. Nedá se vůbec nijak zviklat. A je opravdu těžké se něčeho chytit. Předpokládejme, že se Strange mýlí a že to nebyl Cust – ale proč by proboha *říkal*, že se jmenuje Cust. A v hotelové knize je to určitě jeho jméno. Nedá se předpokládat, že by měl spoluviníka – maniakové nemívají komplice. Zemřelo snad to děvče později? Lékař si byl časovými údaji jist a stejně by to Custovi trvalo hezkou chvíli, než by zmizel nepozorovaně z hotelu v Eastbournu a dostal se do Bexhillu – je to asi čtrnáct mil –“
„Jest to problém – ano,“ řekl Poirot.
„Jenže na tom vlastně ani tak moc nezáleží, když se to tak vezme. Máme na něho vraždu v Doncasteru – zakrvácený kabát, nůž – z toho se nevykroutí. Žádná porota na světě ho neosvobodí. Ale kazí to takový krásný případ. Spáchal vraždu v Doncasteru. Spáchal vraždu v Curstonu. Spáchal vraždu v Andoveru. Musel tedy, krucinál, spáchat taky tu vraždu v Bexhillu. Jenže si nedovedu představit jak!“
Potřásl hlavou a vstal.

„Tady máte krásnou příležitost, monsieur Poirote," pravil. „Crome je v koncích. Namáhejte si ty své mozkové závity, o kterých jsem tolik slyšel! Vydumejte, jak to udělal!"
Japp se rozloučil.
„Tak co, Poirote?" řekl jsem. „Jsou vaše šedé závity mozkové s to ten úkol vyřešit?"
Poirot mi odpověděl otázkou.
„Řekněte mi, Hastingsi, vy považujete ten případ za skončený?"
„No – ano, prakticky ano. Máme vraha. Máme většinu důkazů. Je potřeba jenom ještě doplnit pár detailů."
Poirot zvedl oči k nebi.
„Případ je skončený! Případ je ten *muž,* Hastingsi! Dokud my nebudeme vědět vše o tom muži, je záhada stejně hluboká jako dříve. Není to vítězství, protože jsme ho dostali za mřížoví!"
„Víme toho na něho přece dost!"
„Leč nevíme nic o něm. Víme, kde byl zrozen. Víme, že bojoval za války, že utrpěl menší zranění na hlavě a že byl z armády suspendován pro epilepsii. Víme, že bydlel téměř dva roky u paní Marburyové. Víme, že je tichý a plachý – ten typ člověka, kterého si nikdo nikdy nevšimne. Víme, že vymyslel a uskutečnil extraordinárně důvtipný plán systému vražd. Víme, že se dopustil jistých neuvěřitelně stupidních chyb. Víme, že zabíjel bez milosti a bez lítosti. Víme také, že byl tak laskav a nenechal druhé lidi trpět za své zločiny. Vy nevidíte, Hastingsi, že ten muž je pln protikladů? Stupidní a mazaný, nelítostný a velkodušný – *a musí tu být nějaký dominující faktor, který by tyto dvě nátury spojil."*
„No ovšem, když se na to díváte jako na psychologický problém," začal jsem.
„Co jiného je tento případ už od začátku? Stále tápu, abych našel cestu – *k poznání vraha.* A teď si uvědomuji, Hastingsi, že *ho neznám vůbec.* Já mašíruji ve tmách."
„Touha po moci –" začal jsem.
„Ano – to vysvětluje mnohé... Leč mne to neuspokojuje. Jsou tu věci, které chci věděti. *Proč* spáchal tyto vraždy? *Proč* si vybral precizně tyto lidi?"
„Podle abecedy –" začal jsem.
„Byla Betty Barnardová jedinou osobou v Bexhillu, jejíž jméno začínalo s B? Betty Barnardová, tam jsem měl ideu... Mělo by to tak být – musí to tak být. Pak však –"
Odmlčel se na chvíli. Nechtěl jsem ho přerušovat. Musím se vlastně přiznat, že jsem zkrátka usnul. Probudil jsem se tím, že mi Poirot poklepal na rameno. *„Mon cher Hastings,"* říkal s dojetím. „Můj dobrý génie!"
Tento projev uznání mi docela vzal dech.
„Je to pravda," trval na svém Poirot. „Vždy – vždy – vy mi pomůžete – vy mi přinesete štěstí. Vy mě inspirujete."
„A jakpak jsem vás inspiroval tentokrát?" zeptal jsem se.
„Zatímco jsem já kladl sám sobě otázky, vzpomněl jsem si na jednu vaši poznámku – poznámku absolutně skvostnou svou jasnou vizí. Neřekl jsem vám už jednou, že vy máte génia pro konstatování zřejmého? Bylo to zřejmé, čeho jsem nepostřehl."
„Kterápak moje poznámka byla tak brilantní?" zeptal jsem se.
„Činí to všechno krystalově jasné. Vidím odpovědi na všechny mé otázky. Motiv pro paní Ascherovou (ten jsem, pravda, tušil už dávno), motiv pro lorda Carmichaela Clarka, motiv pro doncasterskou vraždu, a konečně, a to jest vysoce důležité, *motiv pro Hercula Poirota."*
„Mohl byste mi to laskavě vysvětlit?"
„Momentálně nikoli. Jest mi třeba ještě nějakých informací. Ty mohu získat od naší speciální legie. A pak pak, *až budu mít odpověď na jistou otázku, pak já půjdu a navštívím A B C.* My konečně budeme tváří v tvář A B C a Hercule Poirot – soupeři."
„A pak?" zeptal jsem se.

„A pak,“ řekl Poirot, „my budeme mluvit. *Je vous assure, Hastingsi, že pro někoho, kdo má co skrývati,* nic není tak nebezpečného jako konverzace! Řeč, tak mi pravil jeden Francouz starý a moudrý kdysi, je vynález člověka, aby nemusel myslet. Je to neomylný způsob objevování toho, co si přeje skrývat. Lidská bytost, Hastingsi, nemůže odolat příležitosti odhalení a vyjádření sebe, kterou mu konverzace skýtá. Vždy se prozrazuje.“
„Co čekáte, že vám Cust poví?“
Hercule Poirot se usmál.
„Lež“, řekl. „A podle ní budu vědět pravdu.“

32. KAPITOLA

Lišáka chytíme

Následující dny měl Poirot spoustu práce. Tajemně zmizel, hovořil velmi málo, mračil se a rozhodně odmítal ukojit mou přirozenou zvědavost, co že to bylo za brilantní poznámku, kterou jsem měl podle něho v minulosti pronést.
Nevyzval mě, abych ho provázel při jeho tajemných cestách a výzkumech – a to se mě trošku dotklo.
Na sklonku týdne však prohlásil, že má v úmyslu navštívit Bexhill a okolí, a vyzval mě, abych jel s sebou. Netřeba říkat, že jsem pozvání ochotně přijal.
Zjistil jsem však, že nepozval jen mne, ale i ostatní členy zvláštní legie.
Poirotovy úmysly jim byly právě tak záhadou jako mně. K večeru jsem však už měl každopádně aspoň trochu představu o tom, co má Poirot za lubem.
Nejprve navštívil manžele Barnardovy a dal si od paní Barnardové přesně popsat, v kolik hodin ji Cust navštívil a co jí přesně říkal. Pak se odebral do hotelu, kde se Cust tenkrát ubytoval, a vyšetřoval velmi podrobně, kdy ten člověk odjel. Pokud jsem mohl posoudit, nedověděl se přes všechno vyptávání nic nového, ale Poirot sám se zdál s výsledkem spokojen.
Načež zašel na pláž – na místo, kde byla Betty Barnardová nalezena mrtva. Obcházel tu kolem dokola a pečlivě studoval oblázky. Účel tohoto počínání mi unikal, protože příliv zaplavoval to místo dvakrát denně.
Už dávno jsem však seznal, že Poirotovy činy obvykle vyplývají z jasného záměru, ať už se zdají jakkoli nesmyslné. Z pláže kráčel na nejbližší místo, kde by se dalo parkovat. Poté se odebral na autobusovou zastávku, odkud vyjížděly autobusy do Eastbournu.
Konečně nás zavedl k Rezavé kočce, kde nám dal přinést od baculaté číšnice Milly Highleyové čaj jistě ohřívaný.
Květnatým galským způsobem složil hold tvaru jejích kotníků.
„Nohy Angličanek – ony jsou vždycky příliš tenké. Leč vy, mademoiselle, vy máte dokonalou nožku. Ona má formu – ona má kotník!“
Milly Highleyová se mnoho hihňala a nabádala ho, aby šel. Že ví, co páni z Francie dovedou.
Poirot se nenamáhal, aby ji vyvedl z omylu, pokud šlo o jeho národnost, ale koketoval s ní takovým způsobem, že mě to zaráželo a skoro pohoršovalo.
„*Voilá,*“ pravil Poirot. „Jsem hotov v Bexhillu. Za moment pojedu do Eastbourne. Jeden malý dotaz tam – toť vše. Zbytečné, abyste mne tam všichni doprovázeli. Mezitím pojďme nazpět do hotelu a objednejme si koktejl... Ten carltonský čaj, on byl odporný!“
Zatímco jsme upíjeli koktejly, zeptal se Franklin Clarke zvědavě:
„Můžeme hádat, co tím sledujete? Pokoušíte se vyvrátit to alibi. Ale nechápu, proč jste tak dobře naladěn. Vždyť jste žádnou novou skutečnost nezjistil.“
„Ne – to je pravda.“
„No a?“
„Trpělivost. Všecko se rozvine, bude-li tomu dán čas.“
„Vy mi ale stejně připadáte tak spokojený sám se sebou!“
„Dosud nic nevyvrátilo mou malou ideu – to jest proto.“ Zatvářil se vážně.
„Můj přítel Hastings, on mi jednou vypravoval, že jako mladý muž hrál společenskou hru zvanou Pravda. Byla to hra, kde každý po řadě jest tázán tři otázky – dvě z nich musí být zodpovězeny pravdivě. Třetí mohla být zamlčena. Ty otázky byly naturálně nejvýše

indiskrétní. Leč na počátku musel každý přísahat, že bude mluvit pravdu, celou pravdu a nic než pravdu.“
Odmlčel se.
„A dál?“ zeptala se Megan.
„*Eh bien* – já si chci hráti tu hru. Jenže ono není třeba mít tři otázky. Jedna bude dosti. Jedna otázka každému z vás.“
„Jasně,“ řekl Clarke netrpělivě. „Povíme vám cokoli.“
„Avšak já chci, aby to bylo vážnější než hra. Přísaháte vy všichni, že budete mluvit pravdu?“
Pronášel to tak slavnostně, že druzí, celí udivení, také podlehli slavnostnímu tónu. Všichni odpřisáhli, co žádal.
„*Bon,*“ pravil Poirot rázně. „Začněme tedy –“
„Jsem připravena,“ řekla Thora Greyová.
„Ah – dámy mají přednost – leč tentokrát by to nebyl bontón. My začneme jinde.“
Obrátil se na Franklina Clarka.
„Co jste vy soudil, *mon cher monsieur Clarke,* o kloboucích, které dámy zvolily tento rok pro ascotské dostihy?“
Franklin Clarke na něho vyvalil oči. „To má být vtip?“
„Rozhodně nikoli.“
„To se ptáte vážně?“
„Ano, vážně.“ Clarke se zazubil.
„Víte, monsieur Poirote, já jsem letos vlastně v Ascotu nebyl, ale z toho, jak jsem vídal ženské na projížďkách v autech, jsem měl dojem, že si pořídily na Ascot ještě bláznivější hučky než jindy.“
„Fantastické?“
„Úplně fantastické.“
Poirot se usmál a obrátil se na Donalda Frasera. „Letos, kdy jste měl prázdniny, monsieur?“
Teď zase koukal překvapeně Fraser.
„Kdy jsem měl dovolenou? Prvních čtrnáct dní v srpnu.“
V obličeji mu bolestně zacukalo. Pomyslel jsem si, že mu ta otázka znovu připomněla ztrátu milované dívky. Poirot však zřejmě nevěnoval příliš pozornosti jeho odpovědi.
Obrátil se k Thoře Greyové a já jsem postřehl změnu v jeho hlase. Jako by se zatvrdil. Vystřelil na ni otázku ostře a bez oklik.
„Mademoiselle, v případě smrti lady Clarkové, byla byste se provdala za lorda Carmichaela, kdyby vás byl požádal o ruku?“
Dívka vyskočila.
„Jak se opovažujete klást mi takové otázky! Je to – je to urážka!“
„Snad. Leč vy jste přísahala mluvit pravdu. *Eh bien* ano či ne?“
„Sir Carmichael byl ke mně ohromně laskavý. Choval se ke mně skoro jako k dceři. A já jsem mu oplácela stejným – úctou a vděčností.“
„Pardon, ale to není odpověď ano či ne, mademoiselle.“
Zaváhala.
„Odpověď zní samozřejmě ne!“ Neřekl na to nic.
„Děkuji vám, mademoiselle.“
Pak se obrátil k Megan Barnardové. Byla ve tváři velmi bledá. Dýchala krátce a rychle, jako by se chystala podstoupit těžkou zkoušku.
Poirotův hlas zazněl jako rána bičem.
„Mademoiselle, v jaký výsledek mého vyšetřování doufáte? Přejete si, abych odkryl pravdu – anebo ne?“ Megan hrdě pohodila hlavou dozadu. Byl jsem si téměř jist, jak odpoví. Věděl jsem, že neuhne od pravdy ani za živý svět.
Odpověděla jasným hlasem – a já zůstal, jako když do mne hrom uhodí.

„Ne!“ Všichni jsme sebou trhli. Poirot se naklonil kupředu a zkoumavě si prohlížel její tvář.
„Mademoiselle Megan,“ pravil, „vám je možná pravda nepříjemná, ale – *ma foi* – neuhýbáte před ní!“
Vykročil ke dveřím, ale pak se rozpomněl a vrátil se k Mary Drowerové.
„Povězte mi, *mon enfant,* máte vy nějakého mladého muže?“
Mary, která vyčkávala zřejmě s obavami, co bude, překvapeně vykulila oči a zrudla.
„Jejda, pane Poirote, já – já vlastně ještě nevím.“
Usmál se.

„*Alors cest bien, mon enfant.*“

Ohlédl se po mně.
„Pojďte, Hastingsi, my musíme vyjet do Eastbournu.“ Vůz už čekal a netrvalo dlouho, než jsme uháněli po silnici, která vede podél pobřeží přes Pevensey do Eastbournu.
„Máto cenu se vás něco vyptávat, Poirote?“
„V tomto momentě nikoli. Vyvoďte si svoje závěry z toho, co dělám.“
Ztichl jsem tedy.
Poirot, zřejmě vrcholně spokojen sám se sebou, si bručel písničku. Když jsme projížděli Pevensey, navrhl, abychom se tam zdrželi a prohlédli si místní zámek.
Když jsme se vraceli k autu, zastavili jsme se na okamžik a pozorovali jsme skupinku dětí – podle výstroje jsem hádal na skautíky -, které zpívaly nějaký popěvek ječivými, falešnými hlásky...
„Co jest to, co oni říkají, Hastingsi? Nedaří se mi rozumět slovům.“
Naslouchal jsem, až jsem rozpoznal refrén.

„ – lišáka chytíme,
do klece strčíme
a víc ho nepustíme.“

„Lišáka chytíme, do klece strčíme a víc ho nepustíme!“ opakoval Poirot.
Zatvářil se náhle vážně a smutně.
„Ono jest to velmi strašné, Hastingsi.“ Chvíli mlčel. „Vy tady děláte štvanici na lišku?“
„Já ne. Jakživ jsem si něco takového nemohl dovolit. A mám dojem, že to v těchhle končinách ani není běžné.“
„Já jsem myslel v Anglii vůbec. Vyčkávat v úkrytu a pak zazní halali, není-liž pravda – a štvanice započne přes pole – přes křoviska a příkopy – a lišák utíká a někdy také uhne – ale psi –“
„Ohaři!“
„ – ohaři jsou mu na stopě a nakonec ho chytnou a on umírá – rychle a strašlivě.“
„Uznávám, že se to může zdát kruté, ale ve skutečnosti –“
„ – se to lišákovi líbí? Nevykládejte *les betises,* můj příteli. *Tout de meme* – jest to lepší – ta rychlá, krutá smrt než co zpívaly ty děti...
Být zavřen v kleci – navždy... Ne, to není dobré, ne.“ Zavrtěl hlavou. Pak prohodil docela jiným tónem: „Zítra navštívím toho Custa,“ a pak přikázal šoférovi: „Nazpět do Londýna!“
„Cožpak nepojedete do Eastbournu?“ zvolal jsem.
„Což je třeba? Já vím – to, čeho jsem potřeboval.“

33. KAPITOLA

Alexander Bonaparte Cust

Nebyl jsem přítomen rozhovoru, který měl Poirot s tím zvláštním člověkem – Alexandrem Bonapartem Custem. Poirot byl tak znám na policii a hrál tak mimořádnou roli v tomto případě, že neměl žádné těžkosti s propustkou do vězení – ale tato propustka neplatila i pro mne, a mimoto byl Poirot toho názoru, že je každopádně naprosto nutné, aby spolu hovořili zcela soukromě – jen oni dva tváří v tvář.
Vylíčil mi však, co se událo, do takových podrobností, že mám takovou víru v přesnost svého líčení, jako bych byl osobně přítomen.
Pan Cust dělal dojem, že se scvrkl. Ještě víc se hrbil. Mechanicky žmoulal v prstech sako.
Vyrozuměl jsem, že Poirot hezkou chvíli nepromluvil. Jen tam seděl a díval se na muže proti sobě.
Zavládl pokojný klid – prosycený vědomím spousty volného času...
Musel to být rozčilující okamžik – setkání dvou protivníků v dlouhém dramatu. Na Poirotově místě bych byl pociťoval osudové vzrušení.
Poirot je však člověk naprosto věcný. Chtěl zapůsobit určitým způsobem na muže proti sobě a tím byl zcela zaujat.
Nakonec řekl mírně: „Vy víte, kdo jsem?“ Druhý zavrtěl hlavou.
„Ne, ne – nevzpomínám si... Ledaže byste byl – jak se to říká – koncipient pana Lucase. Nebo vás snad posílá pan Maynard?“ (Maynard & Cole byla advokátní firma, která převzala obhajobu.)
Říkal to sice zdvořile, ale velký zájem o něho zřejmě neprojevoval. Zdál se zcela ponořen do sebe a do svých úvah.
„Já jsem Hercule Poirot...“
Poirot ta slova pronesl tiše... a vyčkával, jak na to bude reagovat.
Pan Cust zvedl trochu hlavu. „Opravdu?“
Řekl to tak samozřejmě jako inspektor Crome, jenže ne tak nafoukaně.
Za chviličku to opakoval znovu.
„Opravdu?“ řekl, ale už docela jiným tónem – zazníval v něm probuzený zájem. Zvedl hlavu a podíval se na Poirota.
Hercule Poirot mu pohled oplatil a párkrát mírně přikývl.
„Ano,“ pravil. „Já jsem ten muž, kterému jste posílal ony dopisy.“
Tohle okamžitě mezi ně rušivě zasáhlo. Pan Cust sklopil oči a řekl rozhněvaně a umíněně: „V životě jsem vám nepsal. Já jsem ty dopisy nepsal. Už jsem to přece řekl mnohokrát.“
„Já vím,“ řekl Poirot. „Ale když jste je nepsal vy, kdo tedy?“
„Můj nepřítel. Musím mít nepřítele. Všichni jsou proti mně. Policie – každý – všichni proti mně. Je to gigantické spiknutí.“
Poirot na to nic neříkal. Pan Cust pokračoval:
„Všichni byli proti mně – odjakživa.“
„I když jste byl chlapec?“
Pan Cust zřejmě uvažoval.
„Ne – ne – to bych tvrdit nemohl. Moje matka mě měla velmi ráda. Ale byla ctižádostivá – strašně ctižádostivá. Proto mi dala ta směšná křestní jména. Měla takovou nesmyslnou představu, že to ve světě někam dotáhnu. Vždycky mě nabádala, abych se prosazoval – mluvila o silné vůli... říkala, že každý se může stát pánem svého osudu... říkala, že dokážu všecko na světě!“

Na okamžik se odmlčel.
„Přirozeně že neměla pravdu. Uvědomil jsem si to dost brzo. Nejsem z těch, kteří to v životě někam dotáhnou. Vždycky jsem provedl nějakou hloupost – a tím jsem se zesměšnil. Byl jsem zakřiknutý – měl jsem strach z lidí. Ve škole jsem míval velké trápení – jakmile se spolužáci dověděli, jak se jmenuji – dělali si ze mne legraci... Učil jsem se moc špatně – ani na sporty jsem nebyl.“
Potřásl hlavou.
„Dobře, že se toho chudák maminka nedočkala. Bývalo by to bylo pro ni takové zklamání... I na obchodní akademii jsem byl nejhloupější ze třídy – trvalo mi to nejdéle naučit se psát na stroji a těsnopisu. A přitom jsem ani neměl *pocit,* že jsem tak hloupý – jestli rozumíte, jak to myslím.“
Zadíval se náhle úpěnlivě na muže proti sobě.
„Já rozumím, jak to myslíte,“ řekl Poirot. „Pokračujte!“
„Jen jsem cítil, že mě všichni *považují* za hlupáka. Velmi deprimující. Později v kanceláři to bylo také tak.“
„A ještě později – za války?“ napověděl mu Poirot. Pan Cust náhle rozjasnil tvář.
„Víte,“ vykládal, „mně se ve válce líbilo. Aspoň to, co jsem zažil já. Poprvé v životě jsem měl pocit, že jsem jako ti ostatní. Byli jsme všichni na stejné lodi. Počítalo se se mnou právě tak jako s každým druhým.“
Úsměv mu zmizel ze rtů.
„A pak jsem byl zraněn do hlavy. Jenom lehce. Ale přišlo se na to, že mívám ty záchvaty... Věděl jsem odjakživa, že občas nemám docela jasnou představu, co se se mnou děje. Pozbýval jsem vědomí, víte? A párkrát jsem upadl. Ale opravdu si nemyslím, že mě kvůli tomu museli superarbitrovat. Ne, to podle mého nebylo spravedlivé.“
„A pak?“ zeptal se Poirot.
„Našel jsem si místo v kanceláři. Tenkrát se samozřejmě všude nabízela krásná místa. Ani po válce se mi nevedlo tak zle. Měl jsem ovšem menší plat... A – a jaksi jsem nepostupoval. Vždycky byl povýšen někdo jiný místo mne. Neměl jsem dost vervy. Začal jsem mít těžkosti opravdu velké těžkosti... zvlášť když přišly horší časy. Po pravdě řečeno, žil jsem jen tak z ruky do úst (a jako úředník se musí člověk reprezentovat), když tu mi ta továrna na punčochy nabídla zastoupení. Plat a ještě procenta!“
Poirot mu jemně připomněl:
„Leč vy jste si vědom, není-liž pravda, že firma, o níž tvrdíte, že vás zaměstnávala, tento fakt popírá?“
Pan Cust se opět celý rozčilil.
„Protože se taky spikli proti mně – museli se proti mně spiknout.“
Pokračoval: „Mám na to doklady – písemné doklady. Mám dopisy, které mi psali a kde mi přikazovali, kam mám jet a koho tam navštívit.“
„Nejsou to vlastně doklady – leč *dopisy psané na stroji.*“
„To je snad jedno. Pochopitelně že velký výrobní podnik píše dopisy na stroji.“
„Vy nevíte, pane Custe, že je možno psací stroj identifikovat? Všechny ty dopisy byly psány na jednom určitém stroji.“
„No a?“
„A to na stroji, který patřil vám – na tom, který byl nalezen ve vašem pokoji.“
„Ten mi poslali od firmy, když jsem nastoupil.“
„Ano, ale ty dopisy jste dostal *až potom.* Takže to vypadá, není-liž pravda, jako byste je byl *sám napsal na stroji a sám si je poslal?*“
„Ne, ne! I to patří k spiknutí proti mně!“
Dodal náhle:
„A mimoto je pravděpodobné, že vyřizují korespondenci na stroji stejného typu.“

„Na stroji *stejného typu* ano, ale nikoli na *stejném* stroji.“
Pan Cust opakoval umíněně: „Je to spiknutí!“
„A co ty jízdní řády, které se našly ve skříni?“
„O těch nic nevím. Myslel jsem, že to jsou samé punčochy.“
„Proč jste si zaškrtl jméno paní Ascherové na tom prvním seznamu lidí z Andoveru?“
„Protože jsem se rozhodl, že u ní začnu. Člověk musí někde začít.“
„Ano, to je pravda. *Člověk musí někde začít.*“
„Tak jsem to nemyslel!“ zvolal pan Cust. „Nemyslel jsem to tak jako vy!“
„*Leč* vy *víte, jak jsem to myslel já?*“ Pan Cust nic neříkal. Celý se chvěl.
„Já jsem to neudělal!“ řekl. „Jsem v tom docela nevinně. Je to nějaký omyl. Podívejte se, vezměte si tu druhou vraždu – v Bexhillu. V té době jsem hrál domino v Eastbournu. To musíte uznat,“ dodal triumfálně.
„Ano.“ Poirot to říkal přemítavým, hedvábným hlasem. „Leč ono je tak lehké, není-liž pravda, udělat chybu o den? A jste-li tvrdohlavý, sebejistý člověk jako pan Strange, nebudete uvažovat o možnosti omylu. Co jste jednou řekl, na tom budete trvat... On je muž toho druhu. A hotelová kniha – je to velmi lehké napsat špatné datum, když se zapisujete – pravděpodobně si toho nikdo v té chvíli nevšimne.“
„Ten večer jsem hrál domino!“
„Vy hrajete domino velmi dobře, nemýlím-li se.“ Tohle pana Custa trochu poplašilo.
„Ano – ano, myslím, že ano.“
„Jest to velmi absorbující hra, není-liž pravda, a vyžaduje mnoho dovednosti?“
„No, musí se to umět – musí se to umět! V úřadě jsem se něco nahrál – o polední přestávce. To byste koukal, jak se dočista cizí lidé sblíží nad dominem.“
Zasmál se.
„Vzpomínám si na jednoho člověka – nikdy na něho nezapomenu, protože mi řekl něco zvláštního – dali jsme se do řeči při šálku kávy a pak jsme začali hrát domino. No a za dvacet minut jsem měl pocit, že ho znám celý život.“
„Co to bylo, co vám řekl?“
Pan Cust se zachmuřil.
„Vyděsil mě – dočista mě vyděsil. Začal mluvit o tom, že každý má svůj osud vepsaný v dlani. A pak mi ukázal svou dlaň a čáry, z kterých se dalo vyčíst, že dvakrát jen taktak unikne utopení – taky dvakrát utopení jen taktak unikl. A pak si prohlédl mou dlaň a říkal mi takové neuvěřitelné věci! Říkal, že budu nejznámějším člověkem v celé Anglii, než umřu. Říkal, že o mně bude hovořit celá země. A říkal také – říkal...“
Pan Cust nemohl dál – zajíkl se.
„Ano?“
Poirotův pohled měl na něho hypnotický vliv. Pan Cust se na něho koukal, pak se odvrátil, ale nevydržel to a podlehl znovu jeho zraku jako očarovaný králík.
„Říkal – říkal – že to vypadá, jako by mě čekala nepřirozená smrt – zasmál se a řekl: ‚Vypadá to skoro, jako byste měl skončit na šibenici,‘ ale pak se zasmál a řekl, že jen tak žertoval...“
Náhle zmlkl. Jeho oči se odtrhly od Poirotovy tváře a jezdily bezradně sem a tam.
„Ach, ta moje hlava – hlava mě moc trápí – Mívám někdy hrozné bolesti. A pak ani nevím – ani nevím –“
Nemohl dál.
Poirot se naklonil kupředu. Promluvil tiše, ale velmi určitě.
„*Ale vy víte, není-liž pravda,* “ pravil, „*že jste spáchal ony vraždy?*“
Pan Cust vzhlédl. Hleděl na něho přímým, prostým pohledem. Všechen odpor z něho vyprchal. Vypadal podivuhodně klidný.
„Ano,“ řekl. „Vím to.“
„Avšak – uhádl jsem to, není-liž pravda – vy *nevíte, proč jste je spáchal?*“

Pan Cust zavrtěl hlavou.
„Ne,“ řekl. „To nevím.“

34. KAPITOLA

Jak to viděl Poirot

Seděli jsme v bezdechém napětí a naslouchali jsme Poirotovi, který nám na závěr objasňoval celý případ.
„Po veškerý ten čas," vykládal, „mi dávalo neklid *proč* toho případu. Nedávno Hastings řekl, že případ jest skončen. Já jsem mu odpověděl, že případ jest *ten muž!* Celá mystérie *nebyla mystérií vražd,* alébrž *mystérií vraha A B C.* Proč pro něho bylo nevyhnutelným spáchat tyto vraždy? Proč si zvolil *mne* jako svého protivníka?
To není žádná odpověď, že to byl člověk duševně nebalancovaný. Říci, že člověk dělá šílené věci, protože jest šílený, jest pouze neinteligentní a stupidní. Šílenec jest stejně logický a rozumový ve svých činech jako normální člověk – souzeno *z jeho zvláštního deformovaného hlediska.* Například trvá-li někdo na tom, že bude chodit ven a posedávat na bobku v ničem než v zástěrce kolem beder, bude se zdát jeho chování extrémně excentrické. Leč jakmile víte, *že ten člověk sám jest pevně přesvědčen, že jest Mahátmou Gándhím,* pak se jeho chování stává perfektně rozumné a logické.
V tomto případě bylo třeba představit si mysl tak konstituovanou, že *bylo logické a rozumové spáchat čtyři nebo více vražd* a anoncovat je předem dopisy psanými Herculu Poirotovi. Můj přítel Hastings vám řekne, že od té chvíle, kdy jsem obdržel první dopis, byl jsem zneklidněn a rozrušen. V tom okamžiku si mi zdálo, že s tím dopisem je mnoho v nepořádku."
„A to jste se nemýlil," řekl Franklin Clarke suše.
„Ano. Leč tam, na samém počátku, jsem udělal vážnou chybu. Já jsem dopustil, aby můj pocit – můj pocit velmi silný o tom dopise zůstal pouhou impresí. Zacházel jsem s tím pocitem, jako by to byla intuice. V rozvážné, rozumové hlavě neexistuje intuice – inspirovaný dohad! Vy hádáte, ovšem – a dohad je buď správný neb chybný. Je-li správný, říkáte tomu intuice. Je-li chybný, obvykle o tom už znovu nemluvíte. Leč co jest často zváno intuicí, to jest ve skutečnosti *imprese založená na logické dedukci nebo zkušenosti.* Má-li expert pocit, že je něco v nepořádku s obrazem nebo s kusem nábytku nebo s podpisem na šeku, zakládá ve skutečnosti ten pocit na sérii drobných signálů a detailů. On nemá potřebu je podrobně rozebírat – jeho zkušenosti to činí přebytečným – leč konečný výsledek je *definitivní imprese, že jest něco v nepořádku.* Leč není to dohad, je to dojem založený na zkušenosti.
Eh bien, já uznávám, že jsem nehleděl na první dopis tak, jak bylo třeba. Jen jsem byl extrémně alarmován. Policie to považovala za bluff. Já sám jsem to bral vážně. Byl jsem přesvědčen, že v Andoveru dojde k vraždě, jak bylo řečeno. Jak víte, také k vraždě *došlo.*
V tomto bodě neexistoval žádný prostředek – a to jsem si dobře uvědomoval – jak se dovědět, kdo je *osoba,* která čin spáchala. Jediná možnost mi otevřená byla snažit se pochopit, *jaký typ osoby* jej spáchal.
Měl jsem jisté indikace. Dopis – způsob zločinu zavražděná. Co mi zbývalo objevit: motiv zločinu, motiv dopisu."
„Touha po slávě," napověděl Clarke.
„To se přece dá všechno jistě zdůvodnit komplexem méněcennosti," dodala Thora Greyová.
„To byla ovšem linie, která se první nabízela. Leč proč *já? Proč Hercule Poirot?* Větší slávu si mohl zajistit posláním dopisů Scotland Yardu. A ještě větší posláním jich některému listu. Oni by mu třeba neotiskli první dopis, avšak po spáchání druhého zločinu by si A B C mohl

být jist, že se mu dostane veškeré pozornosti, jaké tisk může skýtat. Proč tedy Hercule Poirot? Bylo to z nějakých *personálních* důvodů?
Z dopisu bylo možno vycítit jistou antipatii vůči cizincům, leč nikoli dosti markantní, aby byla záležitost vysvětlení k mé *satisfakci.*
Pak došel druhý dopis a byl následován vraždou Betty Barnardové v Bexhillu. Nyní se stalo jasným (což jsem tušil už dříve), že vraždy mají pokračovat podle abecedního plánu, leč tento fakt, který se zdál nejvíce lidem konečným, zanechal v mé mysli hlavní otázku nezodpovězenu. Proč A B C *měl zapotřebí* spáchati tyto vraždy?“
Megan Barnardová se pohnula na židli.
„Existuje přece něco jako – opilost krví?“ zeptala se. Poirot se k ní obrátil.
„Vy máte pravdu, mademoiselle. *Existuje* taková věc. Opilost krví. Leč to se zcela nehodilo na fakta tohoto případu. Maniak, jenž má nutkání vraždit, si obvykle žádá *co největší počet obětí.* Nutkání se objevuje *periodicky.* Velká myšlenka takového vraha jest *zahladit své stopy* nikoli je *publikovat.* Vezmeme-li v úvahu čtyři zvolené oběti – nebo v každém pádě tři (vím velmi málo o panu Downesovi nebo o panu Earlsfieldovi), zjistíme, že kdyby si byl přál, vrah se jich mohl zbavit, aniž vzbudil sebemenší podezření. Franz Ascher, Donald Fraser nebo Megan Barnardová, možná pan Clarke – to jsou lidé, které by policie podezírala, i kdyby nebývali s to získat usvědčující důkazy. Na neznámého vraždícího maniaka by nebylo ani pomyšleno! Proč tedy vrah cítil potřebu upozorňovat na sebe? Byla to potřeba zanechat na každé oběti Abecední jízdní řád? *Cítil nutkání* právě k tomu? Existoval tu nějaký komplex ve spojení *s jízdním řádem?“*
V tomto stadiu já jsem shledával zcela nepředstavitelným *vejít do mysli vraha.* Zajisté to nemohla býti velkodušnost? Hrůza, že odpovědnost za zločin padne na nevinnou osobu?
Ač jsem nemohl odpovědět na otázku hlavní, měl jsem pocit, že jisté věci o vrahovi se přece jen dovídám.“
„Jako například?“ zeptal se Fraser.
„Prvně – že má rád tabulky. Jeho zločiny po sobě následovaly v abecedním pořádku – to bylo pro něho zřejmě důležité. Na druhou stranu, on neukazoval žádný zvláštní vkus v obětech – paní Ascherová, Betty Barnardová, lord Carmichael Clarke, oni všichni se široce lišili jeden od druhého. Nebyl tu pohlavní komplex – ani komplex určitého věku – a to se mi zdálo velmi zvláštní. Nediskriminuje-li vrah v obětech, je to obvykle proto, že odstraňuje každého, kdo mu stojí v cestě nebo mu je nesympatický. *Leč abecední pořádek ukazoval, že toto zde není ten případ.* Druhý typ vraha obvykle si vybere *specifický typ oběti* – téměř vždy protějšího sexu. V postupu A B C bylo něco náhodného, co neladilo s abecední selekcí.
Dovolil jsem si udělat jeden malý závěr. Zvolení Abecedního jízdního řádu mi napovídalo, že jest to *člověk se zálibou ve vlacích.* To jest častější u mužů než u žen. Malí chlapci mají vlaky raději než malá děvčátka. Mohlo to také signalizovat v jistém smyslu nevyvinutou mysl. ‚Chlapecký’ motiv stále převládal.
Smrt Betty Barnardové a její způsob mi dal jiné indikace. Způsob její smrti byl eminentně sugestivní. (Pardon, pane Frasere.) Prvně, byla uškrcena vlastním páskem – tedy je možno říci téměř s jistotou, že byla zavražděna někým, s kým měla přátelské vztahy nebo sympatie.
Když jsem se dozvěděl o jejím charakteru, začal se v mé mysli utvářet obraz.
Betty Barnardová byla na flirt. Měla ráda pozornosti od každého prezentábl muže. Proto A B C, aby ji zlákal na rendez-vous, musel mít jisté množství atraktivnosti – *le sex appeal!* ‚Musel to umět se ženskými,’ jak vy říkáte. Musel být s to získat jejich náklonnost. Já si imaginuji scénu na pobřeží takto: muž obdivuje její pásek. Ona ho sundá, on jí ho dá jako žertem kolem krku – řekne snad: ‚Já tě uškrtím.‘ Je to vše jako žertovná hra. Ona se tomu zasměje – a on utáhne –“
Donald Fraser vyskočil. Byl bledý jako smrt. „Monsieur Poirote – proboha živého!“ Poirot mávl rukou.

„Jest to skončeno. Neřeknu už nic. Je po všem. My přejdeme k další vraždě, a to lorda Carmichaela Clarka. Zde jde vrah ke své první metodě – rána do hlavy. Ten samý abecední komplex – leč jeden fakt mi není jasný. Pro systematii si měl vrah zvolit město v nějakém definitivním pořádku.
Je-li Andover 155. jméno pod A, pak zločin B měl býti také 155. – anebo 156. a C 157. Zde znovu se města zdála být vybírána v pořádku příliš *náhodném.*“
„Nezdá se vám to, protože jste v tomhle ohledu trochu předpojatý, Poirote?“ zauvažoval jsem. „Sám postupujete za všech okolností metodicky a pořádně. Je to u vás skoro jako nemoc.“
„Nikoli, to *není* nemoc! *Quelle idée!* Leč já připouštím, že mohu přisuzovat tomuto bodu snad příliš velký význam. *Passons!*
Curstonský zločin mi poskytl velmi málo extra pomoci. Měli jsme malér, jelikož dopis oznamující jej se ztratil, takže jsme nemohli udělat žádné přípravy.
Leč v době, kdy byl oznámen zločin D, byl vyvinut velmi obsáhlý defenzivní systém. Ono muselo být zřejmé, že A B C nemůže už dlouho unikat se svými zločiny.
A co víc, v tom momentě se mi dostala do ruky stopa s punčochami. Bylo perfektně jasné, že individuum prodávající punčochy na místě každého zločinu nebo v blízkosti nemůže být náhoda. Tedy prodavač punčoch bude vrahem. Musím přiznat, že popis, jaký mi dala slečna Greyová, zcela nekorespondoval s mou vlastní představou o muži, který uškrtil Betty Barnardovou.
Další stadium přejdu rychle. Byl spáchán čtvrtý zločin vražda muže jménem George Earlsfield – předpokládá se, že omylem za muže jménem Downes, který měl dosti podobnou figuru a seděl nedaleko něho v kině.
A nyní konečně se karta obrací. Události nehrají do rukou A B C, nýbrž proti němu. Je vypátrán – štván – a nakonec zadržen. Případ, jak říká Hastings, je skončen!
Jest to pravda, co se jedná o publikum. Ten člověk jest ve vězení a přejde v nějakém čase do Broadmooru. Už nebude více vražd. Opona! Finis! Requiescat in pace!
Leč mně to nedostačuje! Já nevím nic – vůbec nic! Ani *proč,* ani *proto.*
A pak jest zde ten nemilý fakt. Ten Cust má *alibi* na večer bexhillského zločinu.“
„To mi taky celou tu dobu vrtalo hlavou,“ řekl Franklin Clarke.
„Ano. Mně to také vrtalo hlavou. Protože to *alibi* působí jako *pravdivé.* Leč ono nemůže být pravdivé, leda – a nyní přicházíme k dvěma velmi interesantním spekulacím.
Předpokládejme, moji přátelé, že zatímco Cust spáchal tři z těch zločinů – zločiny A, C a D – *nespáchal zločin B.*“
„Monsieur Poirote! To není –“
Poirot umlčel Megan Barnardovou pouhým pohledem. „Buďte zticha, mademoiselle. Já jdu za pravdou! Já ano! Skončil jsem s lhaním. Předpokládejme tedy, jak jsem řekl, že A B C *nespáchal druhý zločin.* Vzpomeňte si, že se odehrál v prvních chvílích 25. – tedy onoho dne, který určil pro zločin. Předpokládejme, že ho někdo předešel. Co by byl za těchto okolností udělal? Spáchal *druhou* vraždu, anebo nepodnikl nic *a přijal tu první smrt příšerným darem?*“
„Monsieur Poirote!“ zvolala Megan. „To je nemožný nápad! Všechny zločiny *přece musel* spáchat jeden člověk!“
Vůbec si jí nevšímal a vyrovnaně pokračoval:
„Taková hypotéza mohla vysvětlit jeden fakt – *kontradikci mezi osobou Alexandra Bonaparta Custa* (který by se byl nezalíbil žádné mladé dívce) *a osobou vraha Betty Barnardové.* A je známo z minulosti, že člověk chystající se páchat vraždu, *může* využít zločinů páchaných jinými lidmi. Nikoli všechny zločiny Jacka Rozparovače byly spáchány Jackem Rozparovačem například. No dobrá.
Leč pak jsem narazil na definitivní překážku.

Až do chvíle vraždy Betty Barnardové *nebylo zveřejněno žádných fakt o abecedních vraždách.* Andoverská vražda vyvolala velmi malý zájem. Incident s otevřeným jízdním řádem noviny ani nekomentovaly. Z toho tedy vyplývá, že kdokoli zabil Betty Barnardovou, *musel mít přístup k faktům známým pouze jistým osobám* – mně samému, policii a jistým příbuzným a sousedům paní Ascherové.
Tato linie vyšetřování se zdála vésti do pytle.“
Všechny tváře k němu vzhlížely s nechápavým výrazem. Nechápavým a bezradným.
Donald Fraser řekl zamyšleně:
„Policajti jsou koneckonců taky lidi. A bývají to fešáci –“
Odmlčel se a zadíval se tázavě na Poirota. Ten zavrtěl mírně hlavou.
„Nikoli – jest to jednodušší než to. Já jsem vám řekl, že existuje ještě druhá spekulace. Předpokládejme, že Cust *nemá* na svědomí vraždu Betty Barnardové. Předpokládejme, že ji zabil *někdo jiný.* Nemohl by ten někdo jiný *míti na svědomí i ostatní vraždy?*“
„Ale to je nesmysl!“ zvolal Clarke.
„Myslíte? Já jsem pak učinil, *co jsem měl učinit hned na počátku.* Prostudoval jsem dopisy, které jsem dostal z hlediska totálně diferentního. Od počátku jsem měl pocit, že je s nimi něco v nepořádku – právě tak jako expert na obrazy ví, že je obraz v nepořádku...
Usoudil jsem bez přemýšlení, že co jest s nimi v nepořádku, jest fakt, že jsou psány šílencem. Nyní jsem je znovu prostudoval a došel jsem k totálně diferentnímu závěru. Co bylo s nimi v nepořádku, byl *fakt, že byly psány člověkem se zdravým rozumem!*“
„Cože?“ zvolal jsem.
„Ale ano – precizně to! Byly v nepořádku, jako jest obraz v nepořádku – *protože byly padělek!* Bylo předstíráno, že jsou to dopisy šílence – vraždícího maniaka, leč ve skutečnosti to nebylo nic takového.“
„To je nesmysl,“ opakoval Franklin Clarke.
„*Mais si!* Je třeba meditovat – rozumovat. Jaký byl objekt psaní takových dopisů? Vzbudit pozornost na pisatele, přivolat pozornost na vraždy! *En verité,* na první pohled to nedávalo smysl. A pak jsem uviděl světlo. Bylo to přivolat pozornost na několik vražd – na *skupinu* vražd... Nebyl to váš velký Shakespeare, který řekl: ‚Nevidíte pro les stromy?’“
Neuvedl jsem Poirotovy literární reminiscence na pravou míru. Snažil jsem se pochopit, kam míří. A pak mi začalo svítat. On pokračoval:
„Kdy si nejméně všimnete jehly? Když je v jehelníčku. Kdy si všimnete individuální vraždy nejméně? Když jest to *jedna ze série spojených vražd.*
Měl jsem co dělat s vysoce chytrým a vynalézavým vrahem – bezohledným, odvážným a kompletním hazardérem. *Nikoli* s panem Custem! Ten by byl nikdy nedokázal spáchat tyto vraždy! Ne, já jsem měl co dělat s velmi diferentním typem člověka – člověka s chlapeckým temperamentem (viz školácké dopisy a jízdní řád!), s mužem atraktivním pro ženy a s mužem lhostejně bezohledným k lidskému životu, s mužem, který hrál nutně prominentní roli *v jednom* z těch zločinů.
Uvažujte: když je muž či žena zavražděna, jaké jsou otázky, které policie klade? Příležitost. Kde byli všichni v době zločinu? Motiv. Kdo měl prospěch ze smrti zavražděného? Jestliže motiv a příležitost jsou zcela evidentní, co musí budoucí vrah udělat? Zfalšovat alibi – to jest vyrobit si nějakým způsobem *čas.* Leč to jest vždy riskantní počínání. Náš vrah si vymyslel mnohem fantastičtější obranu. *Stvořil* vraždícího maniaka!
Nyní mi bylo jen třeba probrat ty různé zločiny a najít pravděpodobného viníka. Vražda v Andoveru? Tu byl nejpodezřelejší Franz Ascher, leč nebylo možno si představiti, že by Ascher vynalezl a provedl takový složitý plán, ani jsem ho nepokládal za schopného předem připravené vraždy. Vražda v Bexhillu? Byla možnost Donald Fraser. Má na to hlavu a schopnosti a umí metodicky uvažovat. Leč jeho motiv pro vraždu jeho lásky mohla být jen žárlivost – a žárlivost nebývá charakterizována premeditací. Také jsem se dověděl, že měl

dovolenou *počátkem* srpna, což činilo nepravděpodobné, že by měl něco společného se zločinem v Curstonu. Dostáváme se tedy k vraždě v Curstonu a hned jsme na definitivně více slibné půdě.
Lord Carmichael Clarke jest nesmírně bohatý muž. Kdo zdědí jeho peníze? Jeho choť, která umírá, jich bude užívat do konce života a pak přejdou *jeho bratru Franklinovi.*“
Poirot se pomalu otáčel, až hleděl Franklinu Clarkovi tváří v tvář.
„Od toho času jsem si byl zcela jist. Ten muž, kterého jsem už dlouhý čas znal v skrytu mysli, byl *tentýž jako muž, kterého jsme znali osobně. A B C a Franklin Clarke jest jeden a tentýž člověk!* Odvážný, dobrodružný charakter, život cestovatele, předsudky Angličana proti cizincům, jak se ukazovalo v úsměšcích, ač nepatrných. Atraktivní, nenucené, přátelské chování – nic snazšího pro něho než navázat známost s dívkou v kavárně. Metodická, pořádkumilovná mysl – jednoho dne, on si zde udělal seznam a odškrtával body o A B C – a konečně chlapecká mysl – hovořila o tom lady Clarková a nasvědčuje tomu i výběr knih – já jsem zjistil, že v knihovně, tam jest kniha zvaná *Děti železnice* od E. Nesbita. Více jsem ve své mysli nepochyboval – A B C, ten muž, který psal dopisy a páchal zločiny, jest *Franklin Clarke.*“
Clarke se rozesmál.
„Moc chytře jste si to vymyslel. Jenže co Cust, kterého chytili při činu? Co krev na jeho kabátě? Co ten nůž, který si schoval v bytě? Může stokrát popírat, že ty zločiny spáchal –“
Poirot ho přerušil.
„Vy se mýlíte. On ten fakt připouští.“
„Cože?“ Clarke se zatvářil opravdu překvapeně.
„Ach ano,“ vysvětloval Poirot mírně. „Sotva jsem s ním začal promlouvat, už jsem postřehl, že Cust se *věří být vinen.*“
„A ani to nestačí monsieur Poirotovi?“ podotkl Clarke.
„Ne. Protože jakmile jsem ho spatřil, hned jsem *věděl, že nemůže být vinen.* On nemá nervů ani odvážnosti – ani možno dodat, dost *důvtipu* to naplánovat! Všechen ten čas jsem si uvědomoval duální osobnost vraha. Nyní já vidím, v čem konstituovala. Byli zde dva lidé – skutečný vrah, důvtipný, obratný, odvážný – *a pseudovrah* – stupidní, váhavý, sugestivní. Sugestivní – v tomto slově mystérium pana Custa leží! Vám to nestačí, pane Clarku, vymyslet si plán sérií, aby se rozptýlila pozornost od *jedné* vraždy. Vy jste také musel mít obětního beránka.
Já si myslím, že ta idea se vám originálně vynořila v mysli jako rezultát náhodného setkání v kavárně obchodního distriktu s onou podivuhodnou osobou s bombastickými křestními jmény. Vy jste v té době probíral v duchu různé plány na vraždu vašeho bratra.“
„Opravdu? A pročpak?“
„Protože vás budoucnost vážně alarmovala. Já nevím, jestli to vidíte, pane Clarku, ale hrál jste mi do ruky, když jste mi ukázal jistý dopis, psaný vaším bratrem. V něm ukázal jasně svůj interes a oddanost ke slečně Thoře Greyové. Jeho vztah mohl být otcovský – anebo preferoval o tom tak myslet. V každém případě zde bylo velmi reálné nebezpečí, že po smrti vaší švagrové on by mohl ve svém osamocení utéci se k této krásné dívce pro sympatii a útěchu a mohlo by to skončit – jak se často stává starším pánům – ve sňatku s ní. Vaše obavy byly zvýšeny vaší znalostí slečny Greyové. Vy umíte, já předpokládám, prvotřídně, ač poněkud cynicky, soudit charakter. Usoudil jste, ať už korektně či nikoli, že slečna Greyová je typem mladé ženy, která ‚jde přes mrtvoly’. Neměl jste pochybností, že by se s radostí chopila příležitosti stát se lady Clarkovou. Váš bratr byl zdravý muž, plný života. Mohly přijít děti a vaše naděje zdědit bohatství vašeho bratra by zmizela.
Celý svůj život jste byl, já si představuji, zklamaný muž. Byl jste jako oblázek – kterého se nechytá lišejník. Trpce jste žárlil na bohatství vašeho bratra.

Já tedy opakuji, že obraceje v hlavě různá schémata, vaše setkání s panem Custem vám dalo ideu. Jeho bombastická křestní jména, jeho vylíčení epileptických záchvatů a migrén, jeho celá ztracená a matná osobnost – to chytilo vaši pozornost jako vhodný plán – Custovy iniciály – fakt, že jméno vašeho bratra začíná na C a že žije v Curstonu, byly jádrem vašeho plánu. Šel jste dokonce tak daleko, že jste napověděl Custovi jeho pravděpodobný konec – ač jste sotva mohl doufat, že tato sugesce ponese tak hojné plody!
Vaše aranžmá bylo excelentní. V Custově jméně jste učinil velkou objednávku punčoch, aby mu byla zaslána. Vy sám jste mu poslal řadu Abecedních jízdních řádů, které vypadaly jako podobný balíček. Napsal jste mu dopis předstírající, že jest od stejné firmy, nabízející mu pěkný plat a procenta. Vaše plány byly předem tak dobře přichystány, že jste napsal všechny dopisy, které jste hodlal postupně posílat, *a pak jste mu daroval stroj, na kterém byly napsány.*
Nyní jste se musel poohlédnout po obětech, jejichž jména by začínala na A, respektive na B a které by žily v místech začínajících rovněž na tato písmena.
Zvolil jste Andover jako vhodné místo a vaše preliminární pátrání tam vás dovedlo k tomu, že jste si zvolil obchod paní Ascherové jako scénu prvního zločinu. K její vraždě bylo třeba chladného temperamentu, odvahy a trochy štěstí.
Pro písmeno B jste musel změnit taktiku. Osamocené ženy v obchodech mohly být dost možná varovány. Já si představuji, že jste navštívil pár kaváren a čajoven, bavil jste se a žertoval tam s děvčaty, a vyzvídal jste, jméno které začíná správným písmenem a která by byla vhodná pro váš účel.
V Betty Barnardové jste našel právě ten typ, jaký jste hledal. Jednou dvakrát jste se s ní sešel, vysvětlil jste jí, že jste muž ženatý a že proto rendez-vous se musí odbývat diskrétně.
Po preliminárním stadiu jste se dal do práce. Poslal jste Custovi andoverský seznam a instrukce, aby tam na jisté datum zajel, a jako A B C jste poslal první dopis mně.
Na určený den jste jel do Andoveru – a zabil paní Ascherovou – a nic se nepřihodilo, co by pokazilo vaše plány.
Vraždy č.1 bylo úspěšně dosaženo.
Pro druhou vraždu vy jste učinil bezpečnostní opatření, že jste ji ve skutečnosti spáchal *den předem.* Jsem si téměř jist, že Betty Barnardová byla zavražděna hezkou chvíli před půlnocí 24. července.
Nyní přicházíme k vraždě č. 3 – k té důležité – fakticky k té vraždě pravé z vašeho hlediska. A zde jest třeba vysoce pochváliti Hastingse, který učinil poznámku jednoduchou a zcela logickou, jíž nebyla věnována pozornost.
On vyslovil názor, že třetí dopis se ztratil úmyslně! A měl pravdu!
V tomto jediném jednoduchém faktu leží odpověď na otázku, která mi tak dlouho byla záhadou. Proč byly vlastně dopisy adresovány Herculu Poirotovi, soukromému detektivu, a ne policii?
Omylem jsem si představoval nějaké osobní důvody. Naprosto ne! Dopisy byly posílány mně, protože esence vašeho plánu byla v tom, aby jeden z nich *byl špatně adresován a ztratil se* – leč ono není možné zaranžovat, aby dopis adresovaný: Scotland Yard, oddělení pro vyšetřování zločinů, se ztratil! Ono bylo třeba mít *privátní adresu.* Zvolil jste si mne jako dosti známou osobnost, jako osobnost, která určitě půjde s dopisem na policii – a také proto, že vás ve vašem britském nacionalismu těšila porážka cizince.
Adresoval jste obálku velmi chytře – U bílého přístavu – U bílého koně – zcela naturální omyl. Jen Hastings byl dostatečně prozíravý, aby si nevšímal subtilností a šel přímo za zřejmým.
Ovšemže jste zamýšlel, aby se dopis ztratil! Policie měla být přivedena na stopu, *až když byla vražda bezpečně odbyta.* Každovečerní procházka vašeho bratra vám skýtala příležitost. A tak úspěšně se rozšířil děs z A B C ve veřejnosti, že nikoho nikdy ani nenapadlo vinit vás.

Skrze smrt vašeho bratra bylo ovšem vašeho objektu dosaženo. Vy jste neměl přání spáchat ještě více vražd. Z druhé strany, kdyby vraždy přestaly bez důvodu, někdo by mohl pojmout podezření.
Váš obětní beránek pan Cust tak úspěšně plnil svou úlohu neviditelného – protože bezvýznamného muže, že dosud nikdo nepostřehl, že stejná osoba byla viděna v sousedství tří vražd! K vaší nelibosti ani o návštěvě v Combesidu se nikdo nezmínil. Záležitost zcela vypadla z hlavy slečny Greyové.
Vždy odvážný, vy jste rozhodl, že se musí stát ještě jedna vražda, leč tentokrát že se musí uplatnit vrahova osobnost.
Zvolil jste Doncaster jako scénu akce.
Váš plán byl velmi jednoduchý. Vy sám budete na scéně přirozeným vývojem věcí. Pan Cust pojede do Doncasteru na příkaz své firmy. Váš plán byl sledovat ho a těžit z příležitosti. Vše se otočilo dobře. Pan Cust šel do kina. To byla jednoduchost sama. Vy jste seděl pár sedadel od něho. Když vstal, aby odešel, vy jste učinil totéž. Předstíral jste klopýtnutí, naklonil jste se kupředu, probodl jste klímajícího muže v přední řadě, hodil mu Abecední jízdní řád na kolena a manévroval jste tak, abyste se srazil s panem Custem v setmělé chodbě, utřel jste nůž o jeho rukáv a šoupnul ho do jeho kapsy.
Nedal jste si žádnou práci zvolit si oběť, jejíž jméno by začínalo na D. Kdokoli splní svůj účel! Vy jste předpokládal – zcela správně – že bude považováno to za *chybu.* Bylo jisté, že bude někdo jména D nepříliš vzdálen v obecenstvu. Bude předpokládáno, že ten měl být obětí.
A nyní, moji přátelé, vmyslete se do případu ze stanoviska falešného A B C – ze stanoviska pan Custa. Andoverský zločin pro něho nic neznamená. Bexhillský zločin ho šokuje a překvapí – vždyť tam byl sám asi v té době! Pak přijde curstonský zločin a titulky v novinách. Vražda v Andoveru, když on byl tam, vražda A B C v Bexhillu a teď ještě jedna v blízkosti... Tři zločiny *a on byl nablízku každého z nich.* Osoby trpící epilepsií mají často stavy, kdy si nemohou vzpomenout, co dělaly... Vzpomeňte si, že Cust je nervózní, vysoce neurotický subjekt a extrémně podléhá sugesci.
Pak dostane příkaz jet do Doncasteru.
Do Doncasteru! A příští zločin A B C má býti v Doncasteru. Musel mít pocit, že jest to osud. Ztratí hlavu, domnívá se, že na něho bytná hledí podezíravě, a řekne jí, že jede do Cheltenhamu.
Jede však do Doncasteru, neboť jest to jeho povinností. Odpoledne zajde do kina. Snad na pár minut zdřímne. Představte si jeho pocity, když po návratu do hostince objeví, *že jest krev na jeho rukávě a krvavý nůž v jeho kapse.*
Všechny jeho matné obavy se naráz stávají skutečností. *On – on sám je ten vrah!* Vzpomene si na své migrény na vypovídání paměti. Je si zcela jist – *an, Alexander Bonaparte Cust, jest vraždící maniak.*
Jeho počínání poté je počínání štvaného zvířete. Dostane se zpátky do svého bytu v Londýně. Tam je bezpečen – znám. Tam se domnívají, že byl v Cheltenhamu. Má stále ještě u sebe nůž – stupidní to postup ovšem. Schová ho za věšák v chodbě.
Pak jednoho dne jest varován, že přichází policie. Jest to konec! Oni *vědí!* Štvané zvíře se rozběhne naposled... Nevím, proč jel do Andoveru – morbidní přání já myslím zhlédnout scénu spáchaného zločinu – zločinu, který *on* spáchal, ač se na něj vůbec nepamatuje. Nezbývají žádné peníze – je unavený... nohy ho vedou z jeho vlastní vůle na policejní stanici. Leč i zvíře zahnané do kouta se brání. Pan Cust plně věří, že spáchal ty vraždy, avšak necítí se vinen a trvá na tom. A zoufale se drží onoho *alibi* pro druhou vraždu. Aspoň to mu nemohou přisuzovat.
Jak já říkám, jakmile jsem ho spatřil, hned jsem věděl, že nemůže být vrahem a že moje jméno *pro něho nic neznamená.* A také jsem věděl, že se sám *pokládá za* vraha!

Když se mně přiznal, já jsem věděl silněji než kdy předtím, že moje teorie je správná.“
„Vaše teorie,“ zvolal Franklin Clarke, „je absurdní!“ Poirot zavrtěl hlavou.
„Nikoli, pane Clarku. Vy jste byl v bezpečí *tak dlouho, dokud vás nikdo nepodezíral.* Jakmile jste byl jednou podezírán, důkazy se daly lehko získat.“
„Důkazy?“
„Ano. Našel jsem hůl, kterou jste použil při andoverské vraždě a curstonské vraždě, v jedné skříni v Combeside. Obyčejná hůl s těžkým držákem. Nechal jste odstranit část dřeva a vlít dovnitř tavené olovo. Vaše fotografie byla poznána mezi půltuctem jiných dvěma lidmi, kteří vás viděli opouštět kino, když jste se údajně zdržoval na dostihové dráze v Doncasteru. Byl jste identifikován onehdy v Bexhillu Milly Highleyovou a děvčetem ze zájezdního hostince U uhřátého běžce, kde jste onoho fatálního večera s Betty Barnardovou večeřel. A konečně – nejvíc přitěžující – *přehlédl jste elementární bezpečnostní opatření.* Zanechal jste otisk prstu na Custově psacím stroji – na psacím stroji, kterého, jste-li nevinen, jste se *nemohl nikdy dotknouti.*“
Clarke seděl chvíli nepohnutě a pak pravil:
„Rouge, impair manque! Vyhrál jste, monsieur Poirote! Ale stálo to za to!“
S neuvěřitelnou rychlostí vytáhl z kapsy malou pistoli a zvedl ji k hlavě.
Vykřikl jsem a bezděčně jsem se v očekávání rány přikrčil.
Ale rána se neozvala – jen uzávěr neškodně cvakl. Clarke se koukl překvapeně na pistoli a zaklel.
„Nikoli, pane Clarku,“ řekl Poirot. „Mohl jste si všimnout, že mám dnes nového sluhu – mého přítele – experta kapsáře. Odňal vám pistoli z kapsy, vyprázdnil ji a vrátil vám ji, aniž jste to zpozoroval.“
„Zatracený cizácký kašpare mrňavý!“ křičel Clarke zlostí celý rudý.
„Ano, ano, tak to cítíte. Ne, pane Clarku, vám žádná lehká smrt. Vy jste vyprávěl panu Custovi, že jste dvakrát jen o vlásek unikl utopení. Víte, co to znamená – že jste byl zrozen pro jiný osud.“
„Vy –“
Nenacházel slov. Smrtelně zbledl. Zaťal výhrůžně pěsti. Z vedlejšího pokoje se vynořili dva detektivové ze Scotland Yardu. Jedním z nich byl Crome. Předstoupil a pronesl tradiční větu:
„Upozorňuji vás, že všeho, co nadále řeknete, může být použito proti vám.“
„On toho řekl už dosti,“ pravil Poirot a dodal ke Clarkovi: „Vy jste pln britské povýšenosti, leč já sám nepovažuji váš zločin vůbec za zločin Angličana – za zločin gentlemana – zločin *sportsmana* –“

35. KAPITOLA

Finále

Nerad přiznávám, že jsem dostal záchvat hysterického smíchu, jakmile za Clarkem zapadly dveře.
Poirot se na mne zahleděl mírně překvapen.
„To jak jste mu řekl, že to nebyl zločin sportsmana," vyrážel jsem ze sebe.
„To jest pravda. Bylo to monstrózní – ani ne tak vražda jeho bratra, ale krutost, se kterou odsoudil nešťastného člověka umřít zaživa. *Lišáka chytíme, do klece strčíme a víc ho nepustíme!* Toto nečiní sportsmani!"
Megan Barnardová se zhluboka nadechla.
„Nemůžu tomu uvěřit – prostě nemůžu. Je to pravda?"
„Ano, mademoiselle. Hrůzný sen je skončen." Podívala se na něho a zrudla.
Poirot se obrátil k Fraserovi.
„Mademoiselle Megan, ona byla po celou tu dobu pronásledována obavami, že jste to byl vy, kdo spáchal druhý zločin."
Donald Fraser řekl tiše:
„Jeden čas jsem si tím ani sám nebyl jist."
„Pro ten váš sen?" Naklonil se blíže k mladému muži a důvěrně ztišil hlas: „Váš sen má velmi logické vysvětlení. Seznáváte, že obraz jedné sestry ve vaší mysli bledne a jest nahrazen obrazem sestry druhé. Mademoiselle Megan nahrazuje svou sestru ve vašem srdci, leč vy nemůžete snést pomyšlení, že za tak krátkou dobu jste mrtvé nevěrný, a proto snažíte se potlačit tu myšlenku, abyste ji zabil! To jest vysvětlení vašeho snu."
Fraser se otočil k Megan.
„Nebojte se zapomenout," řekl Poirot jemně. „Nestála tolik za vzpomínání. V mademoiselle Megan získáte jednu ze sta – *un cour magnifique!"*
Donaldu Fraserovi se rozzářily oči. „Myslím, že máte pravdu."
Všichni jsme se nahrnuli kolem Poirota, ptali jsme se ho ještě na různé věci, chtěli jsme vysvětlit to i ono.
„A co ty otázky, Poirote? Jak jste se každého ptal. Mělo to nějaký smysl?"
„Některé z nich byly *simplement une blague.* Ale dozvěděl jsem se jednu věc, kterou jsem se chtěl dozvědět – *že Franklin Clarke byl v Londýně v době, kdy byl odeslán první dopis* – a také jsem chtěl vidět jeho obličej, když jsem položil svou otázku mademoiselle Thoře. Nedával pozor. Viděl jsem všechnu krutost a zlobu v jeho očích."
„Mne jste tedy moc nešetřil," řekla Thora Greyová.
„Já si nepředstavuji, že jste mi dala pravdivou odpověď, mademoiselle," odpověděl Poirot suše. „A nyní jest vaše druhá naděje zklamaná. Franklin Clarke nezdědí peníze svého bratra."
Pohodila hlavou.
„Je třeba, abych tu nadále setrvávala a nechala se urážet?"
„Ó nikoli," řekl Poirot a podržel jí galantně dveře.
„Ty otisky prstů ho dorazily, Poirote," poznamenal jsem zamyšleně. „Jakmile jste mu to předhodil, sesypal se."
„Ano, jsou užitečné – otisky prstů."
Dodal zadumaně:
„Já jsem je tam dal proto, abych vás potěšil, můj příteli."
„Ale, Poirote," zvolal jsem, „cožpak to *není pravda?"*
„Ani zdání, *mon ami,"* řekl Hercule Poirot.

Musím se ještě zmínit o tom, jak nás za několik dní navštívil pan Alexander Bonaparte Cust. Lomcoval Poirotovi rukou, nesouvisle a marně se mu snažil vyjádřit svou vděčnost, až se nakonec napřímil a pravil:
„A víte, že mi jeden časopis skutečně nabídl sto liber, *sto liber* – za krátký nástin mého života a minulosti? Opravdu – opravdu nevím, co jim na to mám říct.“
„Já bych stovku nebral,“ pravil Poirot. „Buďte neúprosný. Řekněte, že nejdete pod pět set. A neomezujte se jen na jeden časopis.“
„Vy tedy opravdu myslíte – že bych mohl –“
„Musíte si uvědomit,“ řekl Poirot s úsměvem, „že jste velice slavný muž. Prakticky nejslavnější muž v Anglii dnes.“
Pan Cust se ještě více napřímil. Z tváře mu vyzařovalo uspokojení.
„A víte, že byste mohl mít pravdu? Aspoň mám ten dojem. Ve všech novinách. Poslechnu vaší rady, monsieur Poirote. Peníze mi přijdou velmi vhod – velmi vhod. Jel bych na pár dní na dovolenou... A pak bych chtěl koupit Lily Marburyové svatební dar – je to roztomilé stvoření opravdu roztomilé.“
Poirot mu poklepal povzbudivě na rameno.
„Dobře děláte! Jen si užijte! A jen tak mimochodem neměl byste navštívit optika? Ty migrény, ono to pravděpodobně bude, že potřebujete nové brýle.“
„Myslíte, že to mohlo být celou tu dobu od očí?“
„Myslím.“
Pan Cust mu vřele tiskl ruku.
„Vy jste opravdu velký muž, monsieur Poirote.“
Poirot jako vždy se komplimentům nevyhýbal. Nedařilo se mu ani vypadat skromně.
Když pan Cust důležitě vyplul z místnosti, můj dlouholetý přítel se na mne usmál.
„Tak co, Hastingsi – vydali jsem se opět jednou na lov, není-liž pravda? *Vive !e sport!“*